

Betreft: handhavingsverzoek Wet natuurbescherming loslopende huiskatten

Datum: 6 april 2023

Geacht college van Gedeputeerde Staten,

Namens Stichting Huiskat ThuisKat doe ik bij deze het volgende handhavingsverzoek. Ik verzoek u om de in bijlage 1 genoemde inwoners van uw provincie te beletten dat zij hun huiskatten nog buiten los laten lopen en dat u aan hen een sanctie oplegt omdat deze huiskatten beschermde dieren hebben gevangen en gedood. In dezelfde bijlage vindt u bewijs van deze overtredingen. De stichting is belanghebbend en ik ben door het bestuur gemachtigd om dit handhavingsverzoek te doen, zie bijlagen 2, 3, 4 en 5.

Samengevat gaat het om de volgende overtredingen. Het los laten lopen van huiskatten is een overtreding van het verbod op het uitzetten van dieren (artikel 3:34 Wet natuurbescherming), zie paragraaf 2. Bovendien is het los laten lopen van huiskatten voorwaardelijke opzet tot het verstoren, vangen en doden van beschermde dieren (artikel 3.1 en 3.5 Wet natuurbescherming), zie paragraaf 3. Ook is het los laten lopen van huiskatten in en nabij Natura 2000 gebieden in strijd met het verslechteringsverbod, zie paragraaf 4. Tot slot heeft het vangen en doden van beschermde dieren zich reeds daadwerkelijk voorgedaan, zie paragraaf 5. In onderstaande licht ik mijn verzoek toe.

1 Inleiding

In de paragrafen 2, 3 en 4 geef ik de juridische onderbouwing voor het handhavingsverzoek. Hier volgt nu eerst een inleiding op het onderwerp loslopende huiskatten en natuurbescherming.

1.2 Loslopende huiskatten brengen beschermde dieren schade toe

De discussie over de schade aan inheemse wilde dieren door huiskatten is al meer dan honderd jaar oud. Door wetenschappelijk onderzoek wordt steeds meer bekend over de schadelijke effecten van huiskatten op beschermde wilde dieren. Voor een recent overzicht van studies over dit onderwerp verwijs ik naar een verkenning van het ministerie van LNV genaamd "*Loslopende katten: gezamenlijke van de problematiek en oplossingsrichtingen rondom loslopende huiskatten en zwervkatten*". De verkenning is van 16 januari 2023 en is op de website van de Rijksoverheid te raadplegen: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2023/01/16/lnv-verkenning-loslopende-katten> Volgens de samenvatting van dit document doden loslopende huiskatten en zwervkatten jaarlijks zeker 18 miljoen vogels. Hierbij moet worden opgemerkt dat huiskatten niet alleen vogels doden maar ook zoogdieren, amfibieën, reptielen en (beschermde) insecten zoals libellen en vlinders. Onderzoekers stellen dat predatie de meeste vogelpopulaties weliswaar niet bedreigt, maar dat predatie door een veranderende leefomgeving in het algemeen wel een bedreiging is geworden voor grondbroedende duin- en weidevogels. Verder wordt opgetekend dat het versturende effect van loslopende katten vanwege het grote aantal loslopende katten groter kan zijn dan de daadwerkelijke predatie.

Ook vermeldenswaardig is het onderzoek "*Katten in de Nederlandse natuur*" van 1 september 2016. Volgens de samenvatting van dit rapport hebben loslopende huiskatten mogelijk een grote impact

op ecosystemen. Het is helaas niet mogelijk om slechts aan de hand van aantallen prooidieren in te schatten hoe schadelijk loslopende huiskatten voor ecosystemen zijn. Problemen lijken vooral te ontstaan bij kwetsbare diersoorten waarvan de populatie ook zonder loslopende huiskatten al onder druk stond. Verderop in het rapport (pagina 16) is te lezen dat wordt geschat dat een loslopende huiskat in Nederland gemiddeld 30 prooidieren per jaar doodt. Zie deze verwijzing naar het rapport, <https://www.jasjadedekker.nl/wp-content/uploads/2016/03/Steen-2016-Katten-in-de-NL-Natuur.pdf>

1.3 *Loslopende huiskatten: niet ingrijpen is gedoogbeleid*

De vrijheid om buiten zonder toezicht en zonder omheining rond te lopen wordt voor alle door mensen gehouden dieren gereguleerd. Honden, paarden en zelfs goudvissen mogen niet vrijelijk rondwandelen, vliegen of zwemmen, zie bijlage 6. Wanneer er toch dieren zonder toezicht of omheining buiten los rondlopen dan wordt er gehandhaafd om gevaar aan mensen, de dieren zelf en aan inheemse wilde dieren te voorkomen. Honden bijvoorbeeld moeten onder toezicht van de eigenaar blijven en mogen op veel plekken niet zonder riem loslopen. In bepaalde (natuur) gebieden zijn honden helemaal niet welkom omdat ze wilde dieren verstoren of bijten. Dit alles staat in schril contrast met hoe er wordt omgegaan met de huiskat. De huiskat loopt zonder toezicht overal in Nederland los rond. Vierentwintig uur per dag en zeven dagen per week worden wilde dieren door huiskatten bejaagd en verstoord. Dit is opmerkelijk omdat er geen wettelijke uitzonderingspositie is voor de huiskat. Beschermde dieren zijn beschermd. Of een beschermd dier wordt bejaagd door een hond of een kat doet er vanuit het oogpunt van natuurbescherming niet toe. Huiskatten horen niet los te lopen in de natuur. Omdat bijna overal in Nederland beschermde dieren voorkomen, moet natuur hier breed worden opgevat.

Bij invasieve exoten ligt het voor de hand om extra alert te zijn op schadelijke gevolgen voor de inheemse natuur. Een invasieve exoot is een dier of plant dat zich buiten diens oorspronkelijke leefgebied bevindt en daar schade aanbrengt aan inheemse planten of dieren. Zie Wikipedia voor de definitie van invasieve exoot. De huiskat is invasief omdat de huiskat zoals al is beschreven schade toebrengt aan inheemse diersoorten. De huiskat is een exoot omdat het een gedomesticeerd dier is. Een gedomesticeerd dier is nooit een inheems dier omdat gedomesticeerde dieren nergens van nature voorkomen. Zo waren er nergens in de natuur Holstein-Friesian koeien aanwezig voordat ze door mensen waren gefokt. Bovendien moet een dier om een inheems dier te zijn het nieuwe leefgebied op eigen kracht hebben bereikt. De huiskat daarentegen is door mensen gefokt én naar Europa gebracht. De voorouder van de huiskat (*Felis catus*) is de Afrikaanse wilde kat (*Felis lybica*) die niet in Europa voorkomt. Dat de huiskat al honderden of duizenden jaren in Nederland aanwezig is, doet hier niet aan af. De huiskat is een exoot en zal dat altijd blijven. Ik verwijz u naar het artikel over de huiskat als invasieve exoot van dierecoloog Jasja Dekker en professor ecologie Chris Smit, bijlage 7.

In de Wet natuurbescherming wordt overigens nog onderscheid gemaakt tussen exoten en verwilderde dieren. Of de huiskat nu door de wetgever als exoot of als verwilderd dier wordt gezien is niet doorslaggevend voor de vraag of de huiskat wetenschappelijk gezien als exoot moet gelden of niet. Het onderscheid in de Wet natuurbescherming is geen wetenschappelijke definitie maar een onderscheid met het oog op de taakverdeling tussen provincies en Rijk. Het ontbreken van de huiskat op de Unielijst van invasieve exoten van Verordening 1143/2014 betekent ook niet dat de huiskat geen invasieve exoot is. Of een plant of dier op deze lijst wordt geplaatst wordt in de laatste instantie door de politiek bepaald, niet door wetenschappers.

De huiskat (*Felis catus*) moet overigens niet verward worden met de Europese wilde kat (*Felis silvestris*). De Europese wilde kat is een beschermd inheems roofdier. Het is een schuw en zeldzaam dier waar hooguit enkele tientallen van voorkomen in het zuiden van Nederland. Hun aantal blijft beperkt omdat zij een beboste of halfbeboste leefomgeving nodig hebben, hun eigen kostje bij elkaar moeten scharrelen en geen onderdak of zorg krijgen van mensen. Het territorium van een wilde kat is ongeveer een vierkante kilometer. De huiskat heeft deze beperkingen niet en kan in veel hogere dichtheden voorkomen. Hierdoor kunnen loslopende huiskatten een grotere impact hebben op ecosystemen dan wilde katten.

1.4 De Nederlandse provincies beschermen beschermde dieren niet tegen huiskatten

Beschermde dieren horen beschermd te worden en provincies zijn daarvoor verantwoordelijk. Desondanks kunnen honderdduizenden huiskatten ongehinderd miljoenen beschermde dieren per jaar doden. Het komt erop neer dat beschermde dieren niet beschermd worden tegen loslopende huiskatten. Provincies (en gemeenten) spannen zich weliswaar in om het aantal zwerv- en verwilderde katten tegen te gaan, maar tegen eigenaren van huiskatten die loslopen wordt niets ondernomen. Hierdoor wordt het grootste deel van de buiten jagende huiskatten feitelijk ongemoeid gelaten. Ook wordt de bron van nieuwe zwerv- en verwilderde huiskatten niet aangepakt. Provincies en gemeenten dweilen met de kraan open en de beschermde dieren worden hiervan het slachtoffer. Het gebrek aan daadkracht van de Nederlandse provincies staat in schril contrast met de aanpak van loslopende wasberen. Wasberen met of zonder eigenaar worden door de provinciale handhavingsdiensten zonder meer uit de Nederlandse natuur verwijderd. Zie bijlage 8. Zowel wasberen en loslopende huiskatten kunnen de inheemse natuur grote schade toebrengen. Het verschil in benadering tussen deze twee is vanuit het oogpunt van een effectieve natuurbescherming niet te rechtvaardigen.

1.5 Beperkingen voor huiskatten in Nederland en daarbuiten

In Nederland wordt de bewegingsvrijheid van huiskatten niet bij wet ingeperkt. Het blijft bij vrijblijvende informatiecampagnes of het afvangen van huiskatten zonder eigenaar. In Friesland is er jaarlijks de publiekscampagne "Kuiken in het land, poes in de mand". Initiatiefnemer is de Bond van Friese Vogelwachten. Katteneigenaren worden vrijblijvend gevraagd om de huiskat gedurende het broedseizoen binnen te houden om met name weidevogels te ontzien. Deze grondbroeders zijn in de broedtijd extra kwetsbaar voor predatie. Verder vinden door bijna geheel Nederland zogenaamde "Trap Neuter Return Care" (TRNC) projecten plaats. Bij deze projecten worden zwerv- en verwilderde huiskatten gevangen, geneutraliseerd en teruggeplaatst of bij een eigenaar ondergebracht. Het doel van deze projecten is om het welzijn van de huiskatten te verbeteren en het aantal zwerv- en verwilderde huiskatten op de lange termijn te verkleinen. Op het eiland Texel zijn de afgevangen zwerv- en verwilderde huiskatten van het eiland verwijderd om schade aan wilde dieren tegen te gaan. Tegelijkertijd vond er een actie plaats om zoveel mogelijk katteneigenaren hun huiskat te laten chippen. Momenteel vindt er een afvangactie plaats op Schiermonnikoog. Tientallen verwilderde huiskatten zijn inmiddels afgevangen en verplaatst naar het vasteland. Op Schiermonnikoog bevonden zich ongeveer vijftig verwilderde huiskatten, die naar schatting elk jaar een kwart van de broedpopulatie kleine vogels doodde. Met name grondbroeders zoals de veldleeuwerik en graspieper waren hiervan het slachtoffer. Zie "Verwilderde katten op Schiermonnikoog", Tjitse op de Hoek, Maarten Schramap en Chris Smit, *De Levende Natuur*, Volume 114 - Issue 1 p. 4- 8.

In de Duitse stad Walldorf (15.000 inwoners) heeft men wel een beperking opgelegd aan het loslopen van huiskatten met een eigenaar. Gedurende het broedseizoen van de ter plaatse met uitsterven bedreigde kuifleeuwerik mogen katteneigenaren hun huiskat niet buiten los laten lopen. Enkel los laten lopen aan een riem van maximaal twee meter is toegestaan. Loslopen is nog wel toegestaan als een katteneigenaar met een gps-zender bewijst dat de huiskat tijdens het vrij loslopen niet in de buurt komt van de plekken waar de kuifleeuwerik broedt. De kuifleeuwerik is een grondbroeder en is kwetsbaar voor predatie door huiskatten. Katteneigenaren die de huiskat toch los laten lopen, riskeren een boete van 500 euro. Zie het nieuwsartikel in bijlage 9. Elders in de wereld zijn meerdere landen die de bewegingsvrijheid van huiskatten aan banden leggen. In de Australische hoofdstad Canberra bijvoorbeeld geldt er een algeheel verbod op het los laten lopen van huiskatten. In IJsland zijn er twee dorpen en eilanden die een nachtelijk uitgaansverbod voor huiskatten hebben ingevoerd.

1.6 Urgentie

Huiskatten lopen al heel lang los rond in Nederland, maar de schade door huiskatten aan de natuur was nog nooit zo groot als nu. In de eerste plaats wonen er meer mensen in Nederland dan ooit tevoren. In 1920 woonden er minder dan zeven miljoen mensen in Nederland. Onderhand zijn er meer dan tien miljoen mensen bijgekomen. Hierdoor is Nederland na drie stadsstaatjes en Malta het dichtstbevolkte land van Europa. Het is voor de hand liggend dat het aantal huisdieren met het toenemen van het aantal mensen is toegenomen. Exacte statistieken over het aantal huiskatten bestaan er pas sinds een paar jaar. De beperkte gegevens die er zijn lijken dit te onderschrijven. Het aantal huiskatten is de afgelopen paar jaar verder toegenomen tot meer dan drie miljoen (bron: divebo). Ik durf daarom wel te stellen dat het aantal huiskatten nog niet eerder zo groot is geweest als nu. Alleen daarom al is de druk van deze miljoenen huiskatten op de natuur ook groter dan ooit tevoren. Hier komt nog bij dat de relatieve impact van de huiskat op de natuur is toegenomen. Daarmee bedoel ik dat omdat de aantallen wilde dieren afnemen, de resterende populaties kwetsbaarder worden.

De veldleeuwerik bijvoorbeeld was in de jaren zeventig een veelvoorkomende vogel in Nederland met tot wel 750.000 broedparen. Vandaag de dag zijn dit maximaal 44.000 broedparen, een afname van meer dan 90%. Alhoewel de veldleeuwerik geen bedreigde vogelsoort is, neemt hun aantal jaarlijks nog met 5% af (Wikipedia). Veldleeuweriken zijn grondbroeders en zijn in de broedtijd kwetsbaar voor predatie door huiskatten. Omdat hun aantallen steeds verder teruglopen wordt de populatie kwetsbaarder. Het aantal huiskatten neemt in verhouding tot het aantal veldleeuweriken steeds verder toe. De veldleeuwerik is maar een voorbeeld van de steeds meer deplorabele staat van de Nederlandse natuur. Van de onder de habitatrichtlijn beschermde diersoorten heeft 36 procent een zogenaamde "verslechterde staat van instandhouding". Dit betekent dat deze diersoorten de afgelopen jaren verder achteruit zijn gegaan. Van de beschermde habitats gaat 28% steeds verder achteruit. Zie Staat van instandhouding en trends soorten en habitattypen Vogel- en Habitatrichtlijn, 2013-2018, op clo.nl. Om de trend te keren moet er veel gebeuren. De huiskat is één van de vele factoren die van invloed is op de negatieve natuurtrends. Desalniettemin is het niet meer laten loslopen van huisdieren één van de meest voor de hand liggende maatregelen waarmee op korte termijn natuurschade kan worden voorkomen.

1.7 *Loslopen en het welzijn van de huiskat*

In tegenstelling van wat wordt gedacht is het niet in het belang van de gezondheid van de huiskat om deze zonder toezicht buiten te laten loslopen. In bijlage 10 vindt u een brief van gepensioneerd dierenarts Jan Hooimeijer die een boek over dit onderwerp heeft geschreven. In tegenstelling tot honden worden huiskatten blootgesteld aan gevaren in het verkeer, ongelukken, ziektes en vermissing. Bovendien veroorzaken loslopende huiskatten onveilige situaties in het verkeer en kunnen ze ziektes zoals toxoplasmose onder mensen verspreiden. Voor verdere details verwijst ik naar de bijgevoegde brief.

2 *Het uitzetverbod van artikel 3:34 Wet natuurbescherming wordt overtreden*

De eerste reden dat het zonder toezicht los laten lopen van huiskatten niet is toegestaan, is omdat dit neerkomt op uitzetten. Uitzetten en los laten lopen komt namelijk op hetzelfde neer, het laten rondzwerven in de natuur. Dat de huiskat tussen het buiten loslopen door af en toe bij de eigenaar binnenshuis in de mand ligt doet daar niet aan af. Het uitzetten van dieren is nu juist verboden om te voorkomen dat dieren die niet in de natuur thuishoren schade aan inheemse planten en dieren veroorzaken. Dit is precies wat de huiskat doet wanneer deze zonder toezicht buiten losloopt. Omdat u als bestuursorgaan verplicht bent om deze schadelijke gevolgen te voorkomen moet u het los laten lopen van huiskatten gelijkstellen aan uitzetten.

Er is in elk geval sprake van voorwaardelijke opzet tot uitzetten. Voorwaardelijke opzet tot uitzetten betekent dat een persoon weliswaar niet de bedoeling heeft om een dier uit te zetten in de natuur maar het risico dat dit gebeurt op de koop toe neemt. Zie de uitspraak van de rechtbank Amsterdam van 15 augustus 2018 over de Amerikaanse rode eekhoorn in bijlage 11. Het is klip en klaar dat een kattenbaasje dat de huiskat zonder toezicht buiten los laat lopen een reëel risico neemt dat de huiskat gaat zwerven. Ik wijs u er op dat er in 2021 meer dan 40.000 huiskatten vermist raakten waarvan een deel is gaan zwerven, zie bijlage 12. Er zijn inmiddels naar schatting tussen de 132.000 en 1,2 miljoen zwerfkatten in Nederland, zie bijlage 13. Deze zwerfkatten zijn loslopende huiskatten die de benen hebben genomen en hun nakomelingen.

Ten overvloede wijs ik u nog op de uitspraak van de rechtbank Amsterdam van 23 december 2021 over het buiten laten vliegen van een blauwgele ara, zie bijlage 14. In deze zaak heeft de rechtbank geoordeeld dat er géén sprake was van voorwaardelijke opzet tot uitzetten, zie rechtsoverwegingen 8 en 9. Het risico dat de ara in de natuur zou terechtkomen en beschermde planten en dieren schade zou toebrengen werd als verwaarloosbaar beoordeeld. De rechtbank nam daarbij in aanmerking dat de ara was voorzien van een GPS, commando's had geleerd, slechts twee uur per dag buiten was en steeds onder toezicht van de eigenaar bleef. Van geen van deze omstandigheden is gebleken in het geval van de loslopende huiskatten van de in de bijlage 1 genoemde personen. Uit voorgaande blijkt dat u het loslopen van huiskatten aan banden moet leggen.

3 *Het los laten lopen van huiskatten is een overtreding van het verbod op het opzettelijk verstoren, vangen en doden van beschermde dieren*

Reeds op grond van het uitzetverbod is het niet toegestaan om huiskatten zonder toezicht buiten te laten lopen. Los daarvan is het los laten lopen van huiskatten evenmin toegestaan op grond van artikel 3.1 en 3.5 Wet natuurbescherming. Volgens artikel 3.1 leden 1 en 5 Wet natuurbescherming is het verboden vogels opzettelijk te vangen of te doden. Opzettelijk verstoren is verboden als dit wezenlijke gevolgen heeft voor de instandhouding van de vogelsoort. Dieren die volgens de

Habitatrichtlijn worden beschermd mogen ook niet opzettelijk worden gevangen of gedood, maar de lat voor verstoring ligt lager: geen dier mag opzettelijk verstoord worden. Zie artikel 3.5 lid 1 en 2 Wet natuurbescherming. Een eigenaar van een huiskat zal de huiskat niet los laten lopen met als doel om beschermde dieren te verstoren, te vangen en te doden. Desondanks is er sprake van opzet als diens huiskat een beschermd dier grijpt. Sterker nog, het los laten lopen is een verboden handeling nog voordat er een beschermd dier is verstoord, gevangen of gedood. Het verbod in Walldorf op het laten loslopen van huiskatten tijdens het broedseizoen was dan ook gebaseerd op het verbod om opzettelijke beschermde dieren te doden.

3.1 Voorwaardelijke opzet is eveneens verboden

De genoemde artikelen 3.1 en 3.5 van de Wet natuurbescherming zijn implementaties van artikel 5 van de Vogelrichtlijn en artikel 12 van de Habitatrichtlijn. Onder "opzettelijk" verstoren, vangen en doden van dieren in de zin van artikel 12 van de Habitatrichtlijn wordt door het Hof van Justitie van de Europese Unie (HvJ-EU) ook verstaan het "bewust aanvaarden van de gevolgen" van een handeling. Het HvJ-EU kiest daarmee voor een ruime interpretatie van het begrip opzet om de effectiviteit van Europees natuurbeschermingsrecht te borgen. Feitelijk komt het erop neer dat ook voorwaardelijke opzet onder het verbod van artikel 12 Habitatrichtlijn valt. Dit wordt expliciet bevestigd door de Europese Commissie in haar richtsnoeren voor de uitvoering van de Habitatrichtlijn, zie de richtsnoeren van 12 oktober 2021, paragraaf 2.34. Het ligt voor de hand dat opzet zoals genoemd in artikel 5 van de Vogelrichtlijn hetzelfde moet worden geïnterpreteerd. De bewoordingen van de verboden in de richtlijnen zijn bijna identiek en beide richtlijnen beogen de effectieve bescherming van wilde dieren.

3.2 Risicoaanvaarding bij het los laten lopen van huiskatten als handeling in het algemeen

Er is sprake van voorwaardelijke opzet wanneer er een risico is dat een handeling tot gevolg heeft dat de verboden worden overtreden. Volgens de richtsnoeren van de Europese Commissie voor de toepassing van de habitatrichtlijn moet het gaan over een gevolg dat zich "zeer waarschijnlijk" zal voltrekken. Uit een overzicht van verschillende studies wordt ingeschat dat een loslopende huiskat gemiddeld tussen de 14 en 24 prooien per jaar doodt, zie pagina's 16 en 17 van het in paragraaf 1.2 genoemde onderzoek "*Katten in de Nederlandse natuur*". De meeste prooien zullen beschermde dieren zijn. Alle inheemse vogels en bijna alle inheemse zoogdieren zijn namelijk beschermd. Het los laten lopen van een huiskat zal daarom over het algemeen zeer waarschijnlijk leiden tot het doden van beschermde dieren. Het los laten lopen van huiskatten in het algemeen is daarom een door de artikelen 3.1 en 3.5 Wet natuurbescherming verboden handeling.

3.3 Risicoaanvaarding bij het los laten lopen van een specifieke huiskat

Veel katteneigenaren zullen stellen dat het wel meevalt met de kans dat hun huiskat beschermde dieren doodt. Echter, om zekerheid te verkrijgen zou men deze huiskat een camera om de nek moeten hangen en moeten laten loslopen. Het probleem daarmee is dat de huiskat eerst in staat gesteld moet worden om beschermde dieren te verstoren, te vangen en te doden. Dit is niet in lijn met het voorzorgsbeginsel. Wanneer het voorzienbaar is dat een handeling tot schade aan beschermde natuurwaarden leidt, moet deze handeling achterwege worden gelaten. Het los laten lopen van een huiskat zo'n handeling omdat de huiskat nu eenmaal een roofdier is. Bovendien is het ondoenlijk voor een bestuursorgaan om per huiskat een risicoschatting te maken. Dit zou een effectief handhavingsbeleid in de weg staan, terwijl lidstaten juist verplicht zijn effectief te handhaven.

3.4 *Antipredatiemiddelen*

Er zijn diverse antipredatiemiddelen in omloop zoals belletjes of kraagjes. Deze middelen zijn niet effectief tegen verstoring en beperkt effectief tegen predatie. Jonge vogels, slangen, amfibieën, enzovoort worden niet of nauwelijks beschermd tegen antipredatiemiddelen. Zie paragraaf 2.3 van het artikel van Trouwborst en Somsen in bijlage 15. Als anekdotische illustratie heb ik een voorbeeld toegevoegd van een huiskat die een belletje om kreeg maar desondanks vogels bleef vangen, zie bijlage 16.

3.5 *Verstoring en strikt beschermde soorten*

De dieren die onder de bescherming van artikel 3.5 Wet natuurbescherming vallen zijn nog strenger beschermd dan de vogels die onder 3.1 Wet natuurbescherming vallen. Verstoring is bij beschermde vogels niet toegestaan als dit een wezenlijk effect heeft. Bij strikt beschermde soorten onder de Habitatrichtlijn is verstoring helemaal niet toegestaan. Het is niet uitgesloten dat de honderdduizenden loslopende huiskatten een wezenlijk negatief effect hebben op de omvang van populaties van kwetsbare vogelsoorten. Met name grondbroeders zijn kwetsbaar voor verstoring door huiskatten. Onzekerheid over hoe schadelijk de verstoring is mag niet leiden tot niet-ingrijpen op grond van het voorzorgsbeginsel. Het voorzorgsbeginsel is vastgelegd in artikel 192 lid 2 van het Verdrag van Wierzbons en een leidend beginsel in het Europese natuurbeschermingsrecht, zie ook de richtsnoeren van de Europese Commissie voor de toepassing van de Habitatrichtlijn. Dat zoveel loslopende huiskatten strikt beschermde soorten zullen storen is ook zo goed als zeker. U bent daarom ook verplicht te handhaven om verstoring van strikt beschermde diersoorten te voorkomen.

3.6 *Trouwborst en Somsen*

Paragraaf 3 van onderhavige handhavingsverzoek wordt gestaafd door een rechtswetenschappelijk artikel dat in 2019 is gepubliceerd in het gerenommeerde vakblad "Journal of Environmental Law", uitgegeven door Oxford University Press. Ik verwijs u naar het artikel in bijlage 15 en dan in het bijzonder de samenvatting op pagina 1 en de paragrafen 3.4 en 3.5. Volgens rechtswetenschappers Trouwborst en Somsen van de universiteit van Tilburg zijn de lidstaten van de Europese Unie verplicht om het loslopen van huiskatten doeltreffend tegen te gaan. De auteurs wijzen met name op de verboden van artikel 5 van de Vogelrichtlijn en artikel 12 van de Habitatrichtlijn. Volgens de auteurs is het los laten lopen van huiskatten in strijd met het verbod op het opzettelijk verstoren, vangen en doden van beschermde dieren. Volgens de auteurs zijn de lidstaten verplicht om "de nodige maatregelen" te nemen om het los laten lopen van huiskatten te verbieden en doeltreffend tegen te gaan. De genoemde artikelen van de richtlijn zijn geïmplementeerd in de artikelen 3.1 en 3.5 Wet natuurbescherming. Dit betekent dat de verplichting om het loslopen van huiskatten te verbieden en doeltreffend tegen te gaan nu bij de Nederlandse provincies ligt. Een specifiek verbod op het loslopen van huiskatten is niet nodig. Zoals Trouwborst en Somsen hebben laten zien is het loslopen van huiskatten een verboden handeling omdat dit valt onder de genoemde algemene verboden. Het genoemde losloopverbod voor huiskatten tijdens het broedseizoen in Walldorf is een goede aanzet, maar gaat niet ver genoeg. Het verbod zou moeten gelden voor het gehele jaar en voor elk gebied waar beschermde dieren het slachtoffer van loslopende huiskatten kunnen worden. Het is eigenlijk heel eenvoudig: beschermde dieren moeten worden beschermd, anders waren het geen beschermde dieren.

4 *Natura 2000 en het verslechteringsverbod*

Al vanwege de in paragrafen 2 en 3 genoemde redenen is het los laten lopen van huiskatten niet toegestaan. Ten overvloede nog het volgende.

Onder artikel 6 lid 1 van de Habitatrichtlijn zijn lidstaten verplicht speciale beschermingszones (Natura 2000 gebieden) in te stellen om habitats en bepaalde soorten te beschermen. Volgens artikel 6 lid 2 van de Habitatrichtlijn moeten lidstaten ervoor zorgen dat de kwaliteit van de habitats niet verslechtert. Ook mogen er geen storende factoren optreden voor de soorten waarvoor de zones zijn aangewezen als deze factoren een significant effect zouden kunnen hebben.

Het behoeft geen betoog dat het loslopen van vele duizenden huiskatten in en nabij Natura 2000 gebieden een storend en significant effect kan hebben. Zolang er geen natuurtoets is gedaan waaruit het tegendeel blijkt moet het loslopen van huiskatten door de Nederlandse provincies onmiddellijk aan banden worden gelegd, te beginnen met de huiskatten van de personen genoemd in bijlage 1 die in of binnen een straal van 5 kilometer van een Natura 2000 gebied worden losgelaten. Deze huiskatten moet u het loslopen beletten op grond van het verslechteringsverbod. Een belangenafweging is niet toegestaan.

5 *Het opzettelijk vangen en doden van beschermde dieren heeft zich reeds voorgedaan*

Het daadwerkelijk vangen of doden van beschermde dieren door loslopende huiskatten is ook een overtreding van de artikelen 3.1 en 3.5 Wet natuurbescherming. De eigenaren van de huiskatten zijn verantwoordelijk voor de schade die hun huiskatten aanrichten en zijn aan te merken als de plegers van deze delicten. In bijlage 1 heb ik een lijst met namen en adressen van overtreders toegevoegd. De bewijsmiddelen maken aannemelijk dat er delicten hebben plaatsgevonden. Als het volgens u nodig is om meer bewijs te verzamelen om handhavend op te kunnen treden dan heeft u genoeg aanknopingspunten om zelf verder onderzoek te doen.

Namens het bestuur van Stichting Huiskat ThuisKat,

Roel van Dijk (vz)

Stichting Huiskat ThuisKat

huiskatthuisKat@outlook.com

www.huiskatthuisKat.nl

Per adres (post liefst via email overigens):

Volgende pagina: overzicht bijlagen.

Bijlagen

Bijlage 1 – Naam, adres, woonplaats overtreders Wet natuurbescherming en bewijsmiddelen

Bijlage 2 – Statuten stichting Huiskat ThuisKat

Bijlage 3 – Uittreksel Kamer van Koophandel, huidige bestuurders St Huiskat ThuisKat

Bijlage 4 - Feitelijke werkzaamheden Stichting Huiskat ThuisKat

Bijlage 5 – Machtiging bestuur Stichting Huiskat ThuisKat aan R. van Dijk

Bijlage 6 – Nieuwsbericht over uitgezette goudvissen

Bijlage 7 - “De huiskat beschouwd als exoot”, C. Smit en J. Dekker, 2020

Bijlage 8 – Nieuwsbericht over wasberen

Bijlage 9 – Nieuwsbericht losloopverbod huiskatten Walldorf

Bijlage 10 – Brief dierenarts Jan Hooimeijer over welzijn loslopende huiskatten

Bijlage 11 – Uitspraak rechtbank Amsterdam - Amerikaanse rode eekhoorn

Bijlage 12 – Amivedi, aantallen vermiste huiskatten per jaar

Bijlage 13 – Schatting aantal zwerv- en verwilderde huiskatten in Nederland

Bijlage 14 – Uitspraak rechtbank Amsterdam - blauwgele ara

Bijlage 15 – “Huiskatten en Europees natuurbeschermingsrecht”, A. Trouwborst en H.Somsen, 2019

Bijlage 16 – Kat vangt vogels ondanks kattenbelletje

Bijlage 1

Overtreders Wet natuurbescherming. Bron: watvangtdekat.waarneming.nl

Gesorteerd op datum, screenshots op volgende pagina's ook. Gegevens in Excelformat op te vragen via huiskatthuisKat@outlook.com

Datum	Hyperlink	Naam waarnemer	Adres	<5km Natura 2000
12-5-2022	https://watvangtdekat.waarneming.nl/waarneming/view/241163915			Nee
2-8-2022	https://watvangtdekat.waarneming.nl/waarneming/view/251122267			Ja
3-9-2022	https://watvangtdekat.waarneming.nl/waarneming/view/254043737			Nee
19-9-2022	https://watvangtdekat.waarneming.nl/waarneming/view/255272946			Ja
22-9-2022	https://watvangtdekat.waarneming.nl/waarneming/view/255268297			Ja

Wat vangt de kat

Inloggen Registreren Forum Help Kies taal en/of site

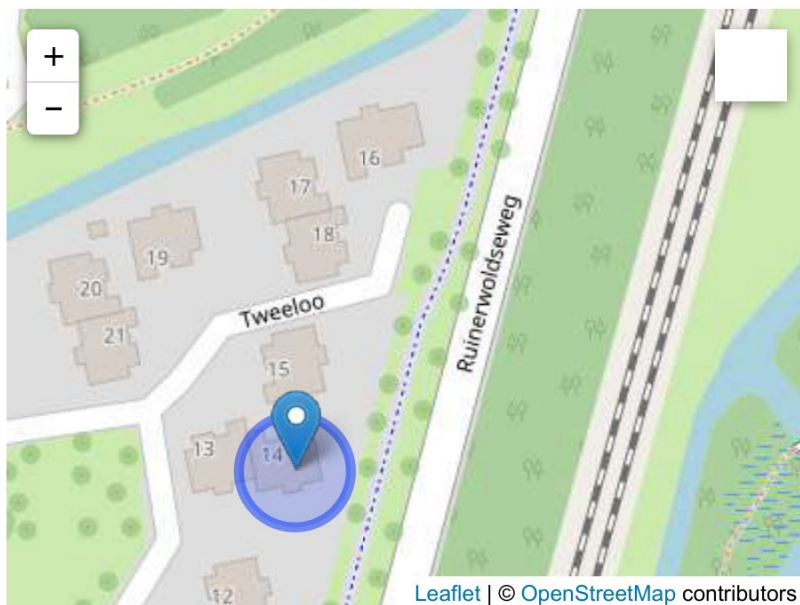
Waarnemingen

Overzichten

Woelrat of Molmuis - *Arvicola amphibius/scherman*

Soortgroep: Zoogdieren Familie: [Hamsters, Muizen v.d. Nieuwe Wereld \(Cricetidae\)](#) Genus: [Arvicola](#) Status: inheems, Verzamelsoort
Zeldzaamheid: Vrij algemeen

gps 52.704, 6.202
rds 210.045 524.41

» [Route via Google Maps](#)
» [Hoogte](#)

Datum	2022-05-12 07:13
Protocol	losse waarneming
Aantal escape	1 vangst door kat Nee
Determinatie	zeker
Gebied	Meppel - Haveltermade [DR] Meppel Meppel (gemeente)
Waarnemer	
Methode	gezien
Status	Goedgekeurd o.b.v. bewijsmateriaal
soort waarneming	ObsIdentify
precisie	10 m

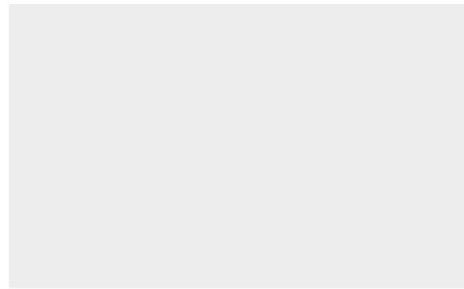
Details

Vangst door kat

Foto's

Validatie

- [Validatieparameters](#)

Informatie [over waarneming.nl](#) [Subsite admins en contact](#) [Gedragsregels](#) [Privacy](#) [Voorwaarden](#)
Powered by [Observation international & Waarneming.nl](#)

Wat vangt de kat

Inloggen Registreren Forum Help Kies taal en/of site

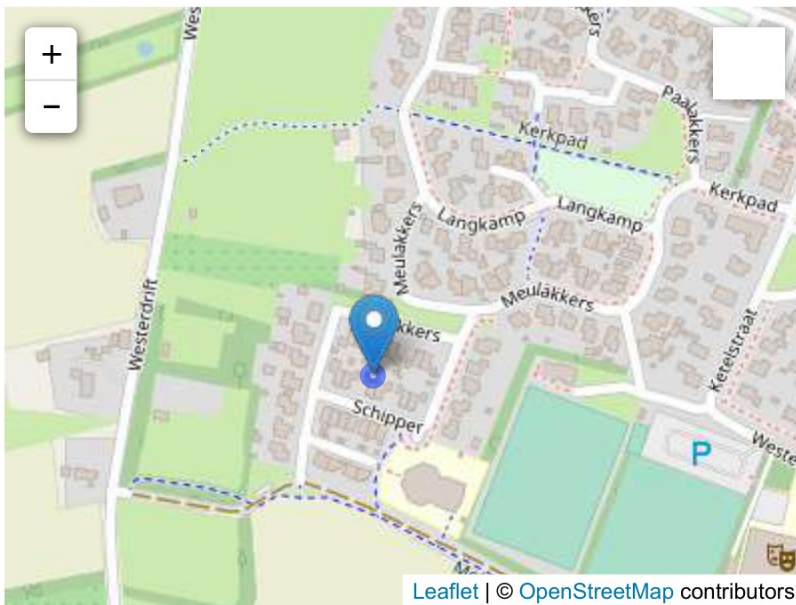
[Waarnemingen](#)

[Overzichten](#)

Huisspitsmuis - *Crocidura russula* (Hermann, 1780)

Soortgroep: Zoogdieren Familie: [Spitsmuizen \(Soricidae\)](#) Genus: [Crocidura](#) Status: inheems, Soort Zeldzaamheid: Vrij algemeen

Leaflet | © OpenStreetMap contributors

gps 52.854, 6.308
rds 217.023 541.187

» [Route via Google Maps](#)

» [Hoogte](#)

Datum 2022-08-02 11:09
Protocol losse waarneming
telmethode exact aantal
Aantal 1 ♂ adult vangst door kat
escape Nee
Determinatie zeker
Gebied [Diever \[DR\]](#)
[Westerveld \(gemeente\)](#)

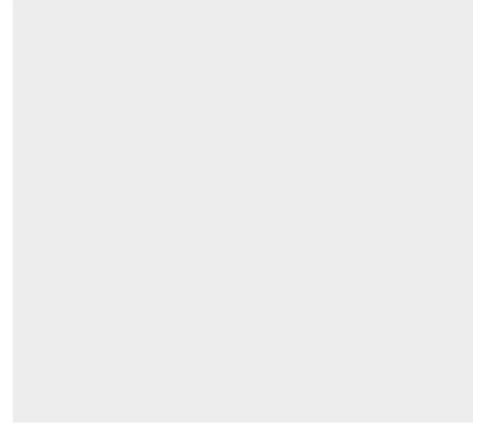
Waarnemer

Methode gezien
Status Goedgekeurd o.b.v. bewijsmateriaal
precisie 5 m

Foto's

Validatie

- [Validatieparameters](#)

Informatie [over waarneming.nl](#) [Subsite admins en contact](#) [Gedragsregels](#) [Privacy](#) [Voorwaarden](#)
Powered by [Observation international & Waarneming.nl](#)

Wat vangt de kat

Inloggen Registreren Forum Help Kies taal en/of site

Waarnemingen

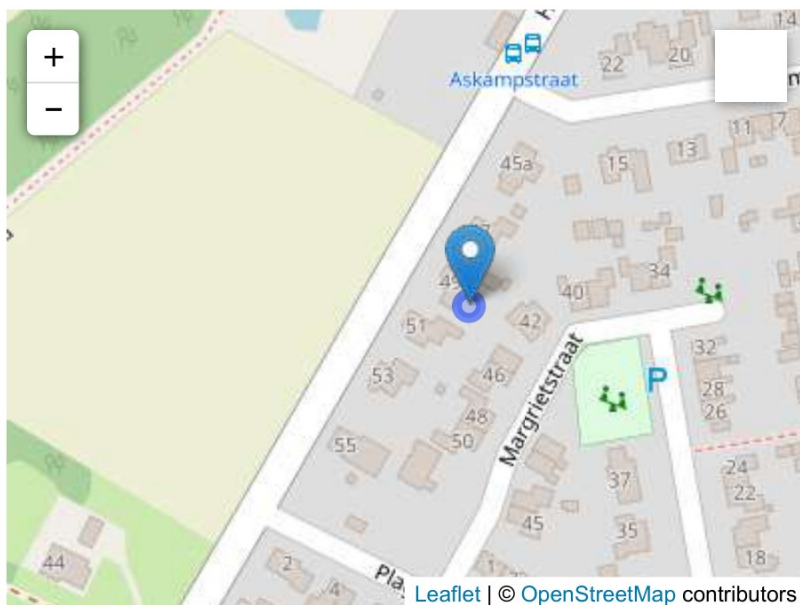
Overzichten

Gewone Dwergvleermuis - *Pipistrellus pipistrellus* (Schreber, 1774)

Soortgroep: Zoogdieren Familie: [Gladneuzen \(Vespertilionidae\)](#)

Genus: [Pipistrellus](#) Status: inheems, Soort Zeldzaamheid: Algemeen

gps 53.044, 6.545

rds 232.634 562.554

» [Route via Google Maps](#)

» [Hoogte](#)

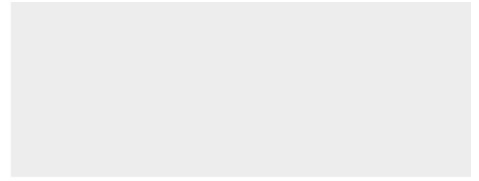
Datum 2022-09-03 18:10
 Protocol losse waarneming
 telmethode onbekend
 Aantal 1 adult vangst door kat
 escape Nee
 Determinatie zeker
 Gebied [Zeijen \[DR\]](#)
[Tynaarlo \(gemeente\)](#)

Waarnemer
 Methode onbekend
 Status niet onderzocht
 soort waarneming ObsMapp
 precisie 4 m

Foto's

Validatie

- [Validatieparameters](#)

Informatie [over waarneming.nl](#) [Subsite admins en contact](#) [Gedragsregels](#) [Privacy](#) [Voorwaarden](#)
Powered by [Observation international & Waarneming.nl](#)

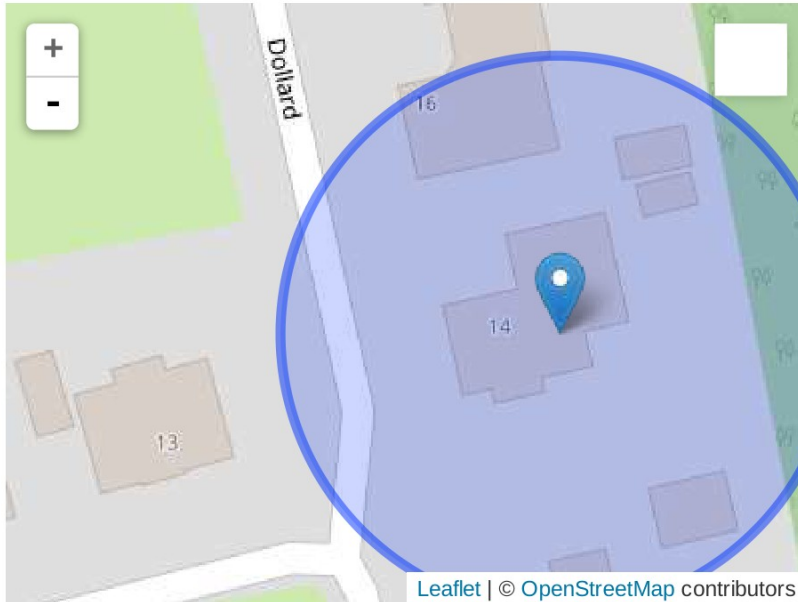

Wat vangt de kat

[Inloggen](#) [Registreer](#) [Forum](#) [Help](#) [Kies taal en/of site](#)
[Waarnemingen](#)
[Overzichten](#)

Huisspitsmuis - *Crocidura russula* (Hermann, 1780)

Soortgroep: Zoogdieren Familie: [Spitsmuizen \(Soricidae\)](#) Genus: [Crocidura](#) Status: inheems, Soort Zeldzaamheid: Vrij algemeen

gps 52.985, 6.854
rds 253.514 556.368

» [Route via Google Maps](#)
» [Hoogte](#)

Datum 2022-09-19 09:15
Protocol losse waarneming
telmethode exact aantal
Aantal 1 vangst door kat
escape Nee
Determinatie zeker
Gebied [Gasselternijveen \[DR\]](#)
[Aa en Hunze \(gemeente\)](#)
Waarnemer [\[J\]](#)
Methode gezien
Status niet onderzocht
precisie 25 m

Foto's

Validatie

- [Validatieparameters](#)

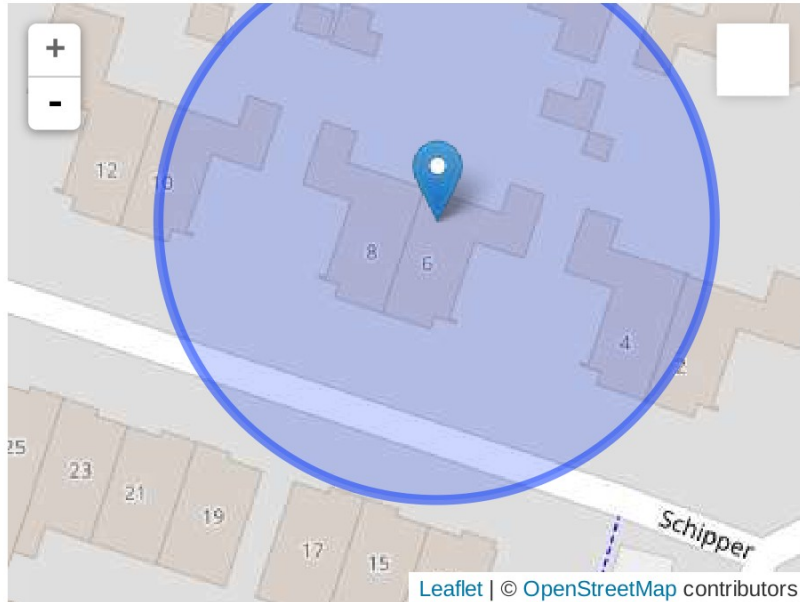

Wat vangt de kat

[Inloggen](#) [Registreer](#) [Forum](#) [Help](#) [Kies taal en/of site](#)
[Waarnemingen](#)
[Overzichten](#)

Huisspitsmuis - *Crocidura russula* (Hermann, 1780)

Soortgroep: Zoogdieren Familie: [Spitsmuizen \(Soricidae\)](#) Genus: [Crocidura](#) Status: inheems, Soort Zeldzaamheid: Vrij algemeen

gps 52.854, 6.308
rds 217.028 541.18

» [Route via Google Maps](#)
» [Hoogte](#)

Datum 2022-09-22 15:51
Protocol losse waarneming
telmethode exact aantal
Aantal 1 adult vangst door kat
escape Nee
Determinatie zeker
Gebied [Diever \[DR\]](#)
[Westerveld \(gemeente\)](#)

Waarnemer [J](#)
Methode gezien
Status niet onderzocht
precisie 25 m

Foto's

Validatie

- [Validatieparameters](#)

OPRICHTING/20210227.01/1/EHY

Heden, vijf februari tweeduizend eenentwintig, verscheen voor mij, mr. Wilbert Gerardus —
 Johannes Petrus Gustaaf Mooren, kandidaat-notaris, hierna te noemen: notaris, waarnemende —
 de afwezige mr. Hendrikus Leonardus Johannes Kamps, notaris gevestigd te Leiden: —
 mevrouw [redacted] J, geboren te [redacted] J op [redacted] J werkzaam op —
 het notariskantoor TeekensKarstens, gedomicilieerd Vondellaan 51, 2332 AA Leiden, te dezen —
 handelend als schriftelijk gevolmachtigde van: —

1. de heer [redacted] J, geboren te [redacted] J op [redacted] J —
 [redacted] J legitimatie: Nederlandse identiteitskaart met nummer —
 [redacted] J geldig tot achtentwintig maart tweeduizend achtentwintig, afgegeven te —
 rijswijk, wonende met een geheim adres, waarvan blijkt uit de Basisregistratie Personen, —
 te dezer zake woonplaats kiezende te [redacted] J, [redacted] J, [redacted] J, gehuwd met —
 mevrouw [redacted] J, hierna te noemen: "**Oprichter 1**"; —
2. mevrouw [redacted] J, geboren te [redacted] J op [redacted] J —
 [redacted] J legitimatie: paspoort met nummer [redacted] J geldig tot —
 twaalf januari tweeduizend vijftwintig, afgegeven te Buren, wonende [redacted] J, —
 [redacted] J, [redacted] J, gehuwd met de heer [redacted] J, hierna te noemen: —
 "**Oprichter 2**"; —
3. mevrouw [redacted] J, geboren te [redacted] J op [redacted] J —
 [redacted] J legitimatie: rijbewijs met nummer [redacted] J geldig —
 tot eenentwintig maart tweeduizend achtentwintig, afgegeven te Schiermonnikoog, —
 wonende [redacted] J, [redacted] J, [redacted] J, ongehuwd en niet geregistreerd —
 als partner in de zin van het geregistreerd partnerschap, hierna te noemen: "**Oprichter 3**". —

De Oprichter 1, Oprichter 2 en Oprichter 3, hiera tezamen te noemen: "**Oprichters**". —

De verschenen persoon, handelend als gemeld, verklaarde bij deze akte een stichting op te —
 richten en daarvoor de volgende statuten vast te stellen: —

Statuten —

Artikel 1 —

Naam en Zetel —

1. De stichting heet: **Stichting Huiskat Thuisat**. —
2. Zij heeft haar zetel in de gemeente Buren. —

Artikel 2 —

Doel —

1. Het doel van de stichting is het voorkomen, beperken en beëindigen van het buitenlooslopen van huiskatten. De inspanningen van de Stichting richten zich op alle exemplaren van de gedomesticeerde kat (*Felis catus*). Het werkgebied van de Stichting is de gehele oppervlakte van het Nederlandse grondgebied. Met buitenlooslopen wordt bedoeld het loslopen van huiskatten in de buitenlucht zonder dat een persoon controle heeft over de huiskat. Met loslopen wordt gelijkgesteld de situatie waarbij een huiskat waarschijnlijk schade aan zichzelf, wilde dieren, de natuur of de mens aanbrengt ondanks dat deze huiskat onder de controle is van een persoon.
2. De stichting heeft ook tot doel het verrichten van alle verdere handelingen, die met het hiervoor genoemde doel in de ruimste zin verband houden of daarvoor bevorderlijk kunnen zijn.
3. De stichting tracht haar doel onder meer te verwezenlijken door het inzetten van wettelijke middelen waaronder het doen van handhavingsverzoeken, het indienen van bezwaarschriften tegen besluiten en het instellen van beroep. Het adviseren en samenwerken met andere personen en organisaties die hetzelfde doel willen bereiken. Het beïnvloeden van de politieke besluitvorming en publieke opinie. Het (laten) doen van onderzoek, het verspreiden van informatie en het aangaan van samenwerkingsverbanden. Tot slot kunnen andere, niet genoemde wettelijke en toegestane middelen worden ingezet om het doel te bereiken.

Artikel 3

Vermogen

Het vermogen van de stichting kan worden gevormd door:

1. bijdragen van hen, die met het doel van de stichting sympathiseren;
2. bijdragen van degenen in wiens belang de stichting werkzaam is;
3. subsidies;
4. erfrechtelijke verkrijgingen en schenkingen;
5. opbrengsten van activiteiten van de stichting;
6. alle andere baten.

Artikel 4

Bestuur: samenstelling, wijze van benoemen

1. Het bestuur van de stichting bestaat uit een door het bestuur vast te stellen aantal bestuurders met een minimum van drie bestuurders.

2. De bestuurders worden benoemd en geschorst door het bestuur. In vacatures moet zo — spoedig mogelijk worden voorzien. Het bestuur kiest uit zijn midden een voorzitter, een — secretaris en een penningmeester. —
3. De bestuurders worden benoemd voor onbepaalde tijd. —
4. Ingeval van één of meer vacatures in het bestuur behoudt het bestuur zijn bevoegdheden. —
5. De bestuurders ontvangen geen beloning voor hun werkzaamheden. Zij hebben wel recht — op vergoeding van de door hen in de uitoefening van hun functie gemaakte kosten. —

Artikel 5 —

Bestuur: taak en bevoegdheden —

1. Het bestuur is belast met het besturen van de stichting. —
2. Het bestuur is **niet** bevoegd te besluiten tot het aangaan van overeenkomsten tot — verkrijging, vervreemding of bezwaring van registergoederen, tenzij het besluit wordt — genomen met algemene stemmen van alle in functie zijnde bestuurders. —
3. Het bestuur is **niet** bevoegd te besluiten tot het aangaan van overeenkomsten, waarbij de — stichting zich als borg of hoofdelijk medeschuldenaar verbindt, zich voor een derde sterk — maakt of zich tot zekerheidstelling voor een schuld van een ander verbindt, tenzij het — besluit wordt genomen met algemene stemmen van alle in functie zijnde bestuurders. —
4. Erfstellingen mogen slechts onder het voorrecht van boedelbeschrijving worden aanvaard. —

Artikel 6 —

Bestuur: vergaderingen —

1. De vergaderingen van het bestuur worden gehouden in Nederland op de plaats als bij de — oproeping is bepaald. —
2. Jaarlijks binnen zes maanden na afloop van het boekjaar wordt een vergadering van het — bestuur (de jaarvergadering) gehouden, waar in elk geval aan de orde komt de vaststelling van de balans en de staat van baten en lasten. Daarnaast wordt per jaar nog één — vergadering gehouden. —
3. Vergaderingen kunnen ook worden gehouden door middel van audio- of — videocommunicatie. —
4. Ook wordt er een vergadering gehouden, wanneer één van de bestuurders daartoe de — oproeping doet. —
5. De oproeping tot een vergadering moet ten minste zeven dagen tevoren gebeuren. De dag van de oproeping en die van de vergadering niet meegerekend. De oproeping kan door — middel van een oproepingsbrief of langs elektronische weg. —

6. Een oproeping vermeldt, de plaats en het tijdstip van de vergadering en de te behandelen – onderwerpen. _____
7. De vergaderingen worden geleid door de voorzitter. Indien deze afwezig is voorzien de — aanwezige bestuurders in de leiding van de vergadering. Tot dat moment wordt de _____ vergadering geleid door de in leeftijd oudste aanwezige bestuurder. _____
8. De secretaris notuleert de vergadering. Bij afwezigheid van de secretaris wordt de notulist- aangewezen door degene die de vergadering leidt. De notulen worden vastgesteld en — getekend door degenen, die in de vergadering als voorzitter en notulist hebben _____ gefungeerd. De notulen worden vervolgens bewaard door de secretaris. _____
9. Toegang tot de vergaderingen van het bestuur hebben de in functie zijnde bestuurders en – degenen die daartoe door het bestuur zijn uitgenodigd. _____

Artikel 7 _____

Bestuur: besluitvorming _____

1. Het bestuur kan in een vergadering alleen besluiten nemen indien de meerderheid van de – in functie zijnde bestuurders aanwezig of vertegenwoordigd is. Een bestuurder kan zich in – een vergadering door een andere bestuurder laten vertegenwoordigen nadat een _____ schriftelijke, ter beoordeling van de voorzitter van de vergadering voldoende, volmacht is – afgegeven. Een bestuurder kan daarbij slechts voor één andere bestuurder als _____ gevolmachtigde optreden. _____
2. Is in een vergadering niet de meerderheid van de in functie zijnde bestuurders aanwezig — of vertegenwoordigd dan wordt een tweede vergadering bijeengeroepen, te houden niet — eerder dan twee en niet later dan vier weken na de eerste vergadering. In deze tweede — vergadering kan ongeacht het aantal aanwezige of vertegenwoordigde bestuurders _____ worden besloten omtrent de onderwerpen welke op de eerste vergadering op de agenda — waren geplaatst. Bij de oproeping tot de tweede vergadering moet worden vermeld dat en – waarom een besluit kan worden genomen ongeacht het aantal aanwezige of _____ vertegenwoordigde bestuurders. _____
3. Zolang in een vergadering alle in functie zijnde bestuurders aanwezig zijn, kunnen geldige besluiten worden genomen over alle aan de orde komende onderwerpen, mits met _____ algemene stemmen, ook al zijn de door de statuten gegeven voorschriften voor het _____ oproepen en houden van vergaderingen niet in acht genomen. _____
4. Besluiten van het bestuur kunnen in plaats van in een vergadering ook schriftelijk worden – genomen. Dat kan ook langs elektronische weg. Bij het nemen van een besluit op deze — wijze moeten alle bestuursleden in het te nemen besluit gekend zijn. _____

5. Het bestuur kan ook buiten vergadering besluiten nemen. Van een aldus genomen besluit – wordt door de secretaris een relaas opgemaakt, dat na mede-ondertekening door de _____ voorzitter als notulen wordt bewaard. _____
6. Iedere bestuurder heeft het recht tot het uitbrengen van één stem. Voor zover deze _____ statuten geen grotere meerderheid voorschrijven worden bestuursbesluiten genomen met – volstreekte meerderheid van de geldig uitgebrachte stemmen. Bij staking van stemmen _____ wordt het voorstel geacht te zijn verworpen. _____
7. Alle stemmingen in een vergadering geschieden mondeling, tenzij één of meer _____ bestuurders vóór de stemming een schriftelijke stemming verlangen. Schriftelijke _____ stemming geschiedt bij ongetekende, gesloten briefjes. _____
8. stemmen worden beschouwd als niet te zijn uitgebracht. In alle geschillen omtrent stemmingen beslist de voorzitter van de vergadering. _____

Artikel 8 _____

Bestuur: defungeren _____

Een bestuurder defungeert: _____

1. door zijn overlijden of indien de bestuurder een rechtspersoon is, door haar ontbinding of – indien zij ophoudt te bestaan; _____
2. door het verlies van het vrije beheer over zijn vermogen; _____
3. door zijn aftreden; _____
4. door ontslag door de gezamenlijke overige bestuurders; _____
5. door ontslag op grond van artikel 2:298 Burgerlijk Wetboek. _____

Artikel 9 _____

Vertegenwoordiging _____

1. Het bestuur vertegenwoordigt de stichting. _____
2. De stichting kan uitsluitend door het gehele bestuur worden vertegenwoordigd. _____
3. Tegen een handelen in strijd met artikel 5 kan tegen derden beroep worden gedaan. _____
4. Het bestuur kan volmacht verlenen aan één of meer bestuurders, alsook aan derden, om – de stichting binnen de grenzen van die volmacht te vertegenwoordigen. _____

Artikel 10 _____

Boekjaar en jaarstukken _____

1. Het boekjaar van de stichting is gelijk aan het kalenderjaar. _____
2. Het bestuur is verplicht van de vermogenstoestand van de stichting en van alles _____ betreffende de werkzaamheden van de stichting, naar de eisen die voortvloeien uit deze – werkzaamheden, op zodanige wijze een administratie te voeren en de daartoe behorende –

- boeken, bescheiden en andere gegevensdragers op zodanige wijze te bewaren, dat daaruit te allen tijde de rechten en verplichtingen van de stichting kunnen worden gekend. _____
3. Het bestuur is verplicht jaarlijks binnen zes maanden na afloop van het boekjaar de balans en de staat van baten en lasten van de stichting te maken, op papier te stellen en vast te stellen. Het bestuur is bevoegd deze termijn eenmalig te verlengen met een periode van vier maanden. _____
 4. Het bestuur is verplicht de in de voorgaande leden bedoelde boeken, bescheiden en andere gegevensdragers gedurende zeven jaren te bewaren. _____
 5. De op een gegevensdrager aangebrachte gegevens, uitgezonderd de op papier gestelde jaarrekening, kunnen op een andere gegevensdrager worden overgebracht en bewaard, mits de overbrenging geschiedt met juiste en volledige weergave der gegevens en deze gegevens gedurende de volledige bewaartijd beschikbaar zijn en binnen redelijke tijd leesbaar kunnen worden gemaakt. _____

Artikel 11 _____

Reglement _____

1. Het bestuur is bevoegd een reglement vast te stellen, waarin die onderwerpen worden geregeld, die naar het oordeel van het bestuur (nadere) regeling behoeven. _____
2. Het reglement mag niet met de wet of deze statuten in strijd zijn. _____
3. Het bestuur is bevoegd het reglement te wijzigen of te beëindigen. _____
4. Op de vaststelling, wijziging en beëindiging van het reglement is het bepaalde in artikel 12 lid 1 van toepassing. _____

Artikel 12 _____

Statutenwijziging _____

1. Het bestuur is bevoegd deze statuten te wijzigen. Een besluit tot statutenwijziging moet met algemene stemmen worden genomen in een vergadering waarin alle bestuurders aanwezig of vertegenwoordigd zijn. _____
2. De wijziging moet op straffe van nietigheid bij notariële akte tot stand komen. Iedere bestuurder afzonderlijk is bevoegd de desbetreffende akte te doen verlijden. _____
3. De bestuurders zijn verplicht een authentiek afschrift van de wijziging en de gewijzigde statuten neer te leggen ten kantore van het handelsregister. _____

Artikel 13 _____

Ontbinding en vereffening _____

1. Het bestuur is bevoegd de stichting te ontbinden. _____

2. Een besluit tot ontbinding moet met algemene stemmen worden aangenomen in een _____ vergadering waarin alle bestuurders aanwezig of vertegenwoordigd zijn. _____
3. Indien het bestuur besluit tot ontbinding wordt tevens de bestemming van het _____ liquidatiesaldo vastgesteld. In andere gevallen van ontbinding wordt de bestemming van _____ het liquidatiesaldo door de vereffenaars vastgesteld. _____
4. Na ontbinding regelen de bestuurders de vereffening, tenzij bij het besluit tot ontbinding _____ anderen tot vereffenaars zijn aangewezen. _____
5. Na afloop van de vereffening blijven de boeken en bescheiden van de ontbonden stichting gedurende de bij de wet voorgeschreven termijn onder berusting van de door de _____ vereffenaars aangewezen persoon. _____

Artikel 14 _____

Rechtskeuze _____

Op deze akte is het Nederlands recht van toepassing. _____

Artikel 15 _____

Slotbepalingen _____

1. In alle gevallen, waarin zowel de wet als deze statuten niet voorzien, beslist het bestuur. —
2. Onder schriftelijk wordt in deze statuten verstaan elk via de gangbare _____ communicatiekanalen overgebracht bericht, waarvan uit geschrift blijkt of kan blijken. —

Slotverklaring _____

Ten slotte verklaarde de verschenen persoon, handelend als gemeld, dat bij deze oprichting: —

1. het eerste boekjaar van de stichting eindigt op eenendertig december _____ tweeduizendeenentwintig. _____
2. het bestuur bestaat uit drie bestuurders; _____
3. voor de eerste maal zijn bestuurders, in de achter hun naam vermelde functie: _____
 - a. De Oprichter 1 vervult de functie als voorzitter. _____
 - b. De Oprichter 2 vervult de functie secretaris. _____
 - c. De Oprichter 3 vervult de functie als penningmeester. _____

Volmacht En Identificatie _____

Van de bevoegdheid van de verschenen persoon blijkt uit drie (3) volmachten welke aan deze _____ akte zullen worden gehecht (**Bijlage**). _____

Vanwege de, door het zogenaamde "coronavirus" (SARS-CoV-2), welk virus de ziekte COVID-19— kan veroorzaken, van overheidswege en door het J voor Volksgezondheid en Milieu— (RIVM) voorgeschreven maatregelen ter (verdere) voorkoming van besmetting met casu quo— (verdere) verspreiding van bedoeld coronavirus, is de volmachtgever niet fysiek in persoon, _____

maar via een live videoverbinding (met audio) door een medewerker van TeekensKarstens —
Notarissen B.V. geïdentificeerd en wel op zodanige wijze dat de identiteit van de volmachtgever
genoegzaam kon worden vastgesteld. _____

Domiciliekeuze _____

Te dezer zake wordt domicilie gekozen ten kantore van de notaris, bewaarder van deze akte. —

Slot _____

Waarvan akte, verleden te Leiden op de datum in het hoofd van deze akte vermeld. _____

De verschenen persoon is aan mij, notaris, bekend. _____

De zakelijke inhoud van de akte is door mij, notaris, aan de verschenen persoon meegedeeld en
toegelicht. De verschenen persoon heeft verklaard tijdig van de inhoud van de akte te hebben —
kennis genomen en daarmee in te stemmen. _____

Vervolgens is de akte beperkt voorgelezen en onmiddellijk daarna door de verschenen persoon —
en mij, notaris, om twaalf uur ondertekend. _____

Volgt ondertekening.

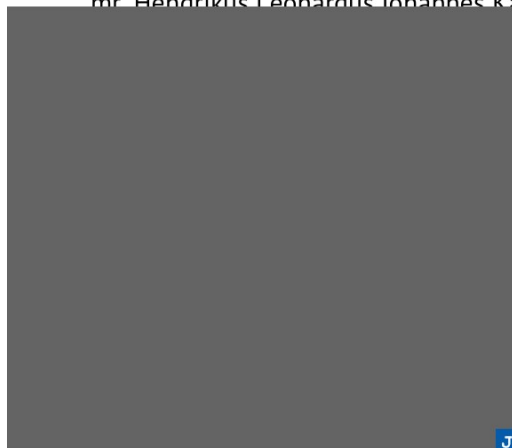

UITGEGEVEN VOOR AFSCHRIFT

door mr. Wilbert Gerardus Johannes Petrus Gustaaf Mooren,

als waarnemer van

mr. Hendrikus Leonardus Johannes Kamps, notaris te Leiden

Uittreksel Handelsregister

Kamer van Koophandel®

KvK-nummer 81899432

Pagina 1 (van 2)

De onderneming / organisatie wil niet dat haar adresgegevens worden gebruikt voor ongevraagde postreclame en verkoop aan de deur.

Rechtspersoon

RSIN	862262367
Rechtsvorm	Stichting
Statutaire naam	Stichting Huiskat ThuisKat
Statutaire zetel	gemeente Buren
Bezoekadres	Rijndijk 19, 4033CH Lienden
E-mailadres	huiskatthuisKat@outlook.com
Eerste inschrijving handelsregister	16-02-2021
Datum akte van oprichting	05-02-2021
Activiteiten	SBI-code: 94996 - Overige ideële organisaties Het voorkomen, beperken en beëindigen van het buiten loslopen van huiskatten. De inspanningen van de Stichting richten zich op alle exemplaren van de gedomesticeerde kat (Felis catus).

Bestuurders

Naam	Fennis - Renders, Elisabeth Maria
Geboortedatum	30-09-1954
Datum in functie	05-02-2021 (datum registratie: 16-02-2021)
Titel	Secretaris
Bevoegdheid	Gezamenlijk bevoegd (met andere bestuurder(s), zie statuten)

Naam	van Dijk, Roelof
Geboortedatum	28-03-1981
Datum in functie	05-02-2021 (datum registratie: 16-02-2021)
Titel	Voorzitter
Bevoegdheid	Gezamenlijk bevoegd (met andere bestuurder(s), zie statuten)

Naam	Fennis, Marcel
Geboortedatum	22-02-1953
Datum in functie	30-11-2022 (datum registratie: 12-12-2022)
Titel	Penningmeester
Bevoegdheid	Gezamenlijk bevoegd (met andere bestuurder(s), zie statuten)

Uittreksel Handelsregister Kamer van Koophandel[®]

KvK-nummer 81899432

Pagina 2 (van 2)

Uittreksel is vervaardigd op 20-03-2023 om 17.05 uur.

Bijlage 4

Beschrijving feitelijke werkzaamheden Stichting Huiskat ThuisKat, 15 maart 2023

De doelstelling van de Stichting is het aan banden leggen van het loslopen van huiskatten om wilde dieren (en de huiskat zelf) te beschermen. Omdat het loslopen van huiskatten wettelijk niet is toegestaan is de meest voor de hand liggende strategie van de Stichting het indienen van handhavingsverzoeken, het indienen van bezwaar en het instellen van beroep.

De andere strategie is het beïnvloeden van de publieke opinie. De beide strategieën versterken elkaar. Bij juridische acties versturen we persberichten waarin we aandacht vragen voor de bescherming van wilde dieren tegen loslopende huiskatten. Het verzenden van persberichten heeft geleid tot meerdere nieuwsartikelen waarin het belang van wilde dieren wordt benadrukt. Deze zijn te vinden door te zoeken op "thuisKat" via news.google.nl, bijvoorbeeld dit artikel in het Parool, via [deze link](#). Daarnaast heb ik namens de Stichting een interview gehad met het nieuwsblad voor katteneigenaren genaamd Majesteit. In dit tijdschrift is in de editie van 4 december 2021 een uitgebreid interview verschenen, waarin de argumenten tegen het los laten lopen van huiskatten aan de orde zijn geweest. [Zie link](#).

Ook verspreiden we informatie via [Facebook](#), [Twitter](#) en onze website huiskatthuisKat.nl. Voorbeelden van informatie die is verspreid: het delen van een lezing over loslopende huiskatten door een filosoof (bericht van 3 april 2021, Facebook), het delen van een aankondiging van een bijeenkomst van de Nederlandse Vereniging voor Dierenrecht (bericht van 7 december 2021, Twitter). Daarnaast hebben wij het rechtswetenschappelijke artikel: "Domestic Cats (Felis catus) and European Nature Conservation Law—Applying the EU Birds and Habitats Directives to a Significant but Neglected Threat to Wildlife" van Arie Trouwborst en Han Somsen (2019) vertaald naar het Nederlands en op onze website huiskatthuisKat.nl geplaatst (maart 2021). Hierdoor komt dit wetenschappelijke artikel beschikbaar voor een breder publiek. Voorts zijn we een petitie gestart via petities.nl en een doneeractie via doneeractie.nl.

We onderhouden we contacten met de pers, met juristen, een ecooloog, een boswachter, een gepensioneerd dierenarts en een kattenfokker. De dierenarts heet Jan Hooimeijer en van hem is een boek verschenen over waarom het beter is de huiskat niet buiten te laten lopen. Het boek is hier te bestellen: <https://www.adviespraktijkvoorgogels.nl/boeken/wij-missen-onze-minou/> In persberichten verwijzen we tegenwoordig naar deze dierenarts. Hij kan als dierenarts vanuit het perspectief van het welzijn van de kat gezaghebbende uitspraken doen.

Tot slot werken we samen met [Platform Stop Invasieve Exoten](#) en houden we rechtsvorming op het gebied van loslopende huiskatten en natuurbescherming in de gaten, zie ook de website van de [Nederlandse Vereniging Dierenrecht](#). Tijdens deze bijeenkomst was rechtswetenschapper en expert natuurbeschermingsrecht Arie Trouwborst aanwezig. Er werd bij de bijeenkomst aandacht geschonken aan de oprichting van Stichting Huiskat ThuisKat.

Een activiteit die nog op de rol staat is het vertalen van voorlichtingsbrochures over het binnenhouden van de huiskat om vogels te beschermen van de Amerikaanse NGO "American Bird Conservancy". De brochures zullen op de website van Stichting Huiskat ThuisKat worden gepubliceerd. Verder maken we een inventarisatie van alle bekende ingrepen tegen het loslopen van huiskatten, van de "kattenlockdown" in Canberra tot de "Kuikens in het land, poes in de mand" campagne in Friesland. We staan daarbij steeds stil bij de lokale ecologische- en juridische situatie.

Bijlage 5

Machtiging, 30 januari 2023

Machtiging voor voorzitter Roel van Dijk om Stichting Huiskat ThuisKat namens het gehele bestuur te vertegenwoordigen jegens de colleges van Gedeputeerde Staten en de rechterlijke macht, inzake een handhavingsverzoek en de daar uit voortkomende procedures

Deze machtiging is voor Roel van Dijk om het bestuur van de Stichting te vertegenwoordigen en een handhavingsverzoek in te dienen bij alle twaalf Nederlandse provincies. Het handhavingsverzoek is gericht tegen de eigenaren van huiskatten die deze laten loslopen en beschermde wilde dieren laten vangen en doden. Tevens is deze machtiging bedoeld om bij al dan niet gedeeltelijke afwijzing van het handhavingsverzoek bezwaar in te dienen en waar nodig om beroep in te stellen. Tot slot is de machtiging ook bedoeld om waar nodig een provincie in gebreke te stellen wegens niet-tijdig beslissen.

Getekend door alle bestuursleden van Stichting Huiskat ThuisKat,

Roel van Dijk, voorzitter

A rectangular grey box redacting the signature of Roel van Dijk. A small blue square with a white 'J' is visible at the bottom right corner of the redaction.

Marcel Fennis, penningmeester

A large rectangular grey box redacting the signature of Marcel Fennis. A small blue square with a white 'J' is visible at the bottom right corner of the redaction.

Elize Renders, secretaris

A rectangular grey box redacting the signature of Elize Renders. A small blue square with a white 'J' is visible at the bottom right corner of the redaction.

Veenendaler moet goudvissen uit de gracht vissen

Publicatiedatum: 13 maart 2017

Het leek een leuk idee van Veenendaler Hans Van Manen: goudvissen in de vorig jaar geopende Brouwersgracht in Veenendaal uitzetten, om de gracht op te vrolijken. De uitheemse vis vormt echter een bedreiging voor de inheemse fauna en dus moeten de tientallen goudvissen nu weer gevangen worden.

Flora- en faunawet overtreden

In samenwerking met ondernemers uit de buurt heeft omwonende Hans van Manen afgelopen jaar geregeld dat er goudvissen uit het Betuwegebied zijn gehaald om in de Veenendaalse gracht uit te zetten. 80 stuks maar liefst. Volgens de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) is met het uitzetten van de vissen echter de flora- en faunawet overtreden. Hans van Manen krijgt nu een maand de tijd om de vissen weer uit de gracht te halen. Zo niet, dan zal de overheid dat op zijn kosten doen.

Negatief effect

Milieu-jurist Wilfred Reinhold van het Platform Stop Invasieve Exoten vindt dat Van Manen en de ondernemers zich hadden moeten verdiepen in de wet: "want daar staat heel duidelijk in dat je geen beesten mag uitzetten in de natuur. De gemeente heeft het na aanvankelijke twijfels goedgekeurd, maar toen had die man de vissen al uitgezet." Volgens het platform hebben de goudvissen een negatief effect op andere dieren. "De gracht in Veenendaal staat in verbinding met andere wateren. Dus de vissen zullen niet alleen in die gracht blijven", zegt Reinhold in het NOS Radio 1 Journaal.

Daar komen andere vissen van

De goudvissen komen zo dus in contact met andere vissen zegt Reinhold. "Bijvoorbeeld met de kroeskarper, een inheemse vis. Als zo'n uitheemse goudvis uit Azië en een kroeskarper gaan paren, en op andere plekken is geconstateerd dat dat gebeurt, dan komen daar andere vissen van." Volgens Reinhold kan de kroeskarper daardoor op den duur verdwijnen. "En dat is natuurlijk niet de bedoeling."

Visnetten

Voor Veenendaler Hans van Manen zit er dus niets anders op dan de goudvissen weer uit de gracht te vissen. Tegenover de Gelderlander zegt hij dat hij ze nu samen met een paar vrienden eruit gaat halen. De gracht is slechts 1 meter diep, dus dat is volgens hem geen probleem. "Met een paar visnetten moet dat wel lukken", zegt Van Manen.

(Bron: NOS, de Gelderlander)

Lees ook

[Meer >](#)

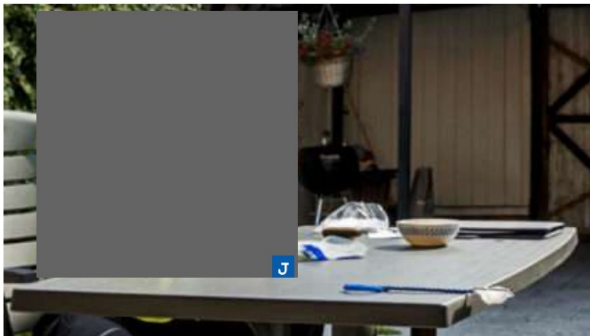
CONSUMENT

Huis isoleren? Dan heeft u mogelijk recht op subsidie

CONSUMENT

Subsidiepot voor asbestverwijdering is leeg

HUIS, TUIN & HOBBY

Uit voorzorg tijgermuggen bestreden in Nederland

De huiskat beschouwd als exoot

Chris Smit (Rijksuniversiteit Groningen) en Jasja Dekker (Jasja Dekker Dierecologie)

Bij exoten denken we meestal aan bijzondere nieuwkomers zoals stinkdieren of Aziatische eekhoorns en niet aan de huiskat (*Felis catus*). Maar de geschatte 3 miljoen huiskatten in ons land hebben een enorme ecologische impact door het doden van minimaal 17 miljoen vogels op jaarbasis, waaronder zeldzame en bedreigde soorten. Strikt gesproken zijn huiskatten ook exoten. Ze staan zelfs in de top 100 van ergste invasieve exoten van de IUCN. Hoe zit het met katten als exoten, en wat is eraan te doen?

Huiskat, zwervkat, verwilderde kat: wat is wat?

Als het gaat over de invloed van gedomesticeerde katten op de biodiversiteit, en wat daaraan te doen is, is het handig om de katten in te delen op de relatie tussen kat en mens. Er kunnen drie categorieën worden onderscheiden: huiskatten, zwervkatten en verwilderde katten. Die laatste zorgen zelf voor hun voedsel, kiezen zelf hun leefgebied en bewegingen, en kunnen zich naar believen voortplanten.

Aantallen prooidieren

De wetenschappelijke documentatie over de ecologische schade door katten laat zien dat jaarlijks minimaal 17 miljoen vogels worden gedood in Nederland, waaronder zeldzame en bedreigde soorten. Bovendien zijn hierbij de vele kleine zoogdieren (eekhoorn, konijn, haas en muizen), reptielen en amfibieën niet meegeteld. De genoemde aantallen prooidieren, met effecten op populatieniveau, betekenen dat de huiskat gezien moet worden als een exoot met een ecologisch effect op inheemse fauna.

Een vaak genoemd argument is “dat is gewoon de natuur!” Dat klopt niet. Wij hebben als mens een gedomesticeerd dier, de huiskat ingebracht in de natuur, waar ze niet thuishoort. Daarbij bereiken katten lokaal veel hogere dichtheden dan vergelijkbare inheemse predatoren als vos of bunzing (Steen, 2016). Bovendien krijgen huiskatten eten van het baasje: het is een zogenaamde 'subsidised predator'. Wilde predatoren zijn afhankelijk van prooidieren: niks vangen betekent in het ergste geval de hongerdood.

Links: Kat wandelt duingebied Texel in. (Foto: Jasja Dekker), Rechts: Kat neemt poolshoogte bij broedende grutto. (Foto:

Oplossingen

Wettelijk gezien mogen katten niet loslopen in de natuur (Trouwborst *et al.*, 2020; Trouwborst & Somsen, 2019). Ze schaden de biodiversiteit en dat is strafbaar volgens de Europese natuurbeschermingswetgeving. In tegenstelling tot andere huisdieren zoals honden, wordt er echter momenteel niet gehandhaafd op loslopende (huis)katten. Effectieve maatregelen zijn het maken van een afrastering in de tuin ('catio'), het binnenhouden van de kat (overdag en 's nachts) en uiteraard een kattenbelletje (Ruxton *et al.*, 2002) of, nog effectiever, een kattenkraag (Pemberton & Ruxton, 2020). Veel kattenbezitters die worden geïnformeerd over de effecten, nemen deze maatregelen. Maar onder de katteneigenaren zijn helaas ook 'ontkenner', die simpelweg niet willen geloven dat loslopende katten een probleem zijn. Het blijkt dat feitelijke informatie over aangerichte schade door katten de mening van een deel van de kattenbezitters niet of nauwelijks veranderd (McDonald *et al.*, 2015). Om het probleem aan te pakken, lijkt handhaven van de wet dus de enige overgebleven optie, zoals dat voor honden al jaren gebeurt.

Huiskat met zijn gevangen wezels.

(Foto: Vilmar Dijkstra)

Verwilderde katten hebben geen eigenaar, dus de aansprakelijkheid ligt lastiger. In een aantal provincies worden verwilderde katten beheerd door middel van afschot. Elders is overgegaan op het vangen, steriliseren en opvangen door Stichting Zwerfkatten. Na positieve ervaringen in onder andere Zuid-Holland, is begin oktober op Texel gestart met het wegvangen van alle verwilderde en zwerfkatten. Tegelijkertijd werden zoveel mogelijk katten (gratis) gechipt en gesteriliseerd.

Handhaving

Ieder kan aangifte doen of een verzoek doen tot handhaving, met bewijs, als een kat schade berokkend in het nabijgelegen natuurgebied. Dan kan een uitvoeringsdienst overgaan tot het wegvangen van de kat of vorderen dat de kat binnen moet blijven. Het is juridisch het sterkst als het verzoek tot handhaving wordt gedaan door een belanghebbende partij, bijvoorbeeld een stichting die zich inzet voor weidevogels of zoogdieren. Mocht een uitvoerende dienst niet overgaan tot handhaving en hiertegen wordt een proefproces gestart, dan is de kans groot dat zo'n rechtszaak gewonnen wordt (Trouwborst *et al.*, 2020; Trouwborst & Somsen, 2019). En dan kan het, net als met het stikstofdossier (spoedwet aanpak stikstof), snel gaan met de regelgeving en handhaving daarop. Grote vraag is nu: welke organisatie pakt de handschoen op?

Literatuur

- Pemberton, C. & G.D. Ruxton, 2020. Birdsbesafe® collar cover reduces bird predation by domestic cats (*Felis catus*). *Journal of Zoology* 310(2): 106–109. doi: 10.1111/jzo.12739
- Ruxton, G. D., S. Thomas & J.W. Wright, 2002. Bells reduce predation of wildlife by domestic cats (*Felis catus*). *Journal of Zoology* 256(1): 81–83. doi: 10.1017/s0952836902000109
- Global Invasive Species Database, 2020. Gedownload van www.iucngisd.org/gisd/100_worst.php op 14-11-2020.
- McDonald, J., L. Maclean, M. Evans & D.J. Hodgson, 2015. Reconciling actual and perceived rates of predation by domestic cats. *Ecology and Evolution* 5(14): 2745–2753. doi: 10.1002/ece3.1553
- Steen, A., 2016. Katten in de Nederlandse Natuur. University of Applied Sciences, Van Hall Institute.
- Trouwborst, A., P.C. McCormack & E. Martínez Camacho, 2020. Domestic cats and their impacts on biodiversity: A blind spot in the application of nature conservation law. *People and Nature* 2(1): 235–250. doi: 10.1002/pan3.10073
- Trouwborst, A. & H. Somsen, 2019. Domestic Cats (*Felis catus*) and European Nature Conservation Law—Applying the EU Birds and Habitats Directives to a Significant but Neglected Threat to Wildlife. *Journal of Environmental Law*. doi: 10.1093/jel/eqz035

NIEUWS

Provincie Gelderland liet wilde wasberen afschieten, terwijl de opvang plek had

Het provinciebestuur van Gelderland ligt onder vuur, nadat het opdracht gaf twee wasberen in de natuur af te schieten. Terwijl er nog plekjes over waren in de opvang.

Nick de Jager 29 april 2021, 15:19

Wasberen in een Drentse opvanglocatie. Beeld Hollandse Hoogte / Vidiphoto

Gratis verder gaan?

Met één account inloggen bij alle online merken van DPG Media

Exclusieve video's/fotoreeksen, podcasts, puzzels en winacties

Abonneren vanaf 2,- per week

Log in

Al een account of abonnement? [Inloggen](#)

In Nederland leeft een klein aantal wasberen in het wild. De dieren hebben een grote impact op de leefomgeving en bedreigen vooral het bestaan van zeldzame vogels en andere groundbroedende soorten. Lidstaten van de Europese Unie hebben de verplichting op te treden tegen wasberen, om andere natuur te beschermen.

Toch voelt het afschot wrang voor Gelderse Statenleden uit de linkse hoek. De dieren hadden prima opgevangen kunnen worden door Stichting AAP, een instantie die opvang biedt aan exotische dieren. Het tweetal had er terecht gekund, laat een woordvoerder weten.

De wasberen zouden dan verzorgd worden tot er een nieuwe plek voor ze gevonden was. Op dit moment heeft de stichting zo'n 35 wasberen rondlopen, voornamelijk beesten die voorheen toch niet zo'n fijn huisdier bleken als de afnemer zich had voorgesteld. Ze komen via de stichting vaak in dierentuinen terecht.

Limburg

Toch vinden provincies moeilijk hun weg naar de instantie. Alleen Limburg, in het bezit van de grootste wasbeerpopulatie van Nederland, heeft afspraken gemaakt met de organisatie. En ook dat ging niet zonder slag of stoot. Het Limburgse provinciebestuur nam zich in 2019 voor om de wasberen in de natuur af te schieten, omdat de opvang bij Stichting AAP te duur was en niet genoeg plaats zou bieden. Ook het vangen van de beesten is prijzig. Nadat bijna 28 duizend mensen een petitie van de stichting tekenden, ging de provincie alsnog overstag.

Hoewel opvang op de korte termijn de meest diervriendelijke optie is, wordt die te kleinschalig als de populatie in Nederland groeit. In Duitsland leven zeker anderhalf miljoen wasberen en ook in België is het dier frequent aanwezig. Het is allerm minst ondenkbaar dat enkele

[Abonneren vanaf 2,- per week](#)

[Log in](#)

Live

Editie

Net binnen

Zoeken

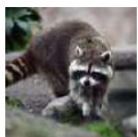
Volksgezondheid

Laat één ding duidelijk zijn, zegt hoogleraar invasiebiologie Rob Leuven (Radboud Universiteit): wasberen laten leven in het wild is echt geen optie. Naast de gevolgen voor het ecosysteem zetten de dieren ook de volksgezondheid op het spel. In de Verenigde Staten zijn mensen zelfs overleden aan de zogeheten ‘wasbeerspoelworm’, zegt Leuven. Dat is een netelig krioelsel dat zich zo in het menselijk lijf verstoppt dat detectie en bestrijding heel lastig zijn, maar ondertussen ernstige ziekte kan veroorzaken. Veel wasberen dragen de worm.

Het is volgens Leuven zaak dat alle provincies tot één wasbeerbeleid komen. ‘Als de ene provincie hard optreedt en de andere het laat gaan, dan is het weggegooid geld.’ Ook moet het aantal als huisdier gehouden wasberen beter in kaart worden gebracht en betere afspraken met Duitsland en België worden gemaakt over verspreiding naar Nederland.

Dat is lastig, omdat hard optreden tegen een snoezig ogend diertje niet bepaald sympathie oproept. Maar het is de enige manier op de langere termijn een groter aantal dieren te beschermen, zegt Leuven. ‘Het probleem is nu nog beheersbaar. Als je nu niet optreedt, moet je over twintig jaar echt majeure maatregelen nemen.’

Lees ook

Limburgse wasberen toch niet massaal afgeschoten - provinciebestuur komt tegenstanders tegemoet

In Limburg is de wasbeer niet langer welkom maar het plan om de populatie af te schieten stuit op veel weerstand

Limburg wil van roofzuchtige wasberen af

Abonneren vanaf 2,- per week

Log in

Live

Editie

Net binnen

Zoeken

Bijlage 9

🏠 / PANORAMA / LANDKREIS VERORDNET HAUSARREST FÜR KATZEN - TIERSCHÜTZER KLAGEN - DAS IST DIE RECHTSGRUNDLAGE

Hausarrest für Katzen - in Walldorf wird ihnen der Freigang nun gestrichen - per Allgemeinverfügung - der Bürgermeister hält die Verordnung des Landkreises für "realitätsfremd", [J](#) wollen klagen

© 123rf

RECHT AKTUELL

Landkreis verordnet Hausarrest für Katzen - Tierschützer klagen - Das ist die Rechtsgrundlage

VON CHRISTIAN ERHARDT
Chefredakteur | KOMMUNAL
20. MAI 2022

Artenschutz versus Tierschutz - so könnte man die Diskussion zusammenfassen, die seit einigen Tagen im Rhein-Neckar-Kreis läuft. Die Bewohner der Stadt Walldorf in Baden-Württemberg müssen ihre Hauskatzen ab sofort den ganzen Sommer über einsperren. So steht es in einer Allgemeinverfügung des Landkreises. Der Bürgermeister des Ortes ist massiv dagegen - sieht rechtlich aber keine Handhabe gegen den Kreis. Ein Tierschutzverein hat nun eine Klage vorbereitet. Wir bringen Licht ins rechtliche Dunkel:

Freigang gestrichen - Hausarrest für Katzen in Walldorf. Ein deutschlandweiter Aufreger, wie es die kleine 15.000 Einwohner-Stadt Walldorf sonst nicht gewohnt ist. Überregional bekannt ist die Kommune eigentlich für ihren prominenten Firmensitz - SAP hat seinen Hauptsitz im Ort. Ansonsten stammt noch der Auswanderer Johann Jakob Astor aus dem Ort. Er ist indirekt Namensgeber der Waldorf-Astoria Hotels sowie der Waldorfschulen. Eine Schule, die für ihren Freigeist bekannt ist. Und in genau dem Ort sollen die tierischen Freigeister nun eingesperrt werden. Fünf Monate lang, jeden Sommer bis zum Jahr 2025. So steht es in der Allgemeinverfügung des Landkreises. Die Verfügung im Original stellen wir Ihnen am Ende dieses Beitrags als PDF zum Herunterladen zur Verfügung.

Das ist der Grund für den Hausarrest für Katzen

Als Begründung nennt der Landkreis den Schutz der vom Aussterben bedrohten Haubenlerche. Mit der Verfügung will der Landkreis verhindern, dass die Katzen die dort lebenden und brütenden Haubenlerchen jagen und erlegen. Wer dagegen verstößt, muss

mit einem Bußgeld von 500 Euro rechnen. Sollte aufgrund eines Verstoßes tatsächlich eine Haubenlerche von Katzen verletzt oder getötet werden, will der Landkreis das mit einer Geldbuße von bis zu 50.000 Euro ahnden. Als Grundlage nennt die Allgemeinverfügung hier den Paragraphen 69 Absatz 2 Nummer 1 der Bundesnaturschutzverordnung.

Der Bürgermeister von Walldorf, Matthias Renschler kann darüber nur den Kopf schütteln. Das sei völlig "realitätsfremd", sagte er dem Südwestrundfunk. Man habe aber als Stadt keinen Einfluss auf die Allgemeinverfügung des Kreises. Der Tierschutzverein des Ortes hat inzwischen eine Klage angekündigt.

Von einem "Lagerkoller für Katzen" sprechen die Gegner bereits. Katzen müssten wahlweise durch eine solche Verordnung entweder aggressiv oder depressiv werden. In den sozialen Medien fragen Nutzer, ob Marder und Füchse jetzt auch "im Bau" bleiben müssen. Andere berichten schon wenige Tage nach Inkrafttreten der Verordnung von "blutenden Beinen durch die Freigeister". Immerhin lässt die Verordnung zwei Ausnahmetatbestände zu. Erstens dürfen die Katzen an einer maximal zwei Meter langen Leine spazieren geführt werden. Was Katzenbesitzer jedoch als "Farce" abtun, die wilden Taschentiger lassen sich halt nach ihren Aussagen nicht an die Leine nehmen. Und zweitens kann die Untere Naturschutzbehörde laut der Verordnung Ausnahmen erlassen, wenn ein Besitzer anhand eines GPS-Trackings (solche Chips gibt es für Katzen) nachweisen können, dass sich die Tiere in der Vergangenheit nie in dem Gebiet aufgehalten haben, in dem die Haubenlerchen von März bis September nisten und ihre Jungvögel großziehen.

Das ist die Rechtsgrundlage für den Hausarrest für Katzen in Walldorf

Der Landkreis hat die Verordnung vorher genau rechtlich geprüft. Als Grundlage nennen sie die Bundesartenschutzverordnung (§7 Absatz 2 Nr 14 c BNatSchuG). Wörtlich heißt es: "Als besonders und streng geschützte Art unterliegt die Haubenlerche den artenschutzrechtlichen Verboten des § 44 Abs. 1 Nrn. 1 – 3 BNatSchG. Nach der Nr. 1 der genannten Vorschrift ist es verboten, wildlebenden Tieren der besonders geschützten Arten nachzustellen, sie zu fangen, zu verletzen oder zu töten oder ihre Entwicklungsformen aus der Natur zu entnehmen, zu beschädigen oder zu zerstören."

Daher gehe es darum, eine Gefahr abzuwenden, die zuvor selbst geschaffen wurde. Andere, mildere Mittel, kämen nicht in Betracht. Wörtlich heißt es zur Begründung in der Verordnung des Landkreises: "Der (fachliche) Kausalzusammenhang zwischen der Haltung von Freigänger-Katzen und der Tötung von Jungvögeln ist nach Rechtsauffassung der Unteren und Höheren Naturschutzbehörde hinreichend gegeben." Und weiter: "Der artenschutzrechtliche Tötungstatbestand ist bei Handlungen, bei denen die Tötung nicht beabsichtigt ist, sondern in Kauf genommen wird, dann gegeben, wenn das Tötungsrisiko signifikant erhöht wird. Dies ist bei freilaufenden Katzen dann der Fall, wenn sie nicht nur zufällig sondern regelmäßig in die Brutreviere der Haubenlerche gelangen können. Von dieser Regelmäßigkeit ist bei Katzen auszugehen, die in einer Entfernung von Haubenlerchen-Revieren gehalten werden, die geringer als der für Hauskatzen typische Aktionsradius bzw. geringer als der rechnerische Radius von Hauskatzen-Revieren bzw. Streifgebieten ist."

Wie groß der Aktionsradius von Katzen ist, ist derweil wenig bekannt. Die Kreisverwaltung verweist hier selbst auf recht unterschiedliche Angaben. Wörtlich heißt es: "

Für Katzen mit Hausanschluss werden in der Literatur mittlere Streifgebietsgrößen zwischen 2,5 und 7,9 ha angegeben. Bei Barratt (1997) wird aufgrund von Literaturlauswertungen von einem durchschnittlichen Aktionsradius der Hauskatzen in Wohngebieten von 343 m ausgegangen, wobei in Einzelfällen die Aktionsradien auch deutlich größer oder kleiner sein können. Um den Tötungstatbestand mit hinreichender Sicherheit ausschließen zu können, genügt es nicht, den Freigang von Katzen zu unterbinden, bei denen der Abstand zwischen dem Haltungsort und dem nächst gelegenen Haubenlerchen-Revier den Mindestangaben zum Hauskatzen-Aktionsradius entspricht. Von einer hinreichenden Sicherheit kann vielmehr erst dann ausgegangen werden, wenn die in der Fachliteratur dokumentierten Durchschnittsdistanzen von 343 m zugrunde gelegt werden. Durch einzelne Hauskatzen mit größeren Aktionsradien ggfs. ausgelöste Tötungen von Haubenlerchen erfüllen wegen ihrer Seltenheit das Signifikanzkriterium des Tötungstatbestands hingegen nicht."

Gibt es Alternativen zum Hausarrest für Katzen?

Auch Vorschläge, dass die Katzen etwa ein Glöckchen tragen müssen, um Vögel abzuschrecken, will der Landkreis nicht zulassen, bzw. hält das für nicht ausreichend. Denn flugunfähige Jungvögel würden nicht die Flucht ergreifen, so der Landkreis.

Zudem habe man bereits mildere Mittel versucht. So wurde im vergangenen Jahr ein Gerät zur Abschreckung von Katzen getestet. Es arbeitete mit Ultraschall. Doch das sei nur in einem sehr engen Radius erfolgreich gewesen. Experimente hätten daher nur einen - so wörtlich - "moderaten Abschreckungseffekt auf Katzen" ergeben.

Was der Landkreis anerkennt ist, dass die Allgemeinverfügung im Konflikt mit dem Tierschutz hinsichtlich der artgerechten Haltung von Katzen steht. Wörtlich sagt der Landkreis: "Es wird nicht verkannt, dass der fehlende Freigang und der nur sehr begrenzte Aktionsraum in der Wohnung nachteilige Auswirkungen auf die Verhaltensweise der Katzen haben können. Dies hängt letztendlich von verschiedenen Faktoren wie z.B. Herkunft, Rasse, Alter, Gesundheit, gewohnter Lebensstil und Persönlichkeit/Charakter jedes einzelnen Tieres ab. So kann der – temporäre – Freiheitsentzug u.a. zu einer erhöhten Unruhe und Aggressivität, zum Zerkratzen von Tür- und Fensterrahmen oder zur Beschädigung von Mobiliar sowie Unsauberkeit (Nichtnutzen der Katzentoilette) führen. Die Tiere können sich aber auch zurückziehen und depressiv werden und möglicherweise auch das Fressen verweigern." Daher seien die Maßnahmen auf das zwingend notwendige Minimum begrenzt worden, argumentiert der Landkreis.

Zusammenfassend heißt es beim Landkreis: "Es gibt kein anderes geeignetes Mittel um den angestrebten Zweck zu erreichen, welches den Einzelnen oder die Allgemeinheit weniger beeinträchtigt."

Ob das die Richter genauso sehen, bleibt abzuwarten. Die Klage des Tierschutzvereins liegt bis heute noch nicht schriftlich vor. Einen Termin vor Gericht gibt es entsprechend auch noch nicht.

Deutscher Tierschutzbund ist alarmiert

Auch beim Deutschen Tierschutzbund schaut man mit großer Spannung auf eine mögliche Klage des örtlichen Vereins. Denn bisher gibt es in Deutschland keine vergleichbare Allgemeinverfügung. Wörtlich heißt es: "Das Staatsziel Tierschutz gilt für alle Tiere gleichermaßen. Tiere zweiter Klasse gibt es nicht. Indem die Bedürfnisse verschiedener Tierarten in Konkurrenz zueinander gestellt werden, duckt man sich auch vor der Verantwortung, die der Mensch für den Schutz aller Tiere trägt und zu der wir uns als Gesellschaft verpflichtet haben. Hauskatzen als „Schuldige“ für die Gefährdung bestimmter Vogelarten zu definieren, heißt auch, sie ausbaden lassen, dass der Mensch über lange Zeit Lebensräume und Nahrungsangebot für wildlebende Arten zerstört hat und diese so in ihrer Existenz bedroht."

Der Verband verweist darauf, dass der Rückgang von Arten wie der Vogelsorte vor allem auf den Verlust von Lebensräumen etwa durch die Intensivierung der Landwirtschaft, die verstärkte Bebauung von Brachflächen und das Insektensterben zurückzuführen sei. Als Kompromiss empfiehlt der Deutsche Tierschutzbund andere Maßnahmen zu ergreifen. "wie z.B. die großflächige Umfriedung mit Elektrozäunen für sensible Bereiche, die Erhöhung der Lebensraumkapazität und Schaffung von Bruthabitaten". Nachbargemeinden wie Ketsch hätten ähnliche Maßnahmen im Übrigen bereits umgesetzt, so der Tierschutzbund.

HIER FINDEN SIE DIE ALLGEMEINVERFÜGUNG ZUM HERUNTERLADEN ALS PDF:

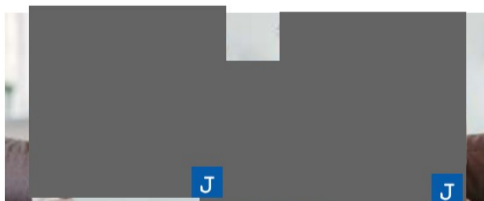
AUCH VON CHRISTIAN ERHARDT

ULTIMATUM LÄUFT

Kommunen droht das finale Aus für ihre Facebook-Seiten

VON [CHRISTIAN ERHARDT](#)

FRAGEN ZUM SMARTPHONE UND CO

Digitale Beratungsstellen für Bürger im Rathaus

VON [CHRISTIAN ERHARDT](#)

LEITARTIKEL

Flüchtlingspolitik: Wenn Ohnmacht in Protest umschlägt

VON [CHRISTIAN ERHARDT](#)

LESEN SIE AUCH...

INFLATION AN WEIHNACHTEN 2022

Kartoffelsalat mit Würstchen - wo er am teuersten ist

VON [GUDRUN MALLWITZ](#)

NEUESTER INHALT

WOHNUNGEN

Kommunen setzen auf Tinyhouses für Flüchtlinge

VON [GUDRUN MALLWITZ](#)

NETZWERK

**Kinderbuch gegen mieses
Bürgermeister-Image**

VON GUDRUN MALLWITZ

ENERGIEKRISE

**Witzige kommunale
Energiesparkampagne**

VON ANNETTE LÜBBERS

BESCHWERDEN

**Die Post kommt nicht - Politiker
protestieren**

VON GUDRUN MALLWITZ

MODELLPROJEKT

So wollen Vereine Nachwuchs gewinnen

VON DOROTHEA WALCHSHÄUSL

SCHLAGWÖRTER

Panorama

KOMMUNAL.

KOMMUNALBESCHAFFUNG

LESERSERVICE

AGB

DATENSCHUTZERKLÄRUNG

IMPRESSUM

MEDIADATEN

VERTRÄGE KÜNDIGEN

DATENSCHUTZEINSTELLUNGEN

f. WIR AUF FACEBOOK

Bijlage 10

Geacht college van Gedeputeerde Staten,

Als dierenarts maak ik me, om meerdere redenen, al tientallen jaren zorgen over het fenomeen van de loslopende kat.

1. De gezondheid en het welzijn van de kat is in het geding.

Het is voor mij als dierenarts opmerkelijk dat, als het gaat om de problematiek van de loslopende kat, de belangen van de kat geen punt zijn binnen de discussie. De kat is een gedomesticeerd huisdier.

De kat heeft er belang bij en heeft er recht op om als gezelschapsdier serieus genomen te worden.

In de Wet Dieren staat in artikel 2.1 lid 1: "Het is verboden om zonder redelijk doel of met overschrijding van hetgeen ter bereiking van zodanig doel toelaatbaar is, een dier pijn of letsel te veroorzaken danwel de gezondheid en het welzijn van het dier te benadelen".

In artikel 2.2, lid 8 staat: "Het is houders van dieren, verboden aan deze dieren de nodige verzorging te onthouden".

Door een kat zonder toezicht te laten loslopen onttrekt de eigenaar van de kat zich aan zijn verantwoordelijkheid. Het is een gegeven dat katteneigenaren die de kat zonder toezicht laten loslopen consequent de gezondheid van de kat verwaarlozen. Als een kat wordt aangereden of doodgereden is dat niet de schuld van de automobilist maar van de eigenaar die de kat willens en wetens blootstelt aan een levensbedreigend risico.

Verder kan elke dierenarts bevestigen dat het geen uitzondering is dat katten worden aangeboden met verwondingen, abcessen en hoge koorts als gevolg van vechtpartijen met andere loslopende katten. Net als bij de doodgereden kat heeft de eigenaar van de kat er niets aan gedaan om de gezondheid en het welzijn van het dier te waarborgen omdat er niets wordt gedaan om te voorkomen dat de kat in een (levens)bedreigende situatie terecht komt.

De eigenaar onttrekt zich aan zijn wettelijke verantwoordelijkheid om de gezondheid en het welzijn van de kat te waarborgen. Het overtreden van artikel 2.1 lid 1 en artikel 2.2 lid 8 kan worden beschouwd als verwaarlozing en wordt juridisch beschouwd als een misdrijf. Het gaat om circa 7000 katten per jaar die volgens de gegevens van Amevedi in het verkeer worden doodgereden.

Er kan vanuit gegaan worden dat dit getal het topje van de ijsberg is. Enerzijds omdat niet elke kat wordt aangemeld en anderzijds omdat aangereden katten met verwondingen zich kunnen verstoppen en doodgaan in de bosjes zonder te worden gevonden.

Per jaar moeten 60.000 zwervkatten onder meer via dierenambulances opgevangen worden in een dierenasiel. Uit onderzoek is gebleken dat 85% van de katten niet zijn voorzien van een transponder/chip waardoor de eigenaar niet kan worden getraceerd. De conclusie is dat katteneigenaren er willens en wetens voor kiezen om de risico's voor de kat niet serieus te nemen en niet traceerbaar te zijn. De dierenarts die 's nachts een aangereden kat moet opereren om zijn leven te redden weet niet wie de eigenaar van de kat is. De dierenarts kan de kosten dan ook niet verhalen bij de eigenaar van de kat.

Het is in dit verband dan ook ronduit bizar dat hondeneigenaren terecht al jarenlang verplicht zijn om de hond te voorzien van een transponder. Een goede zaak, ondanks het gegeven dat er in Nederland geen enkel probleem is met zwervhonden. Gezien het aantal doodgereden katten, en de 60.000 zwervkatten die per jaar worden geregistreerd, is het duidelijk dat het noodzakelijk is dat katteneigenaren ook verplicht worden om de kat te voorzien van een transponder. Het is goed nieuws eindelijk ook organisaties zoals De Dierenbescherming pleiten voor een verplichting om katten te voorzien van een transponder. Beter laat dan nooit. Daar is inmiddels, mede door de publiciteit over de problematiek, steeds meer draagvlak voor. De kans is groot dat er een aanpassing in de wetgeving komt waardoor deze verplichting er gaat komen. Dan kunnen katteneigenaren

getraceerd worden en verantwoordelijk en aansprakelijk gesteld worden voor de consequenties van het zonder toezicht laten loslopen.

Een verplichting om katten individueel te kunnen identificeren is vanzelfsprekend geen oplossing voor allenegatieve gevolgen van het zonder toezicht laten loslopen van katten.

2. De volksgezondheid is in het geding

Katten zijn verspreiders van meerdere zoönoses. Katten verspreiden als enige diersoort Toxoplasma gondii. Naast malaria is Toxoplasmose wereldwijd de belangrijkste zoönose. Dat betekent dat loslopende katten een risico zijn voor de volksgezondheid. Eén op de 400 zwangere vrouwen raakt besmet met Toxoplasmose. Zwangere vrouwen kunnen een miskraam krijgen of het risico lopen dat een kind wordt geboren met een hersenafwijking of blindheid. Ook een waterhoofd, een te klein hoofd en epilepsie kunnen het gevolg zijn van een Toxoplasmabesmetting. Van Toxoplasmose is bekend dat het kan leiden tot persoonlijkheidsstoornissen. Van de rat en de muis is bekend dat een besmetting met Toxoplasma ernstige gedragsstoornissen veroorzaakt. Mensen die besmet zijn met Toxoplasmose lopen een 2,7 maal grotere kans op het ontwikkelen van schizofrenie. Een besmetting kan reden zijn voor veranderingen in persoonlijkheidskenmerken, een verlaagd IQ en een verminderd psychomotorisch vermogen. Zie: www.kinderneurologie.eu

Katten zijn daarnaast ook verspreiders van de eieren van de kattenspoelworm. De eitjes zijn te vinden in zandbakken, kinderspeelplaatsen, moestuinen en parken. Een besmetting kan griepachtige klachten veroorzaken met algemene malaise, koorts, buikpijn, leververgroting en hoesten. Ook hoofdpijn, gebrek aan eetlust, diarree en epileptische aanvallen met niet-specifieke gedragsveranderingen. De larve van de spoelworm kan in het oog terecht komen en blindheid veroorzaken. Larven die in de longen terecht komen kunnen astmatische aandoeningen en eczeem veroorzaken. Bij kinderen kan er sprake zijn van verminderde cognitieve vaardigheden en ontwikkelingsstoornissen.

Bovendien zijn veel katten in de bek besmet met de ziekmakende bacterie Pasteurella multocida. Een kattenbeet of een lik kan binnen 24 uur ernstige ziekteverschijnselen veroorzaken. Katten kunnen ook besmet zijn met de bacterie Bartonella henselae. Bij kinderen, jongvolwassenen en bij mensen met een verminderde weerstand kan een besmetting ernstige ziekteverschijnselen veroorzaken.

3. De verkeersveiligheid is in het geding

Een loslopende hond wordt beschouwd als een gevaar voor de verkeersveiligheid. Het is opmerkelijk dat de loslopende kat niet wordt beschouwd als een gevaar voor de verkeersveiligheid. Het is bekend dat fietsende ouderen kunnen schrikken en vallen vanwege een overstekende kat. Automobilisten die een overstekende kat ontwijken kunnen tegen een paal aanrijden of erger.

4. Het belang van diegenen die ernstig overlast ervaren van loslopende katten is in het geding.

Mensen met een vogelvriendelijke tuin met nestkastjes in de tuin of met een voliere met vogels in de tuin hebben voortdurend overlast van loslopende katten. Dat geldt ook in hoge mate als loslopende katten in de (moes)tuin of in de zandbak van de kinderen poepen. Krolse katten en vechtende katten veroorzaken vooral 's nachts ernstig geluidsoverlast.

5. Loslopende huiskatten kunnen leiden tot conflict tussen buren

Katteneigenaren staan in het algemeen niet open voor de overlast die door de loslopende kat wordt veroorzaakt. Als katteneigenaren er op worden aangesproken is de uitkomst al gauw dat er een conflictsituatie ontstaat waardoor de verhoudingen blijvend worden verstoord. De sociaal maatschappelijke gevolgen van deze conflictsituaties worden tot op heden onderschat.

6. Het belang van bedreigde en beschermde dieren/vogels is in het geding.

Toxoplasmose is niet alleen een risico voor de volksgezondheid. Toxoplasma, verspreid door loslopende katten, is ook een serieus probleem voor dieren/vogels in de natuur. De besmetting is een belangrijke doodsoorzaak van (beschermde) eekhoorns. Wereldwijd zijn er tal van diersoorten die bedreigd zijn als gevolg van de verspreiding van Toxoplasma door katten.

Trouwborst, Arie & Somsen Han hebben als juristen, verbonden aan de universiteit van Tilburg in 2019 een wetenschappelijk artikel gepubliceerd in: Journal of Environmental Law, Volume 32, Issue 32 Pages 391-415. In het artikel wordt ingegaan op de schade die loslopende katten veroorzaken in (beschermde) natuurgebieden. De conclusie is dat het volgens de Europese/Nederlandse wet- en regelgeving verboden is om een kat zonder toezicht te laten loslopen.

Het is bij wet verboden om beschermde dieren te verstoren, te vangen en te doden. Dit is precies waar loslopende, gedomesticeerde, katten zich schuldig aan maken. Loslopende katten vallen volledig onder de definitie van invasieve exoten.

Als aftrap van de Week van de Invasieve Exoten (17 t/m 26 juni 2022) organiseerde Stichting Platform Stop Invasieve Exoten, onderdeel van de VVM, het online symposium 'De huiskat als invasieve exoot'. Op de presentaties volgden interessante discussies met de deelnemers, waarvan sommige zelf ook katten hadden. De presentaties van het symposium zijn vinden via:

<https://www.vvm.info/online-sessie/de-huiskat-als-invasieve-exoot>

De overheid is verplicht om maatregelen te nemen om te voorkomen dat katten zonder toezicht loslopen en de overheid is verplicht om deze te handhaven.

De slogan: "Het is de natuur van de kat om zonder toezicht los te lopen" kan worden beschouwd als volledig achterhaald. Op basis van bestaande kennis en wetenschap is de slogan niet alleen kat-onvriendelijk, een ernstig risico voor de volksgezondheid, een belangrijk sociaal maatschappelijk probleem en een bedreiging voor beschermde en bedreigde dier/vogelsoorten.

Het is tijd dat degene die politiek verantwoordelijk zijn voor een bizar gedoogbeleid de knoop doorhakken en de bestaande wet- en regelgeving gaan handhaven.

Door mij wordt hierbij graag verwezen naar het door mij geschreven boek:

"Wij missen onze Minou! De loslopende kat als taboe en als slachtoffer van onwetendheid."

In dit boek komen alle aspecten aan de orde van de, zonder toezicht, loslopende kat. Ook de verantwoordelijkheid van de verschillende (overheids)instanties, organisaties en mijn vakgebied de diergeneeskunde komen aan de orde.

Vriendelijke groet,

Drs. Jan Hooimeijer

Meppel: 7-2-2023

Adviespraktijk voor Vogels
Schoolstraat 7A
7941 CA Meppel

info@vogeladvies.nl

www.adviespraktijkvoorvogels.nl

Bijlage 11

Instantie	Rechtbank Amsterdam
Datum uitspraak	15-08-2018
Datum publicatie	17-08-2018
Zaaknummer	AMS 17/7165
Rechtsgebieden	Bestuursrecht, Omgevingsrecht
Bijzondere kenmerken	Eerste aanleg - meervoudig
Inhoudsindicatie	De minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit had de eigenaar van vier ontsnapte Amerikaanse rode eekhoorns moeten gelasten om deze te vangen.
Vindplaatsen	Rechtspraak.nl

[Verrijkte uitspraak](#)

(<https://linkeddata.overheid.nl/document/ECLI:NL:RBAMS:2018:5877>)

Uitspraak

RECHTBANK AMSTERDAM

Bestuursrecht

zaaknummer: AMS 17/7165

uitspraak van de meervoudige kamer van 15 augustus 2018 in de zaak tussen

de stichting "Stichting Platform Stop invasieve exoten", te Amsterdam, eiseres

(gemachtigde: [naam gemachtigde])

en

de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, verweerder

(gemachtigde: mr. L.S.V. Rijk).

Procesverloop

Bij besluit van 1 februari 2017 (het primaire besluit I) heeft de minister een verzoek van eiseres, hierna het platform, om op grond van de Flora- en faunawet (Ffw) handhavend op te treden afgewezen.

Bij besluit van 31 mei 2017 (het primaire besluit II) heeft de minister het primaire besluit I ingetrokken en het verzoek van de Stichting opnieuw afgewezen.

Bij besluit van 6 november 2017 (het bestreden besluit) heeft de minister het bezwaar van de Stichting gedeeltelijk gegrond verklaard, maar opnieuw geweigerd handhavend op te treden.

De Stichting heeft tegen het bestreden besluit beroep ingesteld.

De minister heeft een verweerschrift ingediend.

De Stichting heeft nadere stukken ingediend.

De zitting heeft plaatsgevonden op 12 juli 2018. Partijen hebben zich laten vertegenwoordigen door hun gemachtigden.

Overwegingen

Wat aan de besluitvorming vooraf ging

1. In april 2016 heeft de Nederlandse Voedsel en Warenautoriteit (NVWA) een melding en verzoek controle ontvangen vanwege een Amerikaanse rode eekhoorn die regelmatig wordt gespot in het Leeuwarderbos. Hierover wordt namelijk gediscussieerd op een online forum, waaraan de vermoedelijke eigenaar ook deelneemt. Naar aanleiding van dit verzoek tot controle betreffende 'het verbod tot uitzetting van uitheemse diersoorten, als bedoeld in artikel 14 van de destijds geldende Flora en faunawet' heeft een controleur van NVWA het adres van de vermoedelijke eigenaar van de ontsnapte eekhoorn, die op het forum [naam] wordt genoemd, bezocht. Uit het onderzoek kwam naar voren dat in het najaar van 2014 vier Amerikaanse rode eekhoorns uit hun hok bij deze eigenaar zijn ontsnapt. De eigenaar heeft ze na een eerste ontsnapping zelf terug gevangen, maar heeft na een tweede ontsnapping geen acties ondernomen om de eekhoorns terug te halen. Wel zijn er nieuwe Amerikaanse eekhoorns aangeschaft en in hetzelfde, gerepareerde hok gehuisvest. De controleur concludeert dat het hok ondeugdelijk is. Na de controle heeft de minister aan de eigenaar op 13 mei 2016 een vooraankondiging bestuursdwang gedaan, waarin de eigenaar is opgedragen binnen een maand aan te geven hoe hij de ontsnapte eekhoorns gaat terug vangen, waar hij de dieren vervolgens gaat huisvesten, hoe hij ervoor gaat zorgen dat zijn nieuwe eekhoorns in een deugdelijk hok komen te zitten en voor het geval hij de eekhoorns niet meer wil houden aan welke erkende knaagdierenopvang hij ze gaat overdragen. Daartegen heeft de eigenaar een zienswijze ingediend. Op 12 juli 2016 is vervolgens een (preventieve) last onder dwangsom opgelegd aan de houder, inhoudende dat, alle maatregelen genomen moeten worden om te voorkomen dat er opnieuw Amerikaanse rode eekhoorns ontsnappen of uit worden gezet in de vrije natuur. Bij een controle later dat jaar blijkt dat de eigenaar alle dieren heeft overgedaan aan een derde (geen dierenopvang) en het hok heeft afgebroken.

2. Op 20 november 2016 doet vervolgens het platform een handhavingsverzoek bij de minister. Hij wijst daarbij op berichten van de eigenaar op Facebook, op de website Waarnemingen.nl en op artikelen in de Leeuwarder Courant dat in het Leeuwarderbos telkens één Amerikaanse rode eekhoorn tegelijk wordt waargenomen, maar dat niet kan worden uitgesloten dat er meerdere exemplaren zijn. Het platform stelt dat

[naam] en eventuele andere ontsnapte eekhoorns terug gevangen moeten worden door de voormalig eigenaar, omdat deze eekhoorn(soort) een schadelijke exoot is.

Procesbelang

- 3.1. De minister heeft ter zitting gesteld dat het procesbelang ontbreekt, omdat waarschijnlijk is dat er nu, zomer 2018, geen Amerikaanse rode eekhoorns meer in leven zijn in het Leeuwarder Bos. Zij zijn immers al in 2014 ontsnapt en leven volgens algemeen toegankelijke informatie¹ in het wild slechts drie jaar. Bovendien blijkt uit de website Waarnemingen.nl dat de laatste waarneming van een Amerikaanse rode eekhoorn dateert van december 2017, terwijl in de jaren van 2015 tot 2017 nog tientallen waarnemingen van deze eekhoorn(s) zijn gemeld in het Leeuwarderbos.
- 3.2. Het platform heeft ter zitting echter gewezen op de Facebookpagina van het Leeuwarder Bos. Deze is ter zitting met partijen bekeken en besproken. De rechtbank heeft vastgesteld dat op deze pagina meerdere foto's van een Amerikaanse rode eekhoorn zijn geplaatst. Er wordt telkens slechts één exemplaar tegelijk waargenomen. Deze foto's zijn door verschillende personen gemaakt (en geplaatst), ook na de winter van 2017. Gezien de bij de foto's vermelde tekst lijkt het in de meeste gevallen om [naam] te gaan. Verder volgt de rechtbank de stelling van het platform dat niet alle waarnemingen ook per definitie op Waarnemingen.nl worden gezet. Daarbij komt dat, zoals het platform ook heeft aangevoerd, [naam] al jaren wordt bijgevoerd en hij daarom ouder kan worden dan drie jaar. In gevangenschap kunnen de eekhoorns zelfs wel twaalf jaar worden. De rechtbank is daarom van oordeel dat [naam] zeer waarschijnlijk nog in leven is en dat het platform dus een belang heeft bij een inhoudelijke beoordeling van het bestreden besluit.

Standpunten partijen

- 4.1. Partijen zijn het erover eens dat de eigenaar in strijd met de Ffw, sinds 1 januari 2017 de Wet natuurbescherming (Wnb), heeft gehandeld. In het eerste lid van artikel 3.34 van de Wnb is bepaald dat het verboden is om dieren of eieren van dieren uit te zetten en deze verbodsbepaling heeft de eigenaar geschonden.²
- 4.2. De minister vindt en vond dat sprake was van grove nalatigheid van de eigenaar, omdat de verblijven duidelijk ongeschikt waren voor een soort als de Amerikaanse rode eekhoorn. Zij zijn immers twee keer ontsnapt. Toch heeft de eigenaar de dieren weer teruggeplaatst, ook nadat deze ongeschiktheid was gebleken. Vanwege deze overtreding heeft de minister op 12 juli 2016 de in rechtsoverweging 1. genoemde (preventieve) last onder dwangsom opgelegd aan de eigenaar, inhoudende dat, om herhaling van deze overtreding te voorkomen, alle maatregelen genomen moeten worden om te voorkomen dat er Amerikaanse rode eekhoorns ontsnappen of uit worden gezet in de vrije natuur. De minister heeft zich echter op het standpunt gesteld dat een terugvangverplichting in dit geval niet opgelegd kan worden. Ten eerste, omdat niet zeker is of de waargenomen eekhoorn wel van deze eigenaar afkomstig is en het vangen te moeilijk zou zijn. Ten tweede, omdat oplegging van een terugvangverplichting (na drie jaar) onredelijk is omdat de eigenaar dan opnieuw hokken moet bouwen. En ten derde, omdat de Amerikaanse rode eekhoorn volgens de zogenoemde Unielijst³ niet als een zorgwekkende exoot is aangewezen (de potentiële ecologische impact van deze soort voor Nederland is matig).
- 4.3. Het platform betoogt dat de minister ten onrechte niet van de eigenaar heeft geëist dat hij zijn in 2014 ontsnapte Amerikaanse rode eekhoorns terug vangt. Deze kan de gevangen eekhoorns overdragen aan een derde en hoeft dus niet zelf nieuwe verblijven te maken. Daarnaast is de minister zelf in belangrijke mate verantwoordelijk voor het tijdsverloop in deze zaak. Verder staan de Amerikaanse rode eekhoorns weliswaar niet op de Unielijst, maar ze zijn volgens het platform wel aangewezen als één van de 90 meest schadelijke exoten van Nederland en de aanpak moet daarom nationaal gecoördineerd worden. Dit is ook in lijn met het Advies striktere handhaving uitzetverbod van het Team Invasieve Exoten & NVWA Divisie Plant (Natuur) van juli 2011 (het Advies). Het is vast beleid om bij overtreding van het verbod om dieren in de natuur uit te zetten, de houder te verplichten de dieren terug te (laten) vangen.

Beoordeling

- 5.1. De minister heeft erkend dat het opleggen van een terugvangverplichting vast beleid is. Vanwege de zogenoemde beginselplicht tot handhaving (in geval van een geconstateerde overtreding) en dit vaste beleid is de rechtbank van oordeel dat het bestreden besluit geen stand kan houden. Ook de minister heeft

ter zitting erkend dat onderdelen van de motivering in het besluit niet sterk zijn. Allereerst doet het feit dat de Amerikaanse rode eekhoorns niet op genoemde Unielijst staan, niet af aan het vaste beleid van de minister. In dit beleid is immers niet opgenomen dat alleen voor exoten die op die lijst staan een terugvangverplichting bestaat. Dat het niet redelijk zou zijn ten opzichte van de voormalige eigenaar om hem een verplichting om terug te vangen op te leggen ziet de rechtbank verder niet in. Met het platform vindt de rechtbank dat niet is gebleken dat het te moeilijk zou zijn om [naam] terug te vangen. Hij wordt immers bijgevoerd en verschijnt regelmatig op een vaste voederplaats. Hij kan eenvoudig worden gevangen met een kooi met daarin lokvoer.⁴ De voormalige eigenaar kan [naam] vervolgens overdragen aan een derde/erkende dieropvang. Hij hoeft [naam] dus ook niet zelf te gaan houden. Het argument van de minister dat de terugvangverplichting onredelijk is, omdat de eigenaar dan weer hokken moet gaan bouwen, is dus ook niet steekhoudend. Ook de stelling van de minister dat niet is te zeggen of sprake is van de bij de eigenaar ontsnapte eekhoorn houdt geen stand. Zoals door het platform onbetwist is gesteld, is [naam] sinds de ontsnapping steeds op dezelfde plaats waargenomen en hebben deze eekhoorns een beperkte actieradius. De minister heeft ook geen informatie verschaft over andere ontsnapte Amerikaanse rode eekhoorns in de buurt van het Leeuwarderbos.

- 5.2. De conclusie is dat het beroep gegrond is, omdat het bestreden besluit niet zorgvuldig is voorbereid en ook niet goed is gemotiveerd. Dit is in strijd met de artikelen 3:2 en 3:46 van de Algemene wet bestuursrecht. De rechtbank zal daarom het bestreden besluit vernietigen. De rechtbank zal hierna onderzoeken of de rechtsgevolgen van het bestreden besluit in stand kunnen worden gelaten.
- 5.3. Vast staat dat de minister bevoegd was om handhavend op te treden en dit ook heeft gedaan. Beoordeeld moet worden of de minister ook nu nog in redelijkheid van handhaving in de vorm van een terugvangverplichting kan afzien. Bij de beoordeling of de rechtsgevolgen in stand kunnen worden gelaten moet de rechtbank namelijk uitgaan van de feiten en omstandigheden zoals die zijn op het moment van het sluiten van het onderzoek op de zitting.
- 5.4. De rechtbank volgt het standpunt van het platform dat de risico's van exoten voor inheemse soorten in het algemeen niet onderschat moeten worden en dat dit ook geldt voor de Amerikaanse rode eekhoorn. Houder en eigenaren van exoten dienen zich hiervan bewust te zijn en dienen ervoor te zorgen dat exoten niet in de vrije natuur terecht (kunnen) komen. Het staat voor de rechtbank vast dat de eigenaar er geen blijk van heeft gegeven zich te realiseren wat zijn verantwoordelijkheid is. De minister heeft ter zitting erkend dat indertijd in 2016 direct en strikt opgetreden had kunnen en moeten worden jegens de nalatige eigenaar. Toch ziet de rechtbank geen aanleiding om in dit geval te oordelen dat de minister nu nog het terug vangen van [naam] moet gelasten. [naam] vormt in het Leeuwarder Bos geen risico voor de inheemse grijze eekhoorn. Deze inheemse eekhoornsoort komt namelijk niet voor in het Leeuwarderbos. Ook van andere (milieu)schade is niet gebleken. Na al die jaren sinds de ontsnapping in 2014 is in dit bos alleen [naam] - en geen jongen of andere (soorten) eekhoorns - waargenomen. Bekend is bovendien dat de Amerikaanse rode eekhoorn een beperkte actieradius heeft. Daarmee is ook de kans klein dat [naam] buiten het Leeuwarder Bos zal komen, eventueel nog voor nageslacht zal kunnen zorgen en zo een bedreiging kan vormen voor de inheemse soort of kan zorgen voor andere (milieu)schade. Het platform heeft dit op zichzelf ook niet betwist. Het vindt alleen dat van handhaving een preventieve werking uitgaat. Dat is juist, maar niet voldoende om tot het oordeel te komen dat de minister nu nog een terugvangverplichting dient op te leggen. Dat betekent dat de rechtbank de rechtsgevolgen in stand laat. Mocht in de toekomst toch blijken dat [naam] zorgt voor nakomelingen, dan ligt het, gezien de opstelling van de minister in deze procedure, in de rede dat de minister passende maatregelen treft.

Conclusies

6. De rechtbank verklaart het beroep gegrond, omdat het bestreden besluit onzorgvuldig is voorbereid en niet op een goede motivering berust. Dit is in strijd met de artikelen 3:2 en 3:46 van de Algemene wet bestuursrecht. De rechtbank zal het bestreden besluit daarom vernietigen. Gelet op het overwogene in 6.2., hoeft de minister geen nieuw besluit te nemen en laat de rechtbank de rechtsgevolgen in stand. Van gemaakte proceskosten is niet gebleken. Het griffierecht dient wel te worden vergoed.

Beslissing

De rechtbank:

- verklaart het beroep gegrond;
- vernietigt het bestreden besluit;
- bepaalt dat de rechtsgevolgen van het vernietigde bestreden besluit in stand blijven;
- draagt de minister op het betaalde griffierecht van € 333,00 aan de Stichting te vergoeden.

Deze uitspraak is gedaan door mr. A.C. Loman, voorzitter, en mr. H.B. van Gijn en mr. D. Sullivan, leden, in aanwezigheid van mr. C. Pasteuning, griffier. De beslissing is in het openbaar uitgesproken op 15 augustus 2018.

griffier voorzitter

Afschrift verzonden aan partijen op:

Wat kunt u doen als u het niet eens bent met deze uitspraak?

Tegen deze uitspraak kunt u binnen zes weken na de dag van verzending daarvan hoger beroep instellen bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (de Afdeling), Postbus 20019, 2500 EA Den Haag.

Burgers kunnen ook digitaal hoger beroep indienen. Dat kan alleen via het speciale digitale loket dat u op de homepage van de website van Afdeling vindt (www.raadvanstate.nl). Om toegang te krijgen tot het digitale loket moet u beschikken over DigiD. Binnen het loket volgt u de instructies en vult u de formulieren in. Deze kunt u dan digitaal verzenden. Bijlagen levert u eveneens digitaal aan via het loket.

Let op: *u kunt geen hoger beroep instellen per e-mail.*

Is uw zaak spoedeisend en moet er al tijdens de procedure in hoger beroep iets worden beslist wat niet kan wachten, dan kunt u de Afdeling vragen om een voorlopige maatregel te treffen.

1 <http://www.zoogdiervereniging.nl/de-amerikaanse-rode-eekhoorn-tamiasciurus-hudsonicus>

2 Artikel 14, eerste lid, van de Ffw luidde hetzelfde. In artikel 9.10, eerste lid, van de Wnb is bepaald dat de op het tijdstip van inwerkingtreding van deze wet aanhangige procedures tot het nemen van een besluit krachtens de Natuurbeschermingswet, de Flora- en faunawet of de Boswet, aanhangig zijn in de staat waarin zij zich op dat moment bevinden en worden vanaf het tijdstip van inwerkingtreding van deze wet overeenkomstig het bepaalde bij en krachtens deze wet behandeld.

3 Een lijst van zorgwekkende soorten die prioritair moeten worden aangepakt op grond van de Verordening (EU) Nr. 1143/2014.

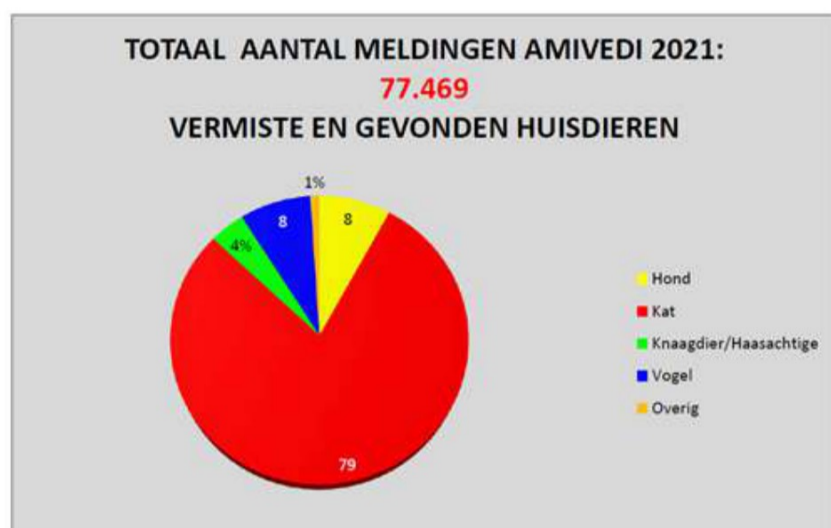
4 De Stichting heeft toegelicht dat de Zoogdiervereniging hier al ruime ervaring mee heeft, bijvoorbeeld bij het vangen van Pallas' eekhoorns in Weert.

Bijlage 12

Voor de pers

(Dieren en Corona)

Jaarcijfers 2021:

Diersoort	Vermist	Vermist Opgelost	%	Gevonden	Gevonden Opgelost	%
TOTAAL	47.684	33.998	71	29.785	9.583	32
Kat	40.677	29.301	72	21.129	6.476	31
Hond	3.632	3.399	94	2.565	2.060	80
Vogel	2.437	816	34	3.586	602	17
Knaagdier/Haasachtige	799	404	51	2.298	394	17
Reptiel	66	28	42	120	22	18
Kleine roofdieren	52	32	62	57	18	32
(Klein) vee	21	18	86	20	10	50
Bijzondere dieren	0	0	0	10	1	10

In 2021 werden in totaal 77.469 meldingen geregistreerd bij Stichting Amivedi. Dat is een daling van 853 meldingen t.o.v. 2020.

Deze daling is voor een deel te verklaren doordat steeds minder honden worden aangemeld. In 2021 werden 492 honden minder vermist en gevonden dan in 2020.

In 2018 werden nog 9.240 honden geregistreerd. In 2021 werden 6.197 honden gemeld. Een daling van 3.043 meldingen van honden in 2021, ofwel 33% t.o.v. 2018. Een verklaring is dat honden sinds 2013 verplicht gechipt moeten zijn. We gaan hier nu de effecten van zien. Ook het delen van meldingen via sociale media helpen mee om honden weer snel veilig thuis te krijgen.

In 2021 is ook bij katten weer een daling te zien van 693 meldingen t.o.v. 2020 (62.499). Vermoedelijk zijn vanwege de coronacrisis minder katten vermist geraakt, omdat de eigenaren thuis werken en vakanties in 2021 voor veel mensen niet zijn doorgegaan. Bij Amivedi is altijd een piek in de aantallen meldingen te zien tijdens de zomermaanden en rond oud en nieuw.

Van de vermiste dieren werd in totaal 71% opgelost. Van de vermiste honden werd 94% opgelost. Bij de vermiste katten ligt dat percentage in 2020 op 72%.

Den Haag is het grootste meldpunt van Amivedi met 3.099 meldingen, gevolgd door Amsterdam met 2.955 meldingen en op de derde plaats Rotterdam met 2.798 meldingen in 2021.

Meld je nu aan voor onze nieuwsbrief!

U ontvangt 4 keer per jaar onze nieuwsbrief

Vul je email adres in

Ja, ik wil me aanmelden →

Samenvatting

Het doel van dit Wageningen UR Wetenschapswinkel-project is het inventariseren van de omvang van het zwervkattenprobleem in Nederland, de karakteristieken van de problematiek, de betrokken stakeholders en de mogelijkheden voor aanpak van het zwervkattenprobleem. Dit onderzoek is in opdracht van Stray Animal Foundation Platform uitgevoerd door deelvragen uit te zetten bij (groepen) studenten en het o.a. via een enquête verkrijgen van de aantallen (op)gevangen katten in Nederland.

De problematiek van zwervkatten is duidelijk aanwezig in Nederland en lijkt nog niet wezenlijk af te nemen. Redenen om actie te ondernemen, zijn enerzijds de overlast en mogelijke gezondheidsproblemen bij de mens en de mogelijke impact op de inheemse fauna. Anderzijds is sprake van een welzijnsprobleem voor de zwervkatten zelf, door hun vaak slechte gezondheidstoestand (ziekte en verwondingen) en gebrek aan voedsel.

Zwervkatten zijn (in)direct afkomstig van huiskatten die mede door onverantwoord huisdierbezit op straat belanden. Het totaal aantal zwervkatten in Nederland is moeilijk te achterhalen. Er is een flink aantal organisaties dat zwervkatten (op)vangt. Naast de opvang van katten in asielen worden zwervkatten door onder andere de Dierenbescherming in speciale TNR-projecten (Trap-vangen, Neuter-castratie, Return-terugzetten) gevangen en na castratie weer teruggeplaatst of waar mogelijk herplaatst (in 2012 8.666 katten en kittens). Het aantal (op)gevangen zwervkatten per jaar, gerapporteerd door 78 bronnen (inclusief de Dierenbescherming), is ruim 37.000. In dit aantal zitten niet in voorgaande jaren via TNR-projecten teruggeplaatste zwervkatten. Daarnaast schat de Koninklijke Nederlandse Jagersvereniging dat er nu jaarlijks 8.000 tot 13.500 verwilderde katten worden doorgesloten. Het daadwerkelijke aantal zwervkatten dat in Nederland nu rondloopt, zal naar verwachting dan ook veel hoger liggen. Een grove extrapolatie van de in wetenschappelijke literatuur aanwezige aantallen levert een range van 135.590 tot 1.207.331 zwervkatten in Nederland.

Het aanpakken van het zwervkattenprobleem ligt vooral op het voorkomen van instroom vanuit de huiskatten door (meer effectieve) voorlichting over castratie en chippen/registeren en verantwoord huisdierbezit. Daarnaast is de TNR-methode – inclusief monitoren en wegvangen of behandelen van nieuwe zwervkatten, vooral in gebieden waar zwervkatten goed gevangen kunnen worden en geen directe bedreiging vormen voor vooral beschermde inheemse dieren – een effectieve methode om op de langere duur het zwervkattenprobleem in Nederland substantieel te verminderen. Het maatschappelijk draagvlak voor het doden van zwervkatten is beperkt. In de nabije toekomst lijkt immunocastratie ook perspectief te bieden in plaats van castratie als onderdeel van de TNR-methode. De samenwerking tussen de vele organisaties die zich bezighouden met het (op)vangen van zwervkatten kan duidelijk verbeterd worden. Een centrale registratie van de aantallen zwervkatten is aan te bevelen om in de toekomst grip te houden op de effectiviteit van de gekozen aanpak. De overheid zou het oplossen van de zwervkattenproblematiek kunnen ondersteunen en effectueren door het opstellen van een helder beleid, met heldere verantwoordelijkheden op landelijk, provinciaal en gemeentelijk niveau. Een verplichting tot identificeren en registreren van katten zou hier een grote bijdrage aan kunnen leveren alsook het verplicht stellen van castreren van buiten lopende katten.

Bijlage 14

Instantie	Rechtbank Amsterdam
Datum uitspraak	23-12-2021
Datum publicatie	14-01-2022
Zaaknummer	AMS 21/3062
Rechtsgebieden	Bestuursrecht
Bijzondere kenmerken	Eerste aanleg - enkelvoudig
Inhoudsindicatie	De minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit is terecht niet handhavend opgetreden tegen een man die zijn ara's iedere dag één tot twee uur 'uitlaat' door ze in de (Haagse) openbare ruimte te laten (rond)vliegen.
Vindplaatsen	Rechtspraak.nl

[Verrijkte uitspraak](https://linkeddata.overheid.nl/document/ECLI:NL:RBAMS:2021:7848)
(<https://linkeddata.overheid.nl/document/ECLI:NL:RBAMS:2021:7848>)

Uitspraak

RECHTBANK AMSTERDAM

Bestuursrecht

zaaknummer: AMS 21/3062

uitspraak van de enkelvoudige kamer van 23 december 2021 in de zaak tussen

de stichting "Platform Stop invasieve exoten", te Amsterdam, eiseres
(gemachtigde: mr. W.F.E. Reinhold),

en

de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, verweerder
(gemachtigde: M.W. Schilperoort).

Als derde-partij heeft aan het geding deelgenomen: **[derde-partij]**, te [woonplaats]

(gemachtigde:)

Procesverloop

Met een besluit van 15 januari 2021 (het primaire besluit) heeft verweerder eiseres niet-ontvankelijk verklaard ten aanzien van haar handhavingsverzoek op grond van de Wet natuurbescherming (Wnb).

Met een besluit van 7 mei 2021 (het bestreden besluit) heeft verweerder het bezwaar van eiseres gedeeltelijk gegrond verklaard.

Eiseres heeft tegen het bestreden besluit beroep ingesteld.

Verweerder heeft een verweerschrift ingediend.

De zaak is behandeld op de zitting van 8 november 2021. Eiseres en verweerder hebben zich laten vertegenwoordigen door hun gemachtigden. Derde-partij is verschenen, bijgestaan door zijn gemachtigde.

Overwegingen

1. De derde-partij is houder en eigenaar van twee ara's. De ara's hetten [ara 1] en [ara 2]. [ara 1] is een blauw-gele ara (ara ararauna) en [ara 2] is een soldatenara (ara militaris). Naar aanleiding van berichten op Facebook en andere mediaberichten heeft eiseres een verzoek tot handhaving op grond van artikel 3.34 van de Wnb ingediend. Volgens eiseres overtreedt de derde-partij het uitzetverbod, omdat uit de berichten blijkt dat de derde-partij de ara's buiten vrij rond laat vliegen.

2. Met het primaire besluit heeft verweerder eiseres niet-ontvankelijk verklaard in haar verzoek. Volgens verweerder komt eiseres met haar verzoek op voor andere belangen dan de belangen die zij statutair ten doel heeft.

3. Met het bestreden besluit heeft verweerder het bezwaar van eiseres gegrond verklaard voorzover dit ziet op de belanghebbendheid van eiseres. Navraag bij een expert heeft geleerd dat de ara's zich namelijk wel kunnen vestigen in Nederland. De ara's kunnen daarom worden aangemerkt als een invasieve exoot. Ten aanzien van het verzoek om handhaving heeft verweerder het bezwaar ongegrond verklaard. Volgens verweerder is er geen sprake van het uitzetten van de ara's, omdat bij de derde-partij niet de opzet daartoe bestaat.

Standpunt eiseres

4. Eiseres verwijst naar de memorie van toelichting op de Flora- en Faunawet. Volgens de memorie van toelichting is er een verbod op uitzetting van zowel inheemse als uitheemse soorten, omdat uitzetting indruist tegen de natuurlijke processen, een bedreiging kan zijn voor inheemse flora en fauna en wegens andere belangen zoals land- en bosbouw. Eiseres verwijst ook naar de memorie van toelichting op de Wnb waaruit ook volgt dat exoten niet mogen worden uitgezet mede in verband met internationale afspraken en verdragen. Eiseres stelt dat op grond van vaste rechtspraak sprake is van uitzetten bij een handeling of het nalaten daarvan door een houder van een dier dat tot gevolg heeft dat het dier zich in de omgeving kan verspreiden. Volgens eiseres volgt uit de vaste rechtspraak niet dat opzet een voorwaarde is om te kunnen spreken van

uitzetten. Volgens eiseres is er daarnaast ook sprake van een opzettelijke handeling, nu de houder de ara's uit de kooi haalt, met de ara's naar buiten loopt en deze loslaat. Volgens eiseres legt verweerder de bepaling verkeerd uit en is deze uitleg ook in strijd met de door eiseres overgelegde beleidslijn: Advies striktere handhaving uitzetverbod van het Team Invasieve Exoten & NVWA Divisie Plant van juli 2011. Ten slotte stelt eiseres dat een van de ara's al eens eerder is ontsnapt waarmee het terugkeergedrag van de ara's doorbroken is.

Het oordeel van de rechtbank

Belanghebbenden

5. Voor de vraag of een rechtspersoon belanghebbende is als bedoeld in artikel 1:2, eerste en derde lid, van de Awb is volgens vaste rechtspraak bepalend of de rechtspersoon krachtens zijn statutaire doelstelling en blijkens zijn feitelijke werkzaamheden een rechtstreeks bij het bestreden besluit betrokken algemeen of collectief belang in het bijzonder behartigt. Uit de statutaire doelstelling en de feitelijke werkzaamheden van eiseres blijkt naar het oordeel van de rechtbank dat zij belangen behartigt die bij het bestreden besluit betrokken zijn. Verweerder heeft daarom eiseres terecht als belanghebbende aangemerkt.

Is sprake van uitzetten?

6. De rechtbank moet beoordelen of de derde-partij het voorschrift van artikel 3.34, eerste lid, Wnb heeft overtreden. Ingevolge dit artikellid, voorzover hier van belang, is het verboden dieren uit te zetten.

7. In de Memorie van toelichting bij artikel 3.34 Wnb (genoemd wordt artikel 3.32 waarin het verbod aanvankelijk beoogd was te worden opgenomen) is het volgende opgenomen:

Artikel 3.32

Het voorgestelde artikel 3.34 bevat een algemeen verbod om dieren uit te zetten, omdat het uitzetten van dieren uit een oogpunt van soortenbescherming in het algemeen ongewenst is. Het verbod is van toepassing op alle soorten dieren, zowel diersoorten die niet of niet meer van nature voorkomen – exoten en uitgestorven soorten – als soorten die wel van nature in Nederland voorkomen. Het uitzetten van diersoorten die van nature voorkomen wordt ook als ongewenst beschouwd. (p 275)

Voorts is opgenomen:

7.4.2. Internationale kaders

(...) De Vogelrichtlijn verplicht de lidstaten in artikel 11 ertoe om erop toe te zien dat de eventuele introductie van vogelsoorten die niet van nature in het wild voorkomen op het Europese grondgebied geen enkele schade toebrengt aan de lokale flora en fauna.

De Habitatrichtlijn verplicht de lidstaten in artikel 22, onderdeel c, ertoe om bij de uitvoering van de richtlijn erop toe te zien dat de opzettelijke introductie in de vrije natuur van een soort die op hun grondgebied niet inheems is, zodanig aan voorschriften wordt gebonden dat daardoor geen schade wordt toegebracht aan de natuurlijke habitats in hun natuurlijke verspreidingsgebied of aan de inheemse wilde flora en fauna; lidstaten moeten zonodig een dergelijke introductie verbieden. (p 178-179)

(...)

Preventie

Mede met het oog op het voorkomen van de introductie van invasieve exoten in de Nederlandse natuur wordt in het wetsvoorstel het thans geldende verbod op het uitzetten van dieren en van bij algemene maatregel van bestuur aangewezen exotische plantensoorten, behoudens ontheffing van de minister, gehandhaafd (voorgesteld artikel 3.32). (p 181)

8. Gezien de aangehaalde passages uit de Memorie van toelichting impliceert het begrip 'uitzetten' naar het oordeel van de rechtbank een handelen (of nalaten) waaruit de opzet (waaronder ook een voorwaardelijk opzet) blijkt om dieren in de natuur te brengen.

De derde-partij heeft in de stukken en ter zitting toegelicht hoe hij de ara's houdt en hoe hij deze buiten laat rondvliegen. Hij houdt de vogels thuis in een grote volièrre. Voor de gezondheid van de vogels is het belangrijk dat zij ook kunnen (rond)vliegen. Iedere dag neemt de derde partij de ara's mee naar buiten. Hij fietst vervolgens een rondje en laat de ara's tijdens het fietsen vrij rondvliegen. Dit 'uitlaten', zoals de derde-partij het zelf noemt, duurt telkens gemiddeld een tot twee uur en vindt (uitgezonderd op dagen dat het voor de vogels te koud is) gedurende het hele jaar plaats. De derde-partij blijft steeds in de buurt van de rondvliegende vogels en heeft daardoor meestal zicht op de vogels. De ara's zitten dan even in een boom, op een balkon of zoeken mensen op. Het komt wel eens voor dat de derde partij de vogels kort uit het zicht verliest omdat deze bijvoorbeeld in een boom achter een gebouw zitten. De ara's vliegen echter altijd terug, al dan niet nadat de derde-partij de vogels heeft teruggedroepen. De derde-partij heeft een training gevolgd om de vogels op zijn commando te laten terugkeren. Bovendien heeft de derde-partij ook een gps-tracker gekocht welke hij aan de ara's bevestigt. In het geval dat de ara's uit het zicht zijn of niet hun reguliere terugkeergedrag vertonen, kan hij de ara's door middel van de gps-tracker lokaliseren. De gps-tracker heeft een bereik van ongeveer 150 kilometer waardoor de ara's ook op grotere afstand te traceren zijn.

9. Gelet op de wijze waarop de derde partij de ara's in de openbare ruimte laat verblijven en laat rondvliegen is er naar het oordeel van de rechtbank geen sprake van het uitzetten van de ara's. Niet gebleken is dat de derde partij op enig moment de bedoeling heeft de vogels blijvend in de natuur te introduceren. Integendeel, de derde partij heeft juist de nodige voorzorgsmaatregelen genomen om de vogels telkens naar hem te laten terugkeren. Het feitelijk laten rondvliegen van de ara's acht de rechtbank op zichzelf genomen, anders dan eiseres, niet voldoende om van uitzetten te kunnen spreken. Het achterliggende doel van het verbod van artikel 3.34 van de Wnb, zoals ook beoogd met de Volgelrichtlijn en Habitatrichtlijn, is bescherming van diersoorten tegen schade veroorzaakt door de introductie in de natuur van niet inheemse soorten. Gelet op de korte tijdsduur dat de vogels onder het toezicht van de derde partij buiten verblijven, de genomen voorzorgsmaatregelen door het gebruik van een gps-tracker en de gevolgde training, acht de rechtbank het risico dat de ara's zich vestigen en verspreiden in de Nederlandse natuur waardoor het belang van bescherming van andere diersoorten in gevaar komt, verwaarloosbaar. Overigens is niet gesteld of gebleken dat de ara's op een dag niet naar de derde partij zijn teruggekeerd nadat zij buiten waren losgelaten.

10. Dat een van de ara's, [ara 1], in 2020 gedurende drie weken vermist is geweest, leidt niet tot een ander oordeel. De vermissing van [ara 1] is het gevolg geweest van het feit dat een persoon uit de buurt [ara 1] heeft meegenomen en in gevangenschap heeft gehouden. Dit wordt bevestigd door de berichten destijds in de media, onder meer in landelijke kranten en een Tv-programma, waarin de derde partij over de vermissing en terugkeer van [ara 1] heeft verteld. Naar het oordeel van de rechtbank is er dan ook geen reden om te twijfelen aan de verklaring van de derde partij dat de vermissing van [ara 1] niet het gevolg was van het gedrag van de vogel zelf, maar van een handeling door een niet rechthebbend persoon. De persoon die [ara 1] heeft meegenomen heeft deze zelf weer naar de derde partij teruggebracht.

11. De verwijzing naar de uitspraken van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (hierna: de Afdeling) en van deze rechtbank kan eiseres niet helpen. In de casus aan de orde in de uitspraak van de Afdeling¹ over de Monniksparkieten is de kooi bewust opgezet waardoor de parkieten naar buiten konden vliegen en konden ontsnappen. Niet in geschil was tussen partijen dat de parkieten in de vrije natuur (op het vogeleiland) waren uitgezet. In de uitspraak van de Afdeling² over de edelherten zijn er edelherten gekocht bij een fokkerij en vervolgens naar Terschelling vervoerd en daar in de natuur losgelaten. Uit de uitspraak van deze rechtbank³ over de Amerikaanse rode eekhoorns blijkt dat deze dieren werden gehouden in duidelijk ongeschikte verblijven waardoor zij konden ontsnappen. De feiten en omstandigheden in de drie berechte gevallen verschillen dan ook te zeer van de onderhavige situatie. In deze drie uitspraken kan dus geen steun worden gevonden voor het standpunt dat de twee ara's zijn uitgezet als bedoeld in artikel 3.34 van de Wnb.

12. Het betoog van eiseres dat verweerder het Advies striktere handhaving uitzetverbod van het Team Invasieve Exoten & NVWA Divisie Plant van juli 2011 onjuist uitlegt en daarmee in strijd handelt, gaat niet op nu van uitzetten geen sprake is.

13. Gelet op het bovenstaande heeft verweerder het verzoek om handhaving op juiste gronden afgewezen.

Conclusie

14. Het beroep is ongegrond.

15. Voor een proceskostenveroordeling of een vergoeding van het door eiseres betaalde griffierecht bestaat geen aanleiding.

Beslissing

De rechtbank verklaart het beroep ongegrond.

Deze uitspraak is gedaan door mr. C.F. de Lemos Benvindo, rechter, in aanwezigheid van mr. A. Vijn, griffier. De beslissing is in het openbaar uitgesproken op 23 december 2021.

griffier rechter

Afschrift verzonden aan partijen op:

Rechtsmiddel

Tegen deze uitspraak kan binnen zes weken na de dag van verzending daarvan hoger beroep worden ingesteld bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

Als hoger beroep is ingesteld, kan bij de voorzieningenrechter van de hogerberoepsrechter worden verzocht om het treffen van een voorlopige voorziening.

1 Zie de uitspraak van de Afdeling van 19 april 2017, ECLI:NL:RVS:2017:1053.

2 Zie de uitspraak van de Afdeling van 27 april 2011, ECLI:NL:RVS:2011:BQ2667.

3 Zie de uitspraak van de rechtbank Amsterdam van 15 augustus 2018, ECLI:NL:RBAMS:2018:5877.

Huiskatten (*Felis catus*) en Europees Natuurbeschermingsrecht - De toepassing van de Vogel- en Habitatrictlijn op een Belangrijke maar Onderschatte Bedreiging voor Wilde Dieren

Originele titel:

Domestic Cats (*Felis catus*) and European Nature Conservation Law—Applying the EU Birds and Habitats Directives to a Significant but Neglected Threat to Wildlife

Arie Trouwborst* en Han Somsen**

SAMENVATTING

Loslopende huiskatten (*Felis catus*) hebben gevolgen voor de biodiversiteit door predatie, verstoring, concurrentie, ziekte en hybridisatie. De wetenschappelijke kennis over deze gevolgen is recentelijk toegenomen. Dit artikel interpreteert de Vogel- en Habitatrictlijn van de Europese Unie (EU) in het licht van deze nieuwe kennis. De uitkomst wijst erop dat de verplichtingen van de richtlijnen belangrijke gevolgen hebben voor het beheer van loslopende huiskatten, vooral als het gaat om de Natura 2000 gebieden en de algemene bescherming van vogels en andere diersoorten. Loslopende en verwilderde katten moeten verwijderd of beheerd worden wanneer ze een gevaar vormen voor beschermde diersoorten en/of gebieden. Voor wat betreft huiskatten met een eigenaar en boerderijkatten geldt dat de natuurrichtlijnen vereisen dat de lidstaten het loslopen van katten verbieden en daadwerkelijk voorkomen. De huidige praktijk in de Europese Unie voldoet hier niet aan. Terwijl het artikel verschillende factoren in kaart brengt die het gebrek aan naleving mogelijk verklaren lijken juridisch steekhoudende rechtvaardigingen te ontbreken.

Kernwoorden: EU Vogelrichtlijn, EU Habitatrictlijn, Natura 2000, huiskat (*Felis catus*), biodiversiteit, invasieve exoot

1. INLEIDING

“Het veelvuldig voorkomen van katten in bos en open veld of landbouwgebied, en het vernietigen van vogels door hen, is veel belangrijker dan de meeste mensen denken en moet niet zomaar genegeerd worden”, meende Edward Howe Forbush meer dan een eeuw geleden.¹ Pas gedurende de laatste vijftien jaar echter is de absolute omvang en de veelzijdigheid van de effecten van huiskatten (*Felis catus*) op vogels en andere wilde dieren goed zichtbaar geworden door een reeks

* Department of Public Law and Governance, Tilburg University, Tilburg, The Netherlands (a.trouwborst@tilburguniversity.edu).

** Department of Public Law and Governance, Tilburg University, Tilburg, The Netherlands.

¹ Edward H Forbush, *The Domestic Cat: Bird Killer, Mouser and Destroyer of Wild Life, Means of Utilizing and Controlling It* (Wright & Potter Printing Co. 1916) 29.

wetenschappelijke studies die laat zien dat katten onder de “meest voorkomende en milieu-aantastende invasieve exoten ter wereld” behoren.² Als gevolg daarvan is het beheer van katten steeds meer onder de aandacht gekomen als een “internationale uitdaging in natuurbeheerwetenschap, beleid en praktijk”.³

In dit licht bezien is het tijd om ons af te vragen in hoeverre natuurbeschermingswetten vereisen dat de effecten van loslopende katten voorkomen of verholpen moeten worden, en om te zien hoeveel veranderd is sinds de tijd van Forbush, die zei:

“We maken wetten om vogels te beschermen maar stellen geen beperkingen aan de toename en de activiteiten van hun meest schadelijke (...) vijand. Een mens krijgt een boete als hij een vogel doodt maar hij mag straffeloos elk aantal katten houden om vogels te doden”.⁴

In dit artikel gaan we deze kwestie behandelen aan de hand van de belangrijkste natuurbeschermingswetten van de Europese Unie (EU), namelijk Richtlijn 2009/147/EG inzake de vogelstand (Vogelrichtlijn)⁵ en Richtlijn 92/43/EEG inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (Habitatrichtlijn)⁶, tezamen ook aangeduid als de “natuurrichtlijnen”.

Het artikel begint door de effecten van huiskatten op Europese wilde dieren te bespreken op grond van bestaande wetenschappelijke literatuur. Hierop volgt een interpretatieve analyse van de natuurrichtlijnen in het licht van deze feiten, om te bepalen wat de natuurrichtlijnen voor wat betreft huiskatten van de lidstaten vereisen. Tot slot identificeert en beoordeelt het artikel factoren die de toepassing van de verplichtingen van de natuurrichtlijnen mogelijk beïnvloeden en verzwakken.

Het artikel richt zich op alle huiskatten die een deel van of hun gehele leven buiten doorbrengen buiten de volledige controle van mensen, waarbij de term “loslopend” al deze katten omvat, of ze nu een eigenaar hebben of niet. Dit is inclusief stedelijke huisdieren die buiten mogen lopen, boerderijkatten, zwerfkatten en verwilderde katten – dat wil zeggen, huiskatten die geheel onafhankelijk van mensen zijn gaan leven. Waar het bereik van de analyse hieronder beperkt is tot natuurbeschermingsrecht, moet het opgemerkt worden dat veel andere wetsgebieden relevant zijn voor het beheer van loslopende huiskatten, inclusief gezondheidsrecht, aansprakelijkheidsrecht en dierenwelzijnsrecht.

Evenzo moet, alvorens verder te gaan, aandacht worden gegeven aan het bestaan van diverse andere internationale en Europese juridische instrumenten voor natuurbescherming die toepasselijk zijn op het beheer van loslopende katten in Europa.⁷ Een toekomstig Europees instrument dat in de toekomst mogelijk relevant is, is Verordening 1143/2014 betreffende de

2 Scott R Loss and Peter P Marra, ‘Population Impacts of Free-ranging Domestic Cats on Mainland Vertebrates’ (2017) 15 *Frontiers in Ecology and the Environment* 502, 502.

3 Sarah L Crowley, Martina Cecchetti and Robbie A McDonald, ‘Hunting Behaviour in Domestic Cats: An Exploratory Study of Risk and Responsibility among Cat Owners’ (2019) 1 *People and Nature* 18, 19.

4 Forbush (n 1) 97.

5 Directive 2009/147/EC of the European Parliament and of the Council of 30 November 2009 on the conservation of wild birds [2009] OJ L20/7 (hereinafter *Birds Directive*).

6 Council Directive 92/43/EEC of 21 May 1992 on the conservation of natural habitats and of wild fauna and flora [1992] OJ L206/7 (hereinafter *Habitats Directive*).

7 Arie Trouwborst, Philippa McCormack and Elvira Martinez Camacho, ‘Domestic Cats and their Impacts on Biodiversity – A Blind Spot in the Application of Nature Conservation law’ (submitted for publication).

preventie en beheersing van de introductie en verspreiding van invasieve uitheemse soorten.⁸ Relevante verdragen zijn onder meer de “Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats” van 1979 (de Bern Conventie);⁹ de “Convention on Biological Diversity” van 1992 (CBD);¹⁰ het “Protocol concerning Specially Protected Areas and Biological Diversity in the Mediterranean” van 1995;¹¹ het “Agreement on the Conservation of African-Eurasian Migratory Waterbirds van 1995 (AEWA)¹² en de “Agreement on the Conservation of Albatrosses and Petrels” van 2001 (ACAP).¹³ De lidstaten van de EU zijn lid van deze verdragen en moeten ze tegelijk met hun Europeesrechtelijke verplichtingen toepassen en de verdragen kunnen ook de interpretatie en toepassing van het Europese recht zelf beïnvloeden. Behalve natuurbeschermingsrecht moet Europees- en nationaal beleid dat de negatieve invloed van katten aangaat natuurlijk voldoen aan het relevante Europese recht en de internationale verdragen waarbij de EU is aangesloten.

2. *FELIS CATUS*: EEN VOORNAME INVASIEVE EXOOT

Als afstammelingen van de wilde kat (*Felis silvestris*) zijn katten waarschijnlijk rond 10.000 jaar geleden gedomesticeerd in de zogenaamde Vruchtbare Halvemaan. Sindsdien zijn katten met mensen naar alle uithoeken van de wereld meegereisd.¹⁴ Katten zijn onafhankelijk en opportunistisch, flexibel als het gaat om voedsel, habitat en klimaat, ze planten zich snel voort, zijn tamelijk populair als muizenvangers en nog populairder als huisdieren. Forbush’ beschrijving van hun onnavolgbare aantrekkingskracht is nauwelijks gedateerd:

“Van alle dieren is de kat in sommige aspecten de meest innige metgezel van de mens. De kat wordt meer geassocieerd met de blijde huiselijkheid aan de open haard dan welk dier dan ook... Diens onafhankelijke karakter en zijn sierlijke, stille bewegingen... Zijn elegante vormen, mooie kleuren, verfijnde gewoonten en bovenal de verrukkelijke speelse activiteiten van zijn jongen maken hem in de gehele beschaafde wereld tot een welkome metgezel bij de open haard en het speelkameraadje van brave kinderen in talloze gelukkige huishoudens”.¹⁵

8 Regulation (EU) 1143/2014 of the European Parliament and of the Council of 22 October 2014 on the prevention and management of the introduction and spread of invasive alien species [2014] OJ L317/35 (hereinafter IAS Regulation). The various obligations to address invasive alien species set out in the Regulation will only apply to domestic cats once the species is included in the List of Invasive Alien Species of Union Concern administered under the Regulation. The inclusion of species in the List depends on the consent of a majority of EU Member States (IAS Regulation, arts 4 and 27).

9 Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats (1979) ETS 104 (hereinafter Bern Convention).

10 Convention on Biological Diversity (1992) 1760 UNTS 79 (hereinafter CBD).

11 Protocol (to the Convention for the Protection of the Marine Environment and the Coastal Region of the Mediterranean) concerning Specially Protected Areas and Biological Diversity in the Mediterranean (1995) 6 Yearbook of International Environmental Law 887.

12 Agreement on the Conservation of African–Eurasian Migratory Waterbirds (1995) 2365 UNTS 251.

13 Agreement on the Conservation of Albatrosses and Petrels (2001) 2258 UNTS 257.

14 Carlos A Driscoll and others, ‘The Near Eastern Origin of Cat Domestication’ (2007) 317 Science 519; Claudio Ottoni and others, ‘The Palaeogenetics of Cat Dispersal in the Ancient World’ (2017) 1 Nature Ecology and Evolution 0139.

15 Forbush (n 1) 7.

Dankzij de voornoemde eigenschappen leven huiskatten tegenwoordig in en rondom vele huizen en boerderijen, en op talloze plekken ook in loslopende populaties (afkomstig van verstekelingen, ontsnapte exemplaren en opzettelijk vrijgelaten katten), en velen daarvan zijn “verwilderd” in die zin dat ze volledig onafhankelijk zijn geworden van mensen. In geen van deze plekken zijn huiskatten een “inheemse” soort. Als gedomesticeerde soort hebben ze geen “inheems verspreidingsgebied”¹⁶ en zijn ze invasieve exoten waar ze ook maar voorkomen. “Invasieve exoten”, zijn volgens het CBD Conferentie van de Partijen (COP), soorten die door “menselijk handelen, indirect of direct” in gebieden terechtkomen die niet hun “inheemse verspreidingsgebied” zijn.¹⁷ Wanneer ze de inheemse biodiversiteit bedreigen worden ze ook als “invasief” beschouwd.¹⁸ De Europese verordening betreffende invasieve uitheemse soorten bevat soortgelijke definities.¹⁹ De wijdverbreide en significant negatieve effecten van huiskatten op wilde dieren wereldwijd maken ze tot een typerende en één van “s werelds ergste invasieve diersoorten”.²⁰ Alhoewel dit inzicht zelf niet nieuw is,²¹ is de mate van wetenschappelijke documentatie dit wel, zoals verderop duidelijk zal worden.

Eén van de relevante factoren is dat huisdieren doorgaans eten, onderdak en zorg krijgen van hun eigenaren en dat veel verwilderde katten ook wel eten en/of andere zorg (zoals vaccinaties) van mensen krijgen. Dankzij deze “ondersteuning” worden de beperkingen van voedselvoorradsigheid, ziekte en intraspecifieke concurrentie in vergelijking met de situatie in het wild verminderd of opgeheven en komen huiskatten doorgaans in vele malen hogere dichtheden voor dan wilde carnivoren van dezelfde grootte zoals wilde katten.²²

Huiskatten beïnvloeden wilde dieren door predatie, concurrentie, verstoring, hybridisatie, de overdracht van ziektes en combinaties daarvan. Deze gevolgen zijn steeds beter gedocumenteerd en beïnvloeden niet alleen afzonderlijke dieren, maar ook populaties en soorten, zelfs tot aan de ultieme consequentie aan toe, namelijk uitsterving. Wereldwijd worden huiskatten in verband gebracht met het uitsterven van tenminste twee reptielensoorten, 21 zoogdiersoorten en 40 vogelsoorten – oftewel 26% van alle bekende hedendaagse extinctions in deze specifieke groepen.²³ Op dit moment vormen huiskatten een bedreiging voor minimaal 367 diersoorten die het risico op uitsterving lopen.²⁴ In een wereldwijde rangschikking van uitheemse soorten

16 Loss and Marra (n 2) 502.

17 CBD COP Decision VI/23 (2002) Annex.

18 *ibid.*

19 IAS Regulation, art 3.

20 Sarah Lowe and others, 100 of the World’s Worst Invasive Alien Species: A Selection from the Global Invasive Species Database (Invasive Species Specialist Group 2000).

21 As Forbush (n 1) 106 noted, in 1916: ‘The cat, an introduced animal, ... has disturbed the biological balance and has become a destructive force among native birds and mammals.’

22 John S Coleman and Stanley A Temple, ‘Rural Residents’ Free-ranging Domestic Cats: A Survey’ (1993)

23 Wildlife Society Bulletin 381; Kevin R Crooks and Michael E Soule, ‘Mesopredator Release and Avifaunal Extinctions in a Fragmented System’ (1999) 400 *Nature* 563; Victora Sims and others, ‘Avian Assemblage Structure and Domestic Cat Densities in Urban Environments’ (2008) 14 *Diversity and Distributions* 387; Tanja Beutel and others, ‘Spatial Patterns of Co-occurrence of the European Wildcat *Felis silvestris silvestris* and Domestic Cats *Felis silvestris* in the Bavarian Forest National Park’ (2017) *Wildlife Biology*; Sarah Legge and others, ‘Enumerating a Continental-Scale Threat: How Many Feral Cats are in Australia?’ (2017) 206 *Biological Conservation* 293.

23 Tim S Doherty and others, ‘Invasive Predators and Global Biodiversity Loss’ (2016) 113 *Proceedings of the National Academy of Sciences of the USA* 11261.

24 *ibid.*

die de grootste aantallen gewervelden bedreigen bezetten katten de derde plaats.²⁵

De impact van huiskatten op de biodiversiteit wordt in het bijzonder sterk gevoeld op eilanden, met name waar de inheemse (en vaak endemische) fauna slecht aangepast is aan zoogdier-predatoren.²⁶ Toch zijn deze gevolgen zeker niet beperkt tot eilanden. Vanwege de grote aantallen huiskatten, de ondersteunde hoge dichtheden en andere eerdergenoemde kenmerken, kunnen ze ook de biodiversiteit op het vasteland beïnvloeden, zoals continenten en grote eilanden zoals de Britse eilanden.²⁷ Een voor de Europese Commissie geschreven deskundigenrapport laat zien dat huiskatten ook op Europese schaal in de top drie van de meest schadelijke uitheemse soorten staan.²⁸

Nu wordt dieper ingegaan op de aard en schaal van de gevolgen van loslopende huiskatten voor wilde dieren en de beschikbare oplossingen, want een solide grip op de feiten is cruciaal om te bepalen wat de natuurrichtlijnen in dit opzicht vereisen.

2.1 Predatie

Predatie is de meest directe manier waarop huiskatten wilde dieren beïnvloeden. Als opportunistische jagers zijnde jagen katten op een breed spectrum van doorgaans kleine dieren zoals vogels, zoogdieren, reptielen, amfibieën en ongewervelden. Alle verwilderde katten jagen; net als de overgrote meerderheid van de overige katten zonder eigenaren;²⁹ en rond de 50–80% van de katten met eigenaar die vrij mogen loslopen.³⁰ Doorgaans brengen de laatstgenoemden enkel een fractie van hun gevangen prooi naar het huis of de boerderij waar ze wonen.³¹ De hoeveelheid predatie en de soorten die door katten met een eigenaar worden beïnvloed hangen onder meer af van locatie, tijd van het jaar, de conditie en leeftijd van de katten (jonge katten jagen doorgaans meer), de kwaliteit van de verzorging door de eigenaren, het gebruik van antipredatiemiddelen zoals bellen en slabbetjes en de tijdstippen op de dag waarop ze naar buiten mogen.³²

25 Celine Bellard, Piero Genovesi and Jonathan M Jeschke, 'Global Patterns in Threats to Vertebrates by Biological Invasions' (2016) 283 *Proceedings of the Royal Society B* 20152454.

26 Felix M Medina and others, 'A Global Review of the Impacts of Invasive Cats on Island Endangered Vertebrates' (2011) 17 *Global Change Biology* 3503; Elsa Bonnaud and others, 'The Diet of Feral Cats on Islands: A Review and a Call for More Studies' (2011) 13 *Biological Invasions* 581; Manuel Nogales and others, 'Feral Cats and Biodiversity Conservation: The Urgent Prioritization of Island Management' (2013) 63 *BioScience* 804; Doherty and others (n 23); Bellard, Genovesi and Jeschke, *ibid.*

27 Loss and Marra (n 2).

28 Piero Genovesi, Lucilla Carnevali and Riccardo Scalera, 'The Impact of Invasive Alien Species on Native Threatened Species in Europe' (ISPR and ISSG 2015).

29 Over 80%, according to Scott R Loss, Tom Will and Peter P Marra, 'The Impact of Free-Ranging Domestic Cats on Wildlife of the United States' (2013) 4 *Nature Communications* 1396.

30 *ibid.*; Kerrie Anne T Loyd and others, 'Quantifying Free-Roaming Domestic Cat Predation Using AnimalBorne Video Cameras' (2013) 160 *Biological Conservation* 183; Scott R Loss and others, 'Responding to Misinformation and Criticisms regarding United States Cat Predation Estimates' (2018) 20 *Biological Invasions* 3385.

31 For example, 23% according to Loyd and others, *ibid.*; 10% according to Dagny Krauze-Gryz, Jakub Gryz and Michał Zmihorski, 'Cats Kill Millions of Vertebrates in Polish Farmland Annually' (2019) 17 *Global Ecology and Conservation* e00516.

32 See eg David G Barratt, 'Predation by House Cats, *Felis catus* (L.), in Canberra, Australia, II – Factors Affecting the Amount of Prey Caught and Estimates of the Impact on Wildlife' (1998) 25 *Wildlife Research* 475; Michael Woods, Robbie A McDonald and Stephen Harris, 'Predation of Wildlife by Domestic Cats *Felis catus* in Great Britain' (2003) 33 *Mammal Review* 174; Roland W Kays and Amielle

De impact van de predatie door huiskatten is voor verschillende diersoorten berekend in verschillende Europese landen en daarbuiten. Zelfs wanneer het dodingsgedrag niet universeel is, doden grote aantallen katten onvermijdelijk grote aantallen wilde dieren.³³ In Canada is predatie door huiskatten (verwilderde- tot en met gezelschapskatten) “waarschijnlijk de grootste aan de mens gerelateerde oorzaak van vogelsterfte” met een geschat aantal van 100 tot 350 miljoen gedode vogels per jaar.³⁴ In Australië worden naar schatting 377 miljoen vogels per jaar door huiskatten gedood³⁵ en 649 miljoen reptielen.³⁶ De statistieken zijn zelfs dramatischer in de VS, waar enorme aantallen katten jaarlijks de levens beëindigen van 95 tot 299 miljoen amfibieën, 258 tot 822 miljoen reptielen, 1,3 tot 4 miljard vogels en 6,3 tot 22,3 miljard zoogdieren.³⁷ Ook in de VS maakt dit katten de grootste bron van directe antropogene mortaliteit voor vogels en kleine zoogdieren, groter dan alle andere soorten opgeteld zoals gif, pesticiden, botsingen met windmolens, stroomkabels, gebouwen en voertuigen.³⁸

In het Verenigd Koninkrijk zijn door gezelschapskatten gedurende een onderzoekstermijn van vijf maanden naar schatting 57 miljoen zoogdieren, 27 miljoen vogels en 5 miljoen reptielen en amfibieën naar huis meegenomen – wat impliceert dat huiskatten een veelvoud van deze aantallen hebben gedood.³⁹ Een andere studie gebruikte gegevens van vogelringprogramma's in Frankrijk en België om de predatie van huiskatten in tuinen in kaart te brengen. De studie wees uit dat dergelijke predatie een voornamelijk oorzaak was van sterfte, gelijk aan botsingen met ramen, en ook dat sterfte door katten van 2000 tot 2015 met 50% was toegenomen.⁴⁰ Een technisch rapport schatte dat er in Nederland op jaarbasis 141 miljoen dieren door huiskatten worden gedood, waarbij huiskatten met een eigenaar verantwoordelijk waren voor bijna tweederde van dit aantal.⁴¹ In Finland, waar minder mensen en katten wonen, schatte een studie dat er meer dan 1 miljoen prooidieren per maand werden gegrepen, waarvan tenminste 144.000 vogels.⁴²

A DeWan, 'Ecological Impact of Inside/Outside House Cats Around a Suburban Nature Preserve' (2004) 7 *Animal Conservation* 273; Yolanda van Heezik and others, 'Do Domestic Cats Impose an Unsustainable Harvest on Urban Bird Populations?' (2010) 143 *Biological Conservation* 121; Eduardo A Silva-Rodríguez and Kathryn E Sieving, 'Influence of Care of Domestic Carnivores on their Predation on Vertebrates' (2011) 25 *Conservation Biology* 808; Dagny Krauze-Gryz, Michał Zmihorski and Jakub _Gryz, 'Annual Variation in Prey Composition of Domestic Cats in Rural and Urban Environment' (2017) 20 *Urban Ecosystems* 945.

33 Crowley, Cecchetti and McDonald (n 3) 19.

34 Peter P Blancher, 'Estimated Number of Birds Killed by House Cats (*Felis catus*) in Canada' (2013) 8 *Avian Conservation Ecology* 3; see also Anna M Calvert and others, 'A Synthesis of Human-Related Avian Mortality in Canada' (2013) 8 *Avian Conservation Ecology* 11.

35 John CZ Woinarski and others, 'How Many Birds Are Killed by Cats in Australia?' (2017) 214 *Biological Conservation* 76.

36 John CZ Woinarski and others, 'How Many Reptiles Are Killed by Cats in Australia?' (2018) 45 *Wildlife Research* 247.

37 Loss, Will and Marra (n 29).

38 *ibid*; Travis Longcore and others, 'An Estimate of Avian Mortality at Communication Towers in the United States and Canada' (2012) 7 *PLOS One* e34025; Scott R Loss and others, 'Direct Mortality of Birds from Anthropogenic Causes' (2015) 46 *Annual Review of Ecology, Evolution and Systematics* 99.

39 Woods, McDonald and Harris (n 32).

40 Roman Pavisse, Didier Vangeluwe and Philippe Clergeau, 'Domestic Cat Predation on Garden Birds: An Analysis from European Ringing Programmes' (2019) 107 *Ardea* 103.

41 Wim Knol, *Verwilderde Huiskatten: Effecten op de Natuur in Nederland*, KNJV Report Nr 15-01 (Koninklijke Nederlandse Jagersvereniging 2015).

42 Kaarina Kauhala, Kati Talvitie and Timo Vuorisalo, 'Free-Ranging House Cats in Urban and Rural Areas in the North: Useful Rodent Killers or Harmful Bird Predators?' (2015) 64 *Folia Zoologica* 45.

Weer een andere studie richtte zich op boerderijkatten in Polen en schatte dat deze per jaar 136 miljoen vogels en 583 miljoen zoogdieren doodden rondom Poolse boerderijen.⁴³

Er blijft onzekerheid over de exacte predatieverhoudingen en getallen, en over de exacte omvang van deze impact op de populaties van prooidiersoorten, gezien onder andere de moeilijkheid om te bepalen wanneer predatie compensatoir is – met andere woorden, katten die vogels doodden die toch wel dood waren gegaan – en wanneer het additief is.⁴⁴ Desalniettemin wijzen de voorgaande observaties en de cijfers zelf er duidelijk op dat dergelijke gevolgen op populatieniveau algemeen zijn en niet alleen op eilanden. Veel zulke populatiegevolgen zijn wel degelijk gedocumenteerd – niet alleen voor zoogdieren en vogels maar ook bijvoorbeeld voor hagedissen.⁴⁵ Volgens een recent overzicht is er “overweldigend bewijs dat katten populaties gewervelden beïnvloeden”.⁴⁶ Tenminste 15 studies laten zien dat predatie door huiskatten impact heeft op de populaties van gewervelden op het vasteland van Europa, Noord-Amerika, Australië en Nieuw-Zeeland.⁴⁷ Een onderzoek uit 1987 naar predatie op vogels in een Engels dorp onthulde al dat katten verantwoordelijk waren voor minstens 30% van de sterfte van de huismus (*Passer domesticus*).⁴⁸ Sommige onderzoeken wijzen er duidelijk op dat de predatiedruk op de bestudeerde vogelsoorten op plaatsen in het Verenigd Koninkrijk – zoals het Euraziatische winterkoninkje (*Troglodytes troglodytes*), heggemussen (*Prunella modularis*), en koolmezen (*Parus major*) – en in de VS zo groot is dat de populaties in kwestie omgezet zijn in “afvoerputjes”, die continue toevoer nodig hebben vanuit gebieden met minder katten om te kunnen voortbestaan.⁴⁹ Een andere studie liet een omgekeerde relatie zien tussen de dichtheid van loslopende katten en de rijkdom aan vogelsoorten in stedelijke gebieden in het gehele Verenigd Koninkrijk.⁵⁰

2.2 Andere Gevolgen: Verstoring, Concurrentie, Ziekte, Hybridisatie

De impact op biodiversiteit anders dan door predatie is minder bestudeerd maar niet noodzakelijkerwijze minder invloedrijk. Prooisorten kunnen indirect door huiskatten beïnvloed worden door verstoring of de gevolgen van angst. Alhoewel zulke effecten moeilijker

43 Krauze-Gryz, Gryz and Zmihorski (n 31).

44 Andrew P Beckerman, Mike Boots and Kevin J Gaeston, ‘Urban Bird Declines and the Fear of Cats’ (2007) 10 Animal Conservation 320; Philip J Baker and others, ‘Cats About Town: Is Predation by FreeRanging Pet Cats (*Felis catus*) Likely to Affect Urban Bird Populations?’ (2008) 150 Ibis 86; Loss and Marra (n 2).

45 Binbin Li and others, ‘Effects of Feral Cats on the Evolution of Anti-Predator Behaviours in Island Reptiles: Insights from an Ancient Introduction’ (2014) 281 Proceedings of the Royal Society B 20140339; Danielle Stokeld and others, ‘Rapid Increase of Australian Tropical Savanna Reptile Abundance Following Exclusion of Feral Cats’ (2018) 225 Biological Conservation 213; Woinarski and others (n 36).

46 Loss and Marra (n 2) 507.

47 *ibid.*

48 Peter B Churcher and John H Lawton, ‘Predation by Domestic Cats in an English Village’ (1987) 212 Journal of Zoology 439.

49 Baker and others (n 44); Anne L Balogh, Thomas B Ryder and Peter P Marra, ‘Population Demography of Gray Catbirds in the Suburban Matrix: Sources, Sinks and Domestic Cats’ (2011) 152 Journal of Ornithology 717; Rebecca L Thomas, Mark DE Fellowes and Philip J Baker, ‘Spatio-Temporal Variation in Predation by Urban Domestic Cats (*Felis catus*) and the Acceptability of Possible Management Actions in the UK’ (2012) 7 PLOS One 349369; Sarah B Smith and others, ‘Demography of a Ground Nesting Bird in an Urban System: Are Populations Self-Sustaining?’ (2016) 19 Urban Ecosystems 577; see also Loss and Marra (n 2).

50 Sims and others (n 22).

te kwantificeren zijn laten empirische studies naar meerdere vogelsoorten – zoals naar merels (*Turdus merula*) en boerenzwaluwen (*Hirundo rustica*) – significante negatieve gevolgen van de enkele aanwezigheid van katten zien voor het voeden, defensieve gedragingen, energie-inname en lichamelijke fitheid, de inzet voor de voortplanting en de opbrengst daarvan en de kwetsbaarheid voor andere predatoren.⁵¹ Zo liet een onderzoek waarbij opgezette katten werden gebruikt zien dat wanneer een merel kort werd geconfronteerd met een opgezette kat in de buurt van het nest, het voeden van de jongen met een derde verminderde en het risico van nestroof door kraaiachtigen of andere predatoren vervolgens aanzienlijk vergroot werd.⁵² Het beschikbare bewijs wijst erop dat angsteffecten daadwerkelijk een grotere invloed kunnen hebben op de prooidierpopulatie dan de predatie zelf.⁵³ Zoals één studie liet zien, kunnen, terwijl de stedelijke zangvogelsterfte door huiskatten niet groter is dan 1%, de angsteffecten voor dezelfde huiskatten de talrijkheid van vogels met 95% verminderen.⁵⁴

Er zijn ook indirecte gevolgen door de concurrentie van huiskatten met inheemse soorten om hetzelfde voedsel, ruimte of schuilplaatsen. Voor wat betreft bijvoorbeeld voedsel: de miljarden prooidieren die worden opgegeten door huiskatten zijn niet meer beschikbaar voor inheemse jagende vogels, zoogdieren en reptielen.⁵⁵ Een Britse studie onthulde bijvoorbeeld een omgekeerde relatie tussen de hoeveelheid buitenkatten en de dichtheid van bosmuizen (*Apodemus sylvaticus*), een veelzijdige prooisoot die bij verscheidene inheemse roofdiersoorten gewild is.⁵⁶

De overdracht van ziekten is een andere manier waarop loslopende wilde katten de inheemse fauna kunnen treffen. Kat-overgedragen ziektes zoals toxoplasmose, hondsdolheid en kattenleukemie kan een significante oorzaak zijn van sterfte voor veel gewervelde diersoorten, van vogels tot de Iberische lynx (*Lynx pardinus*), en kan zelfs zeezoogdieren treffen wanneer persistente ziekteverwekkers uit kattenuitwerpselen de zee bereiken via het water dat naar de zee stroomt.⁵⁷

51 Colin Bonnington, Kevin J Gaston and Karl L Evans, 'Fearing the Feline: Domestic Cats Reduce Avian Fecundity through Trait-Mediated Indirect Effects that Increase Nest Predation by Other Species' (2013) 50 Journal of Applied Ecology 15; Javier Balbontín and Anders P Møller, 'Environmental Conditions During Early Life Accelerate the Rate of Senescence in a Short-Lived Passerine Bird' (2015) 96 Ecology 948; Piotr Tryjanowski and others, 'Who Started First? Bird Species Visiting Novel Birdfeeders' (2015) 5 Scientific Reports 11858; Kauhala, Talvitie and Vuorisalo (n 42); Todd M Freeberg, DL Book and Rebecca L Weiner, 'Foraging and Calling Behavior of Carolina Chickadees (*Parus carolinensis*) in Response to the Head Orientation of Potential Predators' (2016) 122 Ethology 10; see also Loss and Marra (n 2).

52 Bonnington, *ibid.*

53 Evan L Preisser, Daniel I Bolnick and Michael F Benard, 'Scared to Death? The Effects of Intimidation and Consumption in Predator-Prey Interactions' (2005) 86 Ecology 501; Loss and Marra (n 2).

54 Beckerman, Boots and Gaeston (n 44).

55 William G George, 'Domestic Cats as Predators and Factors in Winter Shortages of Raptor Prey' (1974) 86 Wilson Bulletin 384; Dagny Krauze-Gryz and others, 'The Good, the Bad, and the Ugly: Space Use and Intraguild Interactions among Three Opportunistic Predators – Cat (*Felis catus*), Dog (*Canis lupus familiaris*), and Red Fox (*Vulpes vulpes*) – under Human Pressure' (2012) 90 Canadian Journal of Zoology 1402; Loss and Marra (n 2).

56 Philip J Baker and others, 'Factors Affecting the Distribution of Small Mammals in an Urban Area' (2003) 33 Mammal Review 95.

57 William J Hartley and Jitender P Dubey, 'Fatal Toxoplasmosis in Some Native Australian Birds' (1991) 3 Journal of Veterinary Diagnostic Investigation 167; Thierry M Work and others, 'Fatal Toxoplasmosis in Free-Ranging Endangered 'Alala from Hawaii' (2000) 36 Journal of Wildlife Diseases 205; Jitender P Dubey, 'A Review of Toxoplasmosis in Wild Birds' (2002) 106 Veterinary Parasitology 121; Patricia A Conrad and others, 'Transmission of Toxoplasma: Clues from the Study of Sea Otters as Sentinels of Toxoplasma gondii Flow into the Marine Environment' (2005) 35 International Journal for Parasitology

Een laatste manier waarop huiskatten de inheemse biodiversiteit kunnen beïnvloeden is hybridisatie, die kan optreden wanneer huiskatten paren met wilde katten of andere wilde kattensoorten. In Europa is de hybridisatie met huiskatten een reëel gevaar voor het behoud van wilde katten in gebieden waar de dichtheid van wilde katten laag is, zoals is gedocumenteerd in Schotland⁵⁸ en Hongarije.⁵⁹

In het bijzonder wordt opgemerkt dat verscheidene directe en indirecte gevolgen van huiskatten vaak gelijktijdig optreden.⁶⁰ Huiskatten treffen wilde katten niet alleen door hybridisatie maar ook door concurrentie en ziekte. Veel zoogdier- en vogelsoorten lijden aan zowel de gevolgen van directe predatie als de indirecte angstgevolgen.⁶¹

2.3 Voorkomen en Verminderen van Negatieve Gevolgen

Er bestaan verscheidene dodelijke en niet-dodelijke methoden om verwilderde en andere loslopende katten uit het landschap te verwijderen zoals afschieten, het gebruik van vergiftigd lokaas en afvangen. Verwilderde katten zijn al succesvol verwijderd van vele eilanden,⁶² vaak met aanmerkelijke gevolgen voor de inheemse fauna.⁶³ Andere maatregelen die de impact van loslopende katten op de biodiversiteit kunnen verminderen of stoppen zijn onder meer afrasteren, vaccineren, steriliseren, katten voorzien van antipredatiemiddelen, het aantal buitenuren van huiskatten beperken, het aantal katten per eigenaar beperken en kattenvrije zones.⁶⁴

De meeste van deze maatregelen hebben echter beperkingen. Het afrasteren om katten uit kwetsbare natuurgebieden of tuinen te houden bijvoorbeeld, of juist om de katten in de tuin van het baasje te houden, kan als ongewenste bijwerking hebben dat de bewegingsvrijheid van inheemse soorten ook beperkt wordt en bij toepassing op grote schaal kan het kostbaar zijn. Andere maatregelen pakken vaak maar één of twee van de gevolgen van katten aan en dan alleen nog tot op een bepaalde hoogte. Chippen, steriliseren, vaccineren en de algemene regulering van het fokken en houden van katten kan de vestiging of vergroting van de populaties van loslopende en verwilderde katten verkleinen maar ze stoppen de predatie- en angsteffecten niet. Beleid om katten te vangen, te steriliseren en weer los te laten (TNR-programma's) zijn

1155; Marina L Meli and others 'Feline Leukemia Virus Infection: A Threat for the Survival of the Critically Endangered Iberian Lynx (*Lynx pardinus*)' (2010) 134 *Veterinary Immunology and Immunopathology* 61; Richard W Gerhold and David A Jessup, 'Zoonotic Diseases Associated with FreeRoaming Cats' (2013) 60 *Zoonoses Public Health* 189; Loss and Marra (n 2).

58 Alexandra L Hubbard and others, 'Is Survival of European Wildcats *Felis silvestris* in Britain Threatened by Interbreeding with Domestic Cats?' (1992) 61 *Biological Conservation* 203; Mark Beaumont and others, 'Genetic Diversity and Introgression in the Scottish Wildcat' (2001) 10 *Molecular Ecology* 319; David W Macdonald and others, 'Reversing Cryptic Extinction: The History, Present, and Future of the Scottish Wildcat' in David W Macdonald and Andrew J Loveridge (eds), *Biology and Conservation of Wild Felids* (OUP 2010) 471.

59 Massimo Pierpaoli and others, 'Genetic Distinctions of Wildcat (*Felis silvestris*) Populations in Europe, and Hybridization with Domestic Cats in Hungary' (2003) 12 *Molecular Ecology* 2585.

60 Loss and Marra (n 2).

61 For example, Themba Alilahlwa AM Mahlaba and others, 'Domestic Cats and Dogs Create a Landscape of Fear for Pest Rodents Around Rural Homesteads' (2017) 12 *PLOS One* e0171593.

62 Karl J Campbell and others, 'Review of Feral Cat Eradications on Islands' in C Richard Veitch, Michael N Clout and David R Towns (eds), *Island Invasives: Eradication and Management* (IUCN & CBB 2011) 37.

63 For example, Norman Ratcliffe and others, 'The Eradication of Feral Cats from Ascension Island and its Subsequent Colonization by Seabirds' (2010) 44 *Oryx* 20.

64 For example, Elizabeth A Denny and Christopher R Dickman, *Review of Cat Ecology and Management Strategies in Australia* (Invasive Animals Cooperative Research Centre 2010).

aan vergelijkbare beperkingen onderhevig.⁶⁵ Ook spertijden zijn in het beste geval een gedeeltelijke oplossing en zullen verschillende groepen diersoorten benadelen of bevoordelen afhankelijk van het tijdstip van de dag waarop ze worden toegepast.⁶⁶

Antipredatiemiddelen zoals belletjes, slabbetjes en gekleurde of piepende apparaatjes aan halsbandjes gaan weliswaar tot op zekere hoogte predatie tegen, maar: (1) geen is volledig effectief in het voorkomen van predatie; (2) ze zijn minder effectief voor juveniele vogels; (3) ze gaan de predatie van eieren en nesten niet tegen; (4) angsteffecten worden eerder vergroot dan verkleind; (5) veel eigenaren zijn op voorhand niet bereid om hun huisdieren met deze apparaatjes uit te rusten.⁶⁷

Het blijkt daarom dat de vele en cumulatieve gevolgen van huiskatten op de Europese wilde dieren alleen effectief voorkomen en aangepakt kunnen worden door: (1) ervoor te zorgen dat katten met een baasje niet naar buiten mogen (uitgezonderd wanneer ze aangelijnd zijn of in een kattenbestendige omheining zijn zoals “catios”); en door (2) zwervkatten en verwilderde katten zoveel mogelijk uit het landschap te verwijderen.

3. HUISKATTEN EN DE NATUURRICHTLIJNEN

Veel internationale juridische instrumenten voor de bescherming van de biodiversiteit vereisen dat de ondertekenaars ervan de negatieve gevolgen van loslopende huiskatten op wilde dieren voorkomen of verminderen, in het bijzonder door verplichtingen om invasieve exoten aan te pakken, gebiedsbescherming en algemene soortenbescherming.⁶⁸ De natuurrichtlijnen zijn geen uitzondering op dit patroon.

3.1 Algemene Verplichtingen

Een eerste relevante bepaling is artikel 22b van de Habitatrictlijn die EU-lidstaten vereist om: “Erop toe te zien dat de opzettelijke introductie in de vrije natuur van een soort die op hun grondgebied niet inheems is, zodanig aan voorschriften wordt gebonden dat daardoor geen schade wordt toegebracht aan de natuurlijke habitats in hun natuurlijke verspreidingsgebied of aan de inheemse wilde flora en fauna, en een dergelijke introductie te verbieden indien zij zulks nodig achten”. Voorts geeft artikel 2 van de Vogelrichtlijn een algemene beschermingsplicht aan de EU-lidstaten voor “alle natuurlijk in het wild voorkomende vogelsoorten op het

65 David A Jessup, ‘The Welfare of Feral Cats and Wildlife’ (2004) 225 *Journal of the American Veterinary Medical Association* 1377; Travis Longcore, Catherine Rich and Lauren M Sullivan, ‘Critical Assessment of Claims Regarding Management of Feral Cats by Trap-Neuter-Return’ (2009) 23 *Conservation Biology* 887; Christopher A Lepczyk and others, ‘What Conservation Biologists Can Do to Counter TrapNeuter-Return: Response to Longcore et al.’ (2010) 24 *Conservation Biology* 627.

66 van Heezik and others (n 32).

67 Woods, McDonald and Harris (n 32); Sarah H Nelson, Andy D Evans and Richard B Bradbury, ‘The Efficacy of Collar-Mounted Devices in Reducing the Rate of Predation of Wildlife by Domestic Cats’ (2005) 94 *Applied Animal Behaviour Science* 273; Michael Calver and others, ‘Reducing the Rate of Predation on Wildlife by Pet Cats: The Efficiency and Practicality of Collar-Mounted Pounce Protectors’ (2007) 137 *Biological Conservation* 341; van Heezik and others (n 32); Thomas, Fellowes and Baker (n 49); Susan K Wilson, Iyi A Okunlola and Jessica A Novak, ‘Birds Be Safe: Can a Novel Cat Collar Reduce Avian Mortality by Domestic Cats (Felis catus)?’ (2015) 3 *Global Ecology and Conservation* 359; Catherine M Hall and others, ‘Assessing the Effectiveness of the BirdsbesafeVR Anti-Predation Collar Cover in Reducing Predation on Wildlife by Cats in Western Australia’ (2015) 173 *Applied Animal Behaviour Science* 40; Catherine Pemberton and Graeme D Ruxton, ‘BirdsbesafeVR Collar Cover Reduces Bird Predation by Domestic Cats (Felis catus)’ (2019) *Journal of Zoology* (published online 8 October 2019).

68 Trouwborst, McCormack and Martinez Camacho (n 7).

Europese grondgebied van de lidstaten “.⁶⁹ De lidstaten “nemen alle nodige maatregelen om de populatie van de in artikel 1 bedoelde soorten op een niveau te houden of te brengen dat met name beantwoordt aan de ecologische, wetenschappelijke en culturele eisen, waarbij zij tevens rekening houden met economische en recreatieve eisen”.⁷⁰ Ondanks de verwijzing naar culturele, economische en recreatieve vereisten maken de bewoording en de reikwijdte dit een potentieel veeleisende en verstrekkende verplichting.⁷¹ Het is helder dat betoogd kan worden dat artikel 2 van de lidstaten vraagt om regels voor huiskatten op te stellen als wetenschappelijk bewijs er op duidt dat ze een bedreiging vormen voor vogelpopulaties, zij het door predatie, ziekte of anderzijds.

3.2 Natura 2000

Een andere belangrijke reeks verplichtingen behelst de bescherming van plekken die onderdeel zijn van het Natura 2000 netwerk van beschermde gebieden, namelijk beschermingszones ingesteld onder de Vogelrichtlijn en de speciale beschermingszones onder de Habitatrichtlijn. Voor elk Natura 2000 gebied vereist artikel 6 van de Habitatrichtlijn dat de autoriteiten van de lidstaten “de noodzakelijke instandhoudingsmaatregelen” nemen die “beantwoorden aan de ecologische vereisten” van de soorten en habitattypes waarvoor het gebied is aangewezen, en ook om “passende maatregelen” te treffen zodat er geen “storende factoren” met een “significant effect”⁷² optreden. De term “storende factoren” dekt in het algemeen de negatieve gevolgen van gebeurtenissen, activiteiten of processen – zowel bestaande als nieuwe – en worden geacht “significant” te zijn wanneer, bijvoorbeeld, zulke effecten “bijdragen aan de afname op de lange termijn van een populatie van een soort in het gebied”.⁷³ Het Europese Hof van Justitie (HvJ-EU) heeft verduidelijkt dat de bovenstaande vereisten eerder resultaatsverplichtingen dan inspanningsverplichtingen zijn, wat betekent dat lidstaten vereist zijn om te doen wat nodig is om de desbetreffende soort in de betreffende gebieden te behouden of te herstellen.⁷⁴ Als het reguleren van een invasief exotisch roofdier noodzakelijk is dan is dat wat de richtlijn vereist, zoals geïllustreerd wordt door een zaak uit 2007 waarin het Hof onderstreepte dat Ierland verplicht was om de predatie van de grote stern (*Thalasseus sandvicensis*) door niet inheemse Amerikaanse nerts (*Neovison vison*) aan te pakken.⁷⁵

Artikel 6 van de Habitatrichtlijn zou daarom ondubbelzinnig van de lidstaten vereisen om op te treden wanneer predatie of andere gevolgen van loslopende huiskatten een bedreiging zijn voor het broedsucces (of andere langetermijnvoorzichten) voor vogels of ander dieren voor welke de Natura 2000 gebieden zijn aanwezen. Bijvoorbeeld, een studie uit 2013 schatte dateen

⁶⁹ Birds Directive, arts 1 and 2.

⁷⁰ *ibid*, art 2.

⁷¹ Michael Bowman, Peter Davies and Catherine Redgwell, *Lyster's International Wildlife Law* (2nd edn, CUP 2010) 299–301; Arie Trouwborst, Floor M Fleurke and John DC Linnell, ‘Norway’s Wolf Policy and the Bern Convention on European Wildlife: Avoiding the “Manifestly Absurd”’ (2017) 20 *Journal of International Wildlife Law and Policy* 155.

⁷² Habitats Directive, art 6(1)–(2).

⁷³ European Commission, *Managing Natura 2000 Sites: The Provisions of Article 6 of the “Habitats” Directive 92/43/EEC* (European Commission 2018) 32; see also CJEU Case C–404/09 *Commission v Spain* [2011] ECR I–11853; Hendrik Schoukens, ‘Ongoing Activities and Natura 2000: Biodiversity Protection vs Legitimate Expectations?’ (2014) *Journal for European Environmental and Planning Law* 1.

⁷⁴ CJEU Case C–96/98 *Commission v France* [1999] ECR I–8531; Case C–117/00 *Commission v Ireland* [2002] ECR I–5335; Case C–301/12 *Cascina Tre Pini* [2014] ECLI:EU:C:2014:214.

⁷⁵ CJEU Case C–418/04 *Commission v Ireland* [2007] ECR I–10947.

populatie van ongeveer 50 verwilderde huiskatten op het eiland Schiermonnikoog in de Nederlandse Waddenzee jaarlijks 6.0000 vogels consumeerde, waaronder een kwart van de totale broedpopulatie van kleine vogels, tegelijkertijd met de indirecte effecten van voedselconcurrentie op roofvogels en uilen, en mogelijke indirecte effecten op de habitatkwaliteit door predatie van konijnen.⁷⁶ Om nog een duidelijk voorbeeld te geven: verwilderde katten vormen een bedreiging voor de bedreigde Freira (*Pterodroma madeira*) en diens resterende broedplaatsen op Madeira,⁷⁷ die nu ook de Natura 2000 status hebben. Zonder twijfel zal Europees recht daarom van de Portugese autoriteiten vereisen dat het huidige kattenvangprogramma wordt gehandhaafd of het probleem anderszins wordt aangepakt.

Overigens, bij het verwijderen van zwerfkatten en verwilderde huiskatten in gebieden waar wilde katten leven moet er uiteraard zorgvuldigheid worden betracht om te voorkomen dat er per ongeluk wilde katten worden gedood. Volgens de Richtlijnen voor de Bescherming van de Wilde Kat die in 1992 zijn aangenomen door het Permanente Comité van de Bern Conventie, moeten verwilderde katten in zulke gebieden bij voorkeur worden verwijderd met levend vangende vallen, en wanneer ze worden afgeschoten, enkel door “specifiek bevoegd personeel”.⁷⁸

3.3. Bescherming van soorten

Voor het onderhavige doel zijn echter de strenge beschermingsverplichtingen van de Vogelrichtlijn voor inheemse vogels het meest relevant, en de Habitatrichtlijn voor de overige dieren zoals genoemd in bijlage IV. Het toepassingsgebied van deze voorschriften gaat verder dan de beschermde gebieden en strekt zich uit tot het landschap in het algemeen omdat ze overal waar de beschermde soorten voorkomen van toepassing zijn.

Artikel 5 van de Vogelrichtlijn vereist dat lidstaten de nodige maatregelen nemen voor de invoering van een algemene regeling voor de bescherming van alle inheemse vogelsoorten. Artikel 12 lid 1 van de Habitatrichtlijn stelt een vergelijkbare eis, namelijk dat de lidstaten de nodige maatregelen nemen voor de instelling van een systeem van strikte bescherming van de in bijlage IV, letter a, vermelde diersoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied. Van de honderden diersoorten die in bijlage IV genoemd staan zijn veel daadwerkelijk of potentieel kwetsbaar voor de negatieve invloed van huiskatten, inclusief knaagdieren, spitsmuizen, vleermuizen, carnivoren, hagedissen, slangen, kikkers, kevers, vlinders en libellen.

In het bijzonder heeft het HvJ-EU meermaals geoordeeld dat artikel 12 de aanname en implementatie vereist van “samenhangende en gecoördineerde maatregelen van preventieve aard” en de implementatie van “concrete en precieze beschermingsmaatregelen” voor elke soort in bijlage IV.⁷⁹ Onlangs heeft het Hof bevestigd dat artikel 5 van de Vogelrichtlijn ook vereist dat er “concrete en precieze beschermingsmaatregelen” voor vogels genomen worden.⁸⁰ In beide gevallen behelst het voldoen aan deze vereisten overduidelijk het nemen van maatregelen om de bedreigingen van huiskatten aan te pakken waar deze zich voordoen. Bijvoorbeeld, de wilde kat staat genoemd in bijlage IV, en het aanpakken van de voornoemde bedreigingen voor hun

76 Tjitse op de Hoek, Maarten Schrama and Chris Smit, ‘Verwilderde Katten op Schiermonnikoog’ (2013) 114 *De Levende Natuur* 4.

77 BirdLife International, *Pterodroma madeira* – The IUCN Red List of Threatened Species 2018: e.T22698062A132622973.

78 Guidelines on the Conservation of the Wildcat (*Felis silvestris*) (1992) paras 7–8.

79 CJEU Case C–518/04 *Commission v Greece* [2006] ECR I–42; Case C–183/05 *Commission v Ireland* [2007] ECR I–137; Case C–383/09 *Commission v France* [2011] ECR I–4869; Case C–340/10 *Commission v Cyprus* [2012] ECLI:EU:C:2012:143..

80 CJEU Case C–441/17 *Commission v Poland* [2018] ECLI:EU:C:2018:255, para 252

bescherming door loslopende huiskatten blijkt aldus verplicht.⁸¹ Een ander potentieel relevant voorschrift is artikel 12 lid 4 van de Habitatrichtlijn volgens welke de lidstaten een systeem van toezicht in moeten stellen op het bij toeval vangen en doden van de diersoorten genoemd in bijlage IV, letter a, en, “in het licht van de verkregen gegevens verrichten de lidstaten verdere onderzoekswerkzaamheden of treffen zij de instandhoudingsmaatregelen die nodig zijn om te borgen dat het bij toeval vangen en doden geen significante negatieve weerslag heeft op de betrokken soorten”.

Een kerneigenschap van het beschermingssysteem dat door de richtlijnen vereist wordt is een reeks verboden. Voor alle vogelsoorten die in het wild in de Europese Unie voorkomen, vereist artikel 5 van de Vogelrichtlijn van de lidstaten dat zij onder meer verbieden:

- a) “ongeachte de methode (...) opzettelijk (...) te doden of te vangen”;
- b) “opzettelijk hun nesten en eieren te vernielen of te beschadigen of hun nesten weg te nemen”;
- c) “eieren van deze vogels te rapen”;
- d) “met name gedurende de broedperiode, opzettelijk te storen, voor zover een dergelijke storing, gelet op de doelstellingen van deze richtlijn, van wezenlijke invloed is”.

Lidstaten mogen uitzonderingen toestaan op deze verboden op grond van een beperkt aantal redenen en op voorwaarde dat er geen andere “bevredigende oplossing” bestaat.⁸² Toegestane redenen omvatten: volksgezondheid en openbare veiligheid, de veiligheid van het luchtverkeer, het voorkomen van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij en wateren, de bescherming van flora en fauna, onderzoek, herintroductie en het met deze doeleinden samenhangende teelt, en het vangen, het houden of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan.⁸³ Hier komt bij dat voor elke uitzondering de lidstaten de betrokken soorten moeten specificeren, alsmede “de middelen, installaties of methoden voor het doden”, en “welke controles zullen worden uitgevoerd”.⁸⁴ Voor de diersoorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn bepaalt artikel 12 lid van laatstgenoemde dat de lidstaten moeten verbieden:

- a) “het opzettelijk vangen of doden”;
- b) “het opzettelijk verstoren van die soorten, vooral tijdens de perioden van voortplanting, afhankelijkheid van de jongen, overwintering en trek”;
- c) “het opzettelijk vernielen of rapen van eieren in de natuur”;
- d) “de beschadiging of de vernieling van de voortplantings- of rustplaatsen”.

Wederom zijn uitzonderingen slechts onder strikte omstandigheden toegestaan, ruwweg vergelijkbaar met die toepasselijk zijn onder de Vogelrichtlijn.⁸⁵

81 On the application of art 12 to hybridisation, see Arie Trouwborst, ‘Exploring the Legal Status of WolfDog Hybrids and Other Dubious Animals: International and EU Law and the Wildlife Conservation Problem of Hybridization with Domestic and Alien Species’ (2014) 23 *Review of European, Comparative and International Environmental Law* 111.

82 Birds Directive, art 9(1).

83 *ibid.*

84 *ibid.*, art 9(2).

85 Habitats Directive, art 16.

De formulering van artikel 5 van de Vogelrichtlijn en artikel 12 lid 1 van de Habitatrichtlijn maakt duidelijk dat de vereiste verboden gelden voor elk individueel dier of ei van de beschermde soort, en elke afzonderlijke daad om er een (opzettelijk) te doden, vangen, mee te nemen of te verstoren – met de enkele uitzondering van verstoring onder de Vogelrichtlijn, die alleen verboden moet worden voor zover deze “significant” is in het licht van het algemene doel om vogels te beschermen (overigens, in het licht van het eerder genoemde onderzoek is het niet ondenkbaar dat verstoring door katten deze drempel haalt). De beschermingsstatus en populatietrend van de getroffen soorten en de relatieve impact daarop van het doden van een individueel exemplaar kan relevant zijn wanneer de reikwijdte van bepaalde uitzonderingen bepaald wordt, maar deze overwegingen zijn irrelevant voor het van toepassing zijn van de verboden zelf – nogmaals, met als enige uitzondering de verstoring van vogels.

Bovendien heeft het EU-HvJ verduidelijkt dat lidstaten niet alleen het doden, vangen, verstoren en de andere aangegeven handelingen van de betreffende soorten moeten verbieden, maar ook de nodige maatregelen moeten nemen om te borgen dat deze verboden in de praktijk niet worden overtreden. De uitspraak van het Hof over de onechte karetschildpad (*Caretta caretta*) in Griekenland was in dezen een mijlpaal.⁸⁶ Alhoewel de Griekse autoriteiten verstorende activiteiten zoals het gebruik van brommers op de broedstanden van deze bijlage IV soort hadden verboden, en ook het gebruik van boten in nabije wateren, werden deze verboden niet adequaat gehandhaafd. De enkele aanwezigheid van brommers op het strand en boten in het aangewezen watergebied waren volgens het EU-HvJ overtredingen van de verplichtingen van Griekenland onder artikel 12, in het bijzonder omdat het niet ging om incidenten.⁸⁷ De problemen van het toezicht houden en handhaven in de praktijk, zoals door de Griekse autoriteiten ter verdediging aangevoerd – die bijvoorbeeld stelden dat nachtelijk toezicht bijzonder moeilijk was vanwege de lengte van het strand, het grote aantal toegangspunten en het lage aantal toezichthouders -⁸⁸ stond de conclusie van het Hof niet in de weg.

In lijn hiermee heeft het EU-HvJ in 2011 geoordeeld dat Frankrijk zijn verplichtingen onder artikel 12 had geschonden door geen maatregelen te nemen om de achteruitgang en vernietiging van de broedplaatsen van Europese hamsters (*Cricetus creretus*) in landbouwgebieden doeltreffend te voorkomen.⁸⁹ In hetzelfde rijtje past de uitspraak van het EU-HvJ van 2012 waarin het Hof oordeelde dat Cyprus Europees recht had geschonden door een motorcross en andere activiteiten toe te staan in de habitat van de Cypriotische ringslang (*Natrix natrix cyriaca*), ook een bijlage IV (onder)soort.⁹⁰ Het oordeel onderstreepte wederom dat artikel 12 het doeltreffend voorkomen vereist van alle vormen van opzettelijk vangen of doden, verstoren, vernietigen of het meenemen

⁸⁶ CJEU Case C-103/00 Commission v Greece [2002] ECR I-1147.

⁸⁷ *ibid*, paras 32-40.

⁸⁸ *ibid*, para 37.

⁸⁹ Case C-383/09 (n 79) para 37; see also Charles George and David Graham, ‘After Morge, Where Are We Now? The Meaning of “Disturbance” in the Habitats Directive’ in Gregory Jones (ed), *The Habitats Directive: A Developer’s Obstacle Course?* (Hart Publishing 2012) 43, 52.

⁹⁰ Case C-340/10 (n 79).

van eieren uit het wild, alsmede de achteruitgang of vernietiging van broed- of rustplaatsen.⁹¹ Het Hof bekrachtigde haar oordeel in 2016 toen ze opnieuw een uitspraak deed in de kwestie van de Griekse schildpadden.⁹² Tenslotte heeft het Hof in een recente uitspraak over het kappen van bos in het Poosle Bialowieza-bos bevestigd dat artikel 5 van de Vogelrichtlijn de implementatie vereist van concrete en precieze beschermingsmaatregelen die borgen dat de verboden worden nageleefd, op dezelfde wijze zoals artikel 12 van de Habitatrichtlijn dit ook doet.⁹³

In het licht van dit alles is het een relevante sleutelvraag of en in hoeverre het één of meer huiskatten toestaan om vrij los te lopen binnen het toepassingsgebied van de bovenstaande verboden komt. Voor zover dit het geval is, moet het vrij buiten laten lopen van katten verboden en effectief voorkomen worden door de lidstaten van de EU. In zoverre het niet het geval is hebben lidstaten nog steeds de verplichting om onder artikel 12 lid 4 van de Habitatrichtlijn het “bij toeval vangen en doden” van dieren in de bijlage IV door huiskatten systematisch te monitoren en de noodzakelijke maatregelen te nemen om te borgen dat dit doden geen significante negatieve impact heeft op de betrokken soort.

3.4 “Opzettelijk” interpreteren

Het antwoord op de bovenstaande vraag hangt goeddeels af van de interpretatie van de term “opzettelijk”. Dit is een vraag die in de praktijk van groot belang is. Autoriteiten van lidstaten en veel andere belanghebbenden hebben een strikte interpretatie voorgestaan waarbij de reikwijdte van de term beperkt is tot handelingen waarbij het doel van de actor is om beschermde dieren te doden, te vangen of te verstoren of om hun eieren te vernietigen. Dit zou vele activiteiten – zoals mijnbouw en bouw, maar ook veelvoorkomende handelingen in de landbouw, bosbouw en visserij – binnen het bereik van het strenge beschermingsregime plaatsen, en in termen van handhaving zou het moeilijk zijn om dergelijke expliciete opzet te bewijzen.⁹⁴ Echter, in tegenstelling met het enthousiasme op het niveau van de lidstaten om voornoemde verboden in de “meest praktische wijze mogelijk” toe te passen,⁹⁵ wordt de jurisprudentie van het EU-HvJ – die het laatste woord heeft over de interpretatie van Europees recht – grotendeels gedreven door de noodzaak om een, in het licht van de doelstellingen ervan, effectieve toepassing van Europees recht te borgen. Over de interpretatie van het Hof van “opzettelijk” in de huidige context volgden al belangrijke aanwijzingen uit de bovengenoemde bespreking van jurisprudentie. In de Cypriotische zaak deden de organisatoren van de motorcross waarschijnlijk wat ze deden omdat ze van motorcross hielden, niet omdat ze het doel hadden om Cypriotische ringslangen te doden of te verstoren. Desondanks waren hun activiteiten te kwalificeren als opzettelijke verstorening of doden in de zin van artikel 12 van de Habitatrichtlijn en de autoriteiten hadden deze daarom moeten verbieden en doeltreffend hebben voorkomen.⁹⁶ Hetzelfde geldt voor de mensen die brommers

91 *ibid.*, para 62 (emphasis added).

92 CJEU Case C-504/14 *Commission v Greece* [2016] ECLI:EU:C:2016:847.

93 Case C-441/17 (n 80) para 252.

94 Hendrik Schoukens and Kees Bastmeijer, ‘Species Protection in the European Union: How Strict is Strict?’ in Charles-Hubert Born and others (eds), *The Habitats Directive in Its EU Environmental Law Context: European Nature’s Best Hope?* (Routledge 2015) 121, 138.

95 *ibid.*

96 Case C-340/10 (n 79).

berijden en boten besturen op en bij de schildpaddenstranden. Toch vereiste artikel 12 dat de Griekse autoriteiten deze daden verboden en voorkwamen.⁹⁷ Wat in beide zaken belangrijk is, is de *kennelijke mogelijkheid* van verstoring of doden waardoor artikel 12 van toepassing is. De toepassing ervan is aldus niet beperkt tot gevallen waarin het *zeker* is dat een of meer schildpadden of slangen daadwerkelijk worden getroffen.

Volgens de advocaat-generaal (AG) van het EU-HvJ Kokott lijkt het Hof in het oordeel inzake de schildpadden de term “opzettelijk” te interpreteren als “de bewuste aanvaarding van gevolgen”.⁹⁸ Deze interpretatie werd nadrukkelijk door het Hof zelf bevestigd in 2006 in een zaak over het vermeende risico dat otters (*Lutra lutra*, genoemd in bijlage IV) als bijvangst zouden eindigen in valstrikken voor vossen (*Vulpes vulpes*, niet genoemd) op bepaalde jachtgronden in Spanje.⁹⁹ In de bewoordingen van het Hof is aan de voorwaarde van het “opzettelijk” vangen of doden in de zin van artikel 12 voldaan als de dader het gevolg beoogde of op zijn minst de mogelijkheid van zulk doden of vangen accepteerde.¹⁰⁰ In deze zaak echter was er geen bewijs dat er otters aanwezig waren op de bedoelde jachtterreinen, waardoor niet vastgesteld kon worden of de Spaanse autoriteiten wisten dat ze door het afgeven van de vergunning bedreigde otters bedreigden.¹⁰¹ Bovendien merkte de AG in haar opinie op dat het onwaarschijnlijk was dat otters verstrikt zouden raken in de op het land geplaatste valstrikken, zelfs als er otters aanwezig zouden zijn.¹⁰² In 2007 paste het EU-HvJ opnieuw een brede definitie van de term “opzettelijk” toe door te oordelen dat het gebruik van explosieven om een onderzeese pijpleiding te bouwen in de Ierse wateren neerkwam op het “opzettelijk verstoren” van walvisachtigen die genoemd zijn in bijlage IV.¹⁰³ Tot slot, in zijn oordeel inzake de Griekse schildpadden oordeelde het Hof dat de verantwoordelijken voor de verschillende verstoringen – verstoringen waaronder de bouw van huizen en wegen, het uitbaten van bars op broedstranden en wildkamperen in de nabijheid – tenminste de mogelijkheid aanvaardden van de verstoring van de karetschildpad gedurende de broedperiode. Hierdoor was voldaan aan de voorwaarde van opzettelijke actie van artikel 12 lid 1 onder b van Richtlijn 92/43.¹⁰⁴

Resumerend, het feit dat het vangen, doden verstoren of het vernielen van eieren het onbedoelde gevolg is van het beogen van andere doelen sluit duidelijk niet uit dat dit “opzettelijk” is in de zin van artikel 12 van de Habitatrichtlijn.¹⁰⁵ De zaak van de Griekse schildpad en de Spaanse otter in het bijzonder geven aan dat er een vereiste is van bewustzijn, in de zin dat een handeling kennelijk alleen als “opzettelijk” als in artikel 12 kan worden gekwalificeerd, voor zover de uitvoerder wist – of zou hebben moeten weten – dat de handeling zou kunnen resulteren in het doden of verstoren van streng beschermde dieren.¹⁰⁶

Op grond van deze jurisprudentie concludeerde de Europese Commissie in 2007 in een (niet bindende) handreiking over het beschermingsregime van de Habitatrichtlijn dat “niet alleen een persoon die opzettelijk een dier vangt of doodt een overtreding begaat”,

97 Case C–103/00 (n 86).

98 AG Opinion in Case C–6/04 *Commission v United Kingdom* [2005] ECR I–9020, para 118.

99 CJEU Case C–221/04 *Commission v Spain* [2006] ECR I–4515.

100 *ibid*, para 71.

101 *ibid*, para 73.

102 AG Opinion in Case C–221/04 *Commission v Spain* [2005] ECR I–4518, para 75.

103 Case C–183/05 (n 79) para 36.

104 Case C–504/14 (n 92) para 159.

105 See also *George and Graham* (n 89) 46.

106 *ibid* 47.

maar dat “een overtreding ook gepleegd wordt door een persoon die allicht niet opzettelijk een dier vangt of doodt, maar die voldoende geïnformeerd en bewust is van de gevolgen van diens daad en desondanks de handeling uitvoert die leidt tot het vangen of doden”.¹⁰⁷ Aldus zijn de verboden van artikel 12 geschonden wanneer het doden, vangen of verstoren van beschermde dieren gebeurt als een “ongewild maar aanvaard neveneffect”¹⁰⁸ van iemands handelingen. Een duidelijk voorbeeld is de bijvangst bij de visserij van bruinvis (*Phocoena phocoena*) en andere walvisachtigen genoemd in bijlage IV “waarbij de mogelijkheid van het vangen of doden van walvisachtigen bij het vissen mogelijk en “aanvaard” is als een mogelijk gevolg”.¹⁰⁹

Het blijkt voor de hand liggend om te concluderen dat de interpretatie van “opzettelijk” in artikel 5 van de Vogelrichtlijn op vergelijkbare wijze moet gebeuren, gezien de vergelijkbare formulering van de strenge beschermingsverplichtingen in de Habitat- en Vogelrichtlijn, en gezien de vergelijkbare benadering van hun interpretatie door het EU-HvJ in diens jurisprudentie. Een uitspraak over de Vogelrichtlijn van 1987 wijst ook in deze richting.¹¹⁰ Zoals AG Kokott de overwegingen van het Hof in die zaak samenvat: “de intentie om land te gebruiken voor bijvoorbeeld landbouw sluit het tegelijkertijd opzettelijk doden of vangen van vogels, de opzettelijke vernietiging van of schade aan hun nesten en hun eieren en hun opzettelijke verstering, zoals bedoeld in artikel 5 van de Vogelrichtlijn, niet uit”.¹¹¹

Bijvoorbeeld, afhankelijk van de omstandigheden, zou het maaien van weilanden met broedende grutto's (*Limosa limosa*) of kieviten (*Vanellus vanellus*) wel degelijk te kwalificeren kunnen zijn als “ongewilde maar aanvaarde nevengevolgen” in strijd met artikel 5 van de Vogelrichtlijn.¹¹² Hetzelfde geldt voor het nachtelijke oogsten van olijven door zuigmachines gezien de “bijvangst” van broedende zangvogels.¹¹³ Verdere voorbeelden zijn het voorzienbare doden en verstoren van vogels door de houtkap in het broedseizoen;¹¹⁴ en het in bedrijf zijn van windturbines waarbij botsingen met vogels waarschijnlijk zijn.¹¹⁵

107 European Commission, Guidance Document on the Strict Protection of Animal Species of Community Interest under the Habitats Directive 92/43/EEC (European Commission 2007) 33.

108 *ibid.*

109 Sandy Luk and Sarah Gregerson, ‘Marine Species Protection and Management in the European Union’ in Born and others (n 94) 399, 411; see also Arie Trouwborst and Harm M Dottinga, ‘Soortenbescherming in de Noordzee: Laveren door een Warnet aan Internationale, Europese en Nederlandse Regels met de Bruinvis als Loods’ (2008) 2008 Tijdschrift voor Omgevingsrecht 90.

110 CJEU Case 412/85 Commission v Germany [1987] ECR 3503.

111 AG Opinion in Case C-6/04 (n 98) fn 42; also AG Opinion in Case C-221/04 (n 102) fn 23.

112 Arie Trouwborst and Harm M Dottinga, ‘De Gebrekkige Bescherming van Weidevogels in Agrarische Gebieden in Nederland (2)’ (2017) 2017 Tijdschrift Natuurbeschermingsrecht 96.

113 Luis P da Silva and Vanessa A Mata, ‘Stop Harvesting Olives at Night – It Kills Millions of Songbirds’ (2019) 569 Nature 192.

114 Minna Pappila, ‘Summer Loggings and Bird Protection: On Regulation and Derogations’ (2019) 28 Review of European, Comparative and International Environmental Law 210; and Case C-441/17 (n 80).

115 Arie Trouwborst, ‘Generieke Bescherming van Soorten in de Noordzee – Bedolven Slakken, Gesloopte Wrakken en de Betekenis en Beperkingen van het Soortenbeschermingsrecht’ in Harm M Dottinga and others (eds), Het Dilemma van de Noordzee: Intensief Gebruik en het Grootste Natuurgebied van Nederland (Boom Juridische Uitgevers 2011) 39.

3.5 Een Plicht om het Loslopen van Katten te Verbieden en te Voorkomen

Dit toepassende op katten zijn we nu in staat om de vragen te beantwoorden: (1) of het los laten lopen van huiskatten binnen het toepassingsgebied kan komen van de verschillende verboden en zo ja: (2) wanneer dit daadwerkelijk het geval is. Het antwoord op de eerste vraag is duidelijk bevestigend, met name gezien de ruime interpretatie van de term “opzettelijk”. In de meeste gevallen is het doel van een persoon die een kat buiten vrij laat rondlopen niet om wilde dieren te doden of te verstoren, maar het vermeende welzijn van de kat zelf, of vanwege het vermogen van de kat om (onbeschermd) knaagdieren te doden of vanwege het gemak van het hebben van een huisdier dat goeddeels voor zichzelf zorgt. De gevolgen van de kat voor beschermde wilde dieren zal meestal een “ongewild maar aanvaard bijgevolg” zijn.

Het antwoord op de tweede vraag hangt af van de aanwezigheid van de soorten die onder het strikte beschermingsregime van de natuurrichtlijnen vallen en die kwetsbaar zijn voor het vangen, doden, verstoren en wegnemen van eieren door katten. Om een voorbeeld te geven, slaapmuizen (*Gliridae*), waarvan de meeste opgenomen zijn in bijlage IV van de Habitatrictlijn, zijn bijzonder kwetsbaar voor predatie door huiskatten.¹¹⁶ Het blijkt dus dat het laten loslopen van katten toestaan in de habitat van deze diersoort in de EU gelijk staat aan het “aanvaarden van de mogelijkheid” van het doden van slaapmuizen, om de EU-HvJ terminologie te gebruiken – en zou dus neerkomen op ‘opzettelijk doden’ wat de desbetreffende lidstaat volgens Europees recht moet verbieden en doeltreffend moet voorkomen. Hetzelfde geldt volgens alle andere diersoorten die van bijlage IV die kwetsbaar zijn voor de impact van huiskatten.

Hetzelfde is ook van toepassing op “alle soorten natuurlijk voorkomende vogels in het wild in het Europese territorium van de lidstaten”.¹¹⁷ Dit is in de praktijk van groot belang, omdat inheemse vogels op het gehele grondgebied van de EU voorkomen. Het is algemeen bekend dat huiskatten – of het nu is in natuurgebied, rond boerderijen of woongebieden – op vogels jagen. Bovendien, zoals hierboven besproken, is er een significante hoeveelheid wetenschappelijk bewijs dat de diverse gevolgen van katten op vogels heeft vastgelegd, inclusief predatie van volwassen vogels, jongelingen, nestkuikens, eieren en verstoring. Zoals hierboven eveneens is besproken kunnen mitigatiemaatregelen zoals kattenbelletjes of anti-predatiehalsbanden het risico voor volwassen vogels verminderen maar niet voorkomen, en het voorkomt niet of nauwelijks predatie van jonge vogels en eieren – en het is duidelijk dat het verstoring evenmin voorkomt. Het wordt in herinnering geroepen dat de verboden van het doden, vangen en het rapen van eieren in artikel 5 van de Vogelrichtlijn van toepassing zijn op elke individuele vogel van elke soort, of het nu een veelvoorkomende of zeldzame vogel betreft, en ongeacht het relatieve belang van predatie van katten op de algemene vooruitzichten voor de soort.

Zoals hierboven is opgemerkt zijn niet alle loslopende katten actieve jagers. Men kan zich afvragen of dit enige invloed heeft op de verstrekkende conclusie waartoe deze analyse blijkt te leiden. Wanneer men kijkt naar de verboden op het doden en vangen zijn lidstaten in theorie niet verplicht om te verbieden en te voorkomen dat katten die

¹¹⁶ Joeri Cortens and Goedele Verbeylen, *Verspreiding van en Beschermingsmaatregelen voor de Eikelmuis (Eliomys quercinus) in Vlaams-Brabant (Natuurpunt Studie 2007)*.

¹¹⁷ Birds Directive, art 1 (and art 5).

aantoonbaar nooit op wilde dieren jagen loslopen. In de praktijk echter rijzen er diverse obstakels die in een andere richting wijzen. Moeilijkheden bij de handhaving zijn hiervan bepaald niet de minste. Het effectief handhaven van een gedeeltelijk verbod bijvoorbeeld veronderstelt dat de wetshandhavers het vermogen hebben om onderscheid te maken tussen “jagende” en “niet-jagende” katten. Een andere horde is om in de eerste plaats vast te stellen of een kat jaagt, zonder de kat vooraf de kans te geven om dit te doen – nu laatstgenoemde een verboden handeling is, zoals zojuist is vastgesteld. Een bijkomende moeilijkheid is dat het jachtgedrag van een individuele kat gedurende diens levensloop kan veranderen, en ook kan variëren met een veranderende omgeving en de tijd van het jaar. Alleen al om deze redenen lijkt de keuze voor een gedeeltelijk verbod op het loslopen van katten het onmogelijk te maken voor de lidstaten om hun verplichting na te komen om doeltreffend te voorkomen dat beschermde wilde dieren gedood worden. Verdergaande moeilijkheden volgen uit het verbod op het verstoren van beschermde dieren. Zoals gezegd hebben huiskatten een verstorend effect door hun enkele aanwezigheid, zelfs als ze nooit jagen.

Bovendien, gezien de bewijskracht van het beschikbare bewijs mogen enige resterende onzekerheden over de precieze mate van predatie of andere details van de gevolgen van katten niet gebruikt worden als een reden om doeltreffende maatregelen uit te stellen. Dit is overeenkomstig met het voorzorgsbeginsel, dat onder meer is gecodificeerd in het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie van 2007 (VWEU)¹¹⁸ en in het licht van hoe de natuurrichtlijnen moeten worden geïnterpreteerd en toegepast.¹¹⁹ Dit is overeenkomstig met de benadering van het CBD COP, dat bepaald heeft dat “een gebrek aan wetenschappelijke zekerheid over de verscheidene gevolgen van een invasieve exoot voor de biodiversiteit niet gebruikt zou moeten worden als een reden voor het uitstellen of nalaten van het nemen van passende uitroeiings-, indammings- en beheersmaatregelen”.¹²⁰

In het licht van de staat van de wetenschap en de staat van de wet, moet de conclusie daarom zijn dat alle Europese lidstaten in beginsel momenteel juridisch verplicht zijn om ervoor te zorgen dat het buiten laten lopen van katten verboden is *en* doeltreffend voorkomen wordt. Daarom moeten lidstaten duidelijk maken aan de bevolking dat het buiten los laten lopen van katten verboden is – ofwel door de bevolking te informeren dat dergelijk gedrag verboden is volgens de nationale natuurbeschermingswetten, of door aanvullende wetgeving aan te nemen die het expliciet verbiedt om katten vrij los te laten lopen. Belangrijker nog, lidstaten moeten deze verboden doeltreffend handhaven.

Het moet bovendien nog opgemerkt worden dat mogelijkheden tot uitzondering in artikel 9 van de Vogelrichtlijn (net als die van de Habitatrichtlijn artikel 16 overigens) weinig of geen ruimte bieden om van de vereiste verboden af te wijken. Het is nauwelijks voorstelbaar dat er omstandigheden zijn waarbij het bewezen kan worden dat het loslopen van bepaalde katten nodig is in het belang van de “volksgezondheid en veiligheid”, “de veiligheid van het luchtverkeer”, de “bescherming van flora en fauna”

¹¹⁸ Treaty on the Functioning of the European Union [2012] OJ C326/47, art 191(2).

¹¹⁹ For example, CJEU Case C-127/02 Waddenvereniging and Vogelbescherming [2004] ECR I-7405; see also Maggie Lilith and others, ‘Protecting Wildlife from Predation by Owned Domestic Cats: Application of a Precautionary Approach to the Acceptability of Proposed Cat Regulations’ (2006) 31 *Austral Ecology* 176; Michael Calver and others, ‘Applying the Precautionary Principle to the Issue of the Impacts by Pet Cats on Urban Wildlife’ (2011) 144 *Biological Conservation* 1895; Loss and Marra (n 2).

¹²⁰ CBD COP Decision VI/23 (2002) Annex, Guiding principle 1.

of voor “onderzoek, herintroductie en het met deze doeleinden samenhangende teelt”.¹²¹ Het is eveneens onwaarschijnlijk dat deze uitzonderingen kunnen worden gerechtvaardigd om “het vangen, het houden of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan”, met name gezien de restrictieve interpretatie die aan deze clausule is gegeven in de jurisprudentie van het EU-HvJ.¹²² Zelfs als het loslopen van huiskatten als een traditie beschouwd zou worden, vergelijkbaar met de vogeljachttradities in verscheidene delen van Europa, dan is het een duidelijk probleem dat het jachtgedrag van katten doorgaans niet-selectief is.¹²³ De enige indenkbaar reden genoemd in artikel 9 is om “belangrijke schade aan gewassen” te voorkomen. Uitzonderingen voor enige kat behalve boerderijkatten die nodig zijn voor “ongediertebestrijding” blijken aldus bij voorbaat uitgesloten. Lidstaten die een uitzondering wensen moeten bovendien bewijzen dat het toestaan van een bepaald aantal loslopende katten aan een bepaalde landbouwer noodzakelijk is om “belangrijke” schade aan gewassen door kleine knaagdieren (het vermogen van katten om het aantal grote ratten te beperken is beperkt)¹²⁴ te voorkomen en, in het bijzonder, dat er geen andere “bevredigende oplossing” bestaat. Allicht een zelfs groter obstakel is dat artikel 9 alleen voorafgaande toestemming toestaat voor specifieke en gecontroleerde uitzonderingen (artikel 9 lid 2). Volgens het Hof zijn deze voorwaarden van artikel 9 lid 2 bedoeld om “uitzonderingen te beperken tot het strikt noodzakelijke” door te borgen dat ze “juist toegepast worden met als doel om precieze vereisten en specifieke situaties aan te kunnen”.¹²⁵ Nogmaals, het is in dit verband problematisch dat het bijna onmogelijk is om exacte voorspellingen te doen over hoeveel vogels en van welke soort een kat of katten in een bepaalde periode zullen doden.

In elk geval, vanuit het perspectief van het Europees recht telt uiteindelijk het resultaat, en onze analyse blijkt aan te geven dat het vereiste resultaat in alle Europese lidstaten, in principe, een landschap is zonder loslopende huiskatten.

4. UITVOERING OP ACHTERSTAND

Dit is natuurlijk niet wat we zien. Terwijl op diverse plekken inspanningen zijn om katten te beheren, worden elders populaties van zwervkatten en verwilderde katten goeddeels getolereerd. Bovendien, naar onze kennis is er per heden geen enkele lidstaat die daadwerkelijk voorkomt dat eigenaren hun katten buiten los laten lopen – ondanks de kennelijk onontkoombare conclusie zoals die hierboven is getrokken, namelijk dat Europees natuurbeschermingsrecht dit wel van de lidstaten vereist.

Er zijn veel andere gevallen van lidstaten die onvoldoende voldoen aan hun verplichtingen onder de natuurrichtlijnen,¹²⁶ getuige onder andere de significante hoeveelheid inbreukprocedures tegen lidstaten over dergelijke niet-naleving. Vaak kan het bestaan van een ogenschijnlijk geval van niet-naleving van Europees recht verklaard

¹²¹ Birds Directive, art 9(1)(a)–(b).

¹²² *ibid*, art 9(1)(c); see CJEU Case C–262/85 *Commission v Italy* [1987] ECR 3073; Case C–10/96 *Ligue Royale Belge pour la Protection des Oiseaux* [1996] ECR I–6775; Case C–182/02 *Ligue pour la Protection des Oiseaux* [2003] ECR I–12105; Case C–557/15 *Commission v Malta* (2018) ECLI:EU:C:2018:477. With regard to the similar clause in Habitats Directive art 16(1)(e), see Case C–674/17, *Luonnonsuojeluyhdistys Tapiola Pohjois-Savo* [2019] ECLI:EU:C:2019:851.

¹²³ See eg the Judgment and AG Opinion in Case C–557/15, *ibid*.

¹²⁴ Michael H Parsons and others, ‘Temporal and Space-Use Changes by Rats in Response to Predation by Feral Cats in an Urban Ecosystem’ (2018) 6 *Frontiers in Ecology and Evolution* 146.

¹²⁵ CJEU Case C–118/94 *Associazione Italiana* [1996] ECR I–1223, para 21.

¹²⁶ Jose Vicente Lo’pez-Bao, ‘Toothless Wildlife Protection Laws’ (2015) 24 *Biodiversity and Conservation* 2105; Guillaume Chapron and others, ‘Bolster Legal Boundaries to Stay Within Planetary Boundaries’ (2017) 1 *Nature Ecology and Evolution* 0086.

worden door één of meerdere van de volgende factoren: (1) onenigheid over de interpretatie van de exacte vereisten van de wet inzake een specifiek onderwerp; (2) onvoldoende bewustzijn onder autoriteiten en andere belanghebbenden van deze vereisten, ook in gevallen waarin deze ondubbelzinnig zijn; (3) het gevoel dat het voldoen aan de vereisten praktisch onhaalbaar is, disproportioneel kostbaar of anderszins onredelijk (bijvoorbeeld met het oog op de grote voordelen van of de vermeende onschadelijkheid van de illegale praktijk) of tegenstrijdigheid met andere juridische verplichtingen en/of (4) politiek ongemak, zoals de terughoudendheid om een illegale praktijk die erg populair is aan banden te leggen.

Voor zover de eerste twee een rol spelen in de huidige context – dat wil zeggen, interpretatieve dubbelzinnigheid en een gebrek aan bewustzijn over wat de natuurrichtlijnen vereisen inzake huiskatten – wordt gehoopt dat het onderhavige artikel de genoemde factoren tot op zekere hoogte kan verhelpen.

Over de derde, haalbaarheidsoverwegingen zijn uitdrukkelijk toegestaan bij verschillende verdragsverplichtingen die relevant zijn voor het beheersen van huiskatten.¹²⁷ Zoals hierboven is beschreven echter lijkt er weinig ruimte voor lidstaten om met dergelijke overwegingen rekening te houden bij het toepassen van de voornoemde verplichtingen onder de natuurrichtlijnen. Dit is behalve op huiskatten op vele andere onderwerpen van toepassing. De conclusie bijvoorbeeld dat “Artikel 12 van de Habitatrictlijn verbiedt visserij waar de bijvangst van walvisachtigen een bekende mogelijkheid is”¹²⁸ kan vanuit het perspectief van de visserij praktische problemen opleveren, maar het is niet om die reden onoverkomelijk, en hetzelfde lijkt te gelden voor het nachtelijke oogsten van olijven met zuigmachines en, afhankelijk van de omstandigheden, voor de andere eerdergenoemde activiteiten. In ieder geval, methodologische vooruitgang maakt het volledig en permanent verwijderen van verwilderde katten op steeds grotere schaal mogelijk.¹²⁹ De financiële kosten van deze ingrepen kunnen substantieel zijn¹³⁰ maar hun voordelen “accumuleren tot in de eeuwigheid” zolang de hervestiging van populaties verwilderde katten wordt voorkomen.¹³¹ Katteneigenaren verbieden om hun huisdieren zonder toezicht vrijelijk buiten te laten lopen vereist nationale wetgeving en/of een voorlichtingscampagne over de reikwijdte van de wetgeving. Zoals met vergelijkbare verboden van voordien ingesleten gedrag (bijvoorbeeld roken op openbare plekken), zal aan het effectief handhaven van het verbod een prijskaartje hangen, in het bijzonder in de eerste tijd na de wetsbekrachtiging. In het algemeen echter moet opgemerkt worden dat het aanpakken van loslopende huiskatten relatief gemakkelijk en goedkoop is wanneer het wordt vergeleken met andere oorzaken van biodiversiteitsverlies, zoals de gangbare niet duurzame landbouw, houtkap, visserij en mijnbouw of klimaatverandering.¹³² Betreffende de vermeende belangen van de huiskat zelf: zelfs als er ruimte was om zulke belangen mee te wegen bij het implementeren van de Europese natuurbeschermingswetten, is het moeilijk om in te zien op grond van welke objectieve redenen de belangen van de huiskat de belangen van wilde dieren die door hen worden getroffen - door

127 Trouwborst, McCormack and Marti'nez Camacho (n 7).

128 Luk and Gregerson (n 109) 411.

129 Campbell and others (n 62); Nogales and others (n 26).

130 Steffen Opiel and others, 'Eradication of Invasive Mammals on Islands Inhabited by Humans and Domestic Animals' (2010) 25 *Conservation Biology* 232.

131 Nogales and others (n 26) 805.

132 Peter Marra and Chris Santella, *Cat Wars: The Devastating Consequences of a Cuddly Killer* (Princeton UP 2016).

“massaal doden en verlammen van de inheemse wilde fauna” zouden overstijgen.¹³³ Deze vraag wordt opgeworpen op zowel het niveau van individuele dieren als dat van populaties en soorten.¹³⁴ Bovendien is het geen uitgemaakte zaak dat het toestaan van het buiten los laten lopen van katten überhaupt in hun belang is, gezien de aanzienlijke risico's in het verkeer, het oplopen van ziektes en andere gevaren buitenshuis.¹³⁵

Voor wat betreft de belangen van katteneigenaren en andere mensen die voor het laten loslopen van katten zijn is het eveneens onduidelijk waarom deze persoonlijke belangen zwaarder zouden wegen dan het algemene kernbelang van de bescherming van biodiversiteit – en, bijkomstig, van de volksgezondheid¹³⁶ – of het privébelang van diegenen die hun bezit en omgeving willen beschermen tegen overlast en gezondheidsrisico's die door katten veroorzaakt worden, en die niet meer dood, lijden en stress willen zien die door katten aan andere dieren wordt toegebracht.¹³⁷

Deze conclusies zouden anders kunnen zijn als, bijvoorbeeld, het overtuigend aangetoond kon worden dat huiskatten volgens Europees recht een juridisch bevoorrechte positie in zouden nemen ten opzichte van de diersoorten die onder de natuurrichtlijnen vallen. Een benadering om een dergelijk argument te ondersteunen zou kunnen zijn om huisdieren als bezittelijke verlengstukken van hun menselijke baasjes te zien. De beperking van het genot van huisdieren zou dan onder de mensenrechten kunnen vallen die beschermd worden door het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie¹³⁸ waarbij het recht op eigendom (artikel 17) en het recht op privéleven en het familie- en gezinsleven in het bijzonder verdere aandacht verdienen. Het is echter niet moeilijk om in te zien waarom dergelijke argumenten uiteindelijk niet op zouden moeten gaan. Voor wat betreft artikel 17, het idee dat het genot van katten als eigendom negatief beïnvloed wordt door regels die vereisen dat de eigenaren te allen tijde de volledige controle over hun eigendom hebben is op zichzelf contra intuïtief en problematisch. Nochtans, zelfs als men er op staat dat een deel van het genot er uit bestaat dat de kat die komt en gaat naar diens aard weinig zorg vereist, dan zijn beperkingen van dat aspect van katten als huisdieren zeker gerechtvaardigd door het algemeen belang, proportioneel en, zoals hierboven is te lezen, vereist door de wet.¹³⁹ Betogen die zijn gebaseerd op artikel 7 zijn nog zwakker, in de eerste plaats omdat het verre van duidelijk is dat het EU-HvJ genegen zal zijn om de reikwijdte van de bepaling te verbreden naar huisdieren,¹⁴⁰ en in de tweede plaats omdat verplichtingen om katten binnen te houden wezenlijk als effect hebben dat de binding tussen katten en hun baasje versterkt wordt. Het behoeft geen toelichting dat zelfs als artikel 7 van toepassing zou

133 David A Jessup, 'The Welfare of Feral Cats and Wildlife' (2004) 225 *Journal of the American Veterinary Medical Association* 1377, 1377.

134 Trouwborst, McCormack and Martínez Camacho (n 7).

135 Danusia Moreau, P Cathelain and Antoine Lacheretz, 'Comparative Study of Causes of Death and Life Expectancy in Carnivorous Pets (II)' (2003) 154 *Revue de Médecine Vétérinaire* 127; Irene Rochlitz, 'The Effects of Road Traffic Accidents on Domestic Cats and Their Owners' (2004) 13 *Animal Welfare* 51; Jessup (n 133); Agneta Egenvall and others, 'Morbidity of Insured Swedish Cats During 1999-2006 by Age, Breed, Sex, and Diagnosis' (2010) 12 *Journal of Feline Medicine and Surgery* 948; Kayleigh Chalkowski and others, 'Who Let the Cats Out? A Global Meta-Analysis on Risk of Parasitic Infection in Indoor Versus Outdoor Domestic Cats (*Felis catus*)' (2019) 15 *Biology Letters* 20180840.

136 Gerhold and Jessup (n 57); A Alonso Aguirre and others, 'The One Health Approach to Toxoplasmosis: Epidemiology, Control, and Prevention Strategies' (2019) 16 *EcoHealth* 378.

137 Trouwborst, McCormack and Martínez Camacho (n 7).

138 Charter of Fundamental Rights of the European Union [2012] OJ C326/391.

139 *ibid*, art 52.

140 Deborah Rook, 'For the Love of Darcie: Recognising the Human-Companion Animal Relationship in Housing Law and Policy' (2018) 39 *Liverpool Law Review* 29.

zijn, enige beperking ervan in het algemeen belang is, proportioneel en vereist door de wet en derhalve legitiem.

Als huiskatten dus geen bevoorrechte positie genieten vanwege hun verwantschap met mensen, hebben ze dan misschien een bijzondere juridische status van zichzelf? De volgende bepaling in het TFEU kan worden geacht om op het eerste gezicht een dergelijk betoog te ondersteunen: “Bij het formuleren en uitvoeren van het beleid van de Unie op het gebied van landbouw, visserij, vervoer, interne markt en onderzoek, technologische ontwikkeling en de ruimte, houden de Unie en de lidstaten ten volle rekening met hetgeen vereist is voor het welzijn van dieren als wezens met gevoel, onder eerbiediging van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen en gebruiken van de lidstaten met betrekking tot met name godsdienstige riten, culturele tradities en regionaal erfgoed”.¹⁴¹ Daargelaten het potentieel belangrijke verschil tussen de begrippen “welzijn van dieren” en “dierenrechten”¹⁴², en als men er voor kiest op de wetenschappelijke opinie tot het tegendeel te negeren om vol te houden dat het een zaak van dierenwelzijn is om katten toe te staan los te lopen, het “persoonlijke” (materiële?) reikwijdte van de bepaling van het VWEU lijkt beperkt te zijn tot agrarische dieren (vee en vis) en testdieren. Als, aan de andere kant, het EU-HvJ zou menen dat het bereik zich uitstrekt tot alle voelende dieren, inclusief huisdieren en wilde dieren, dan is redelijkerwijze te verdedigen dat dit slechts verdere juridische steun toevoegt aan maatregelen gericht op de bescherming van wilde dieren door de bewegingen buitenshuis en het voorkomen van huiskatten te beperken.

Tot slot moet de “European Convention on the Protection of Pet Animals”¹⁴³ (Pet Convention) genoemd worden waarvan de EU niet lid is maar de overgrote meerderheid van de lidstaten wel. De Conventie bevat zowel algemene standaarden over het houden van huisdieren,¹⁴⁴ alsmede bepalingen over maatregelen gericht op problemen die door zwerfdieren worden veroorzaakt.¹⁴⁵ De eerste vereist onder meer dat huisdiereigenaren rekening houden met de “ethologische behoeftes” van hun huisdieren, waaronder het voorzien in “voldoende mogelijkheden om te bewegen”.¹⁴⁶ Het is duidelijk dat deze bepalingen in het licht van de hoofddoelen van het verdrag moeten worden gezien. In dit opzicht is de overweging in de preambule van groot belang. Deze bepaalt dat de Conventie (ook) de risico’s wil aanpakken die inherent zijn aan de overbevolking van huisdieren, namelijk risico’s voor de hygiëne, gezondheid en veiligheid voor mens en andere dieren.¹⁴⁷ In elk geval, de nadrukkelijke verklaring dat “niets in deze Conventie de implementatie van andere instrumenten voor het beschermen van dieren of voor het behoud van bedreigde wilde dieren zal beïnvloeden”¹⁴⁸ houdt in dat de verplichtingen van de EU natuurrichtlijnen niet beïnvloed worden door de Conventie. Bovendien, de inhoudelijke bepalingen van de Conventie dienen blijkbaar om de EU lidstaten te ondersteunen in hun verplichting om eigenaren te verbieden om hun huisdier buiten los te laten lopen, door onder meer te vereisen dat een ieder die een huisdier houdt “alle redelijke maatregelen moet nemen om de ontsnapping ervan te voorkomen”.¹⁴⁹ Met

¹⁴¹ TFEU, art 13.

¹⁴² Bart Driessen, ‘Fundamental Animal Rights in European Law’ (2017) 23 *European Public Law* 547.

¹⁴³ European Convention for the Protection of Pet Animals, ETS 125 (1987) (hereinafter Pet Convention).

¹⁴⁴ *ibid*, art 4.

¹⁴⁵ *ibid*, art 12–13.

¹⁴⁶ *ibid*, art 4(2).

¹⁴⁷ *ibid*, preamble.

¹⁴⁸ *ibid*, art 2(3).

¹⁴⁹ *ibid*, art 4(2)(c).

andere woorden, de “voldoende gelegenheid om te bewegen” voor huiskatten zou binnen moeten worden aangeboden, aan een lijn of in katbestendige omheiningen. Het spreekt voor zich dat niets hierboven de autoriteiten van de lidstaten in de weg staat om een methode te kiezen die het meest rekening houdt met het welzijn van katten mits deze methode doeltreffend is bij het nakomen van de EU natuurbeschermingverplichtingen.

Hiermee resteert de vierde van de voornoemde factoren. Zelfs in gevallen waarbij het overduidelijk is dat het beperken van de vrijheid van bepaalde leden van de maatschappij om te doen wat ze willen in het belang is van de maatschappij als geheel, en zelfs waar de wet het vereist, kunnen bestuurders en wetgevers terughoudend zijn om zulks te doen wanneer zij die getroffen worden op de een of andere manier politiek invloedrijk zijn. Kattenbaasjes en kattenbelangengroepen zijn hier een voorbeeld van, en in verscheidene landen is huiskattenbeheer een omstreden zaak geworden, waarbij sommige tegenstanders van het beperken van de vrijheid van huiskatten en het verwijderen van zwerf- en verwilderde kattenpopulaties terugvallen op het verspreiden van desinformatie¹⁵⁰ of zelfs bedreigingen met geweld tegen wetenschappers en beleidsmakers.¹⁵¹ Nogmaals, Forbush’ honderd jaar oude boek vertelt ons dat zulke controverse niet nieuw is:

“Vragen over de waarde of nutteloosheid van de huiskat, en problemen die verbonden zijn met het beperken van zijn min of meer onwelkome buitenactiviteiten, zorgen voor veel verdeeldheid. De discussie heeft een kritiek stadium bereikt. Medici, natuurbeschermers en vogelliefhebbers roepen wetgevers op om stringente wetten aan te nemen. De uitgesproken kattenliefhebbers maken zich op voor de strijd. In de richtingenstrijd worden velen bandeloos en worden er ondoordachte uitspraken gedaan”.¹⁵²

Wij speculeren aldus dat de terughoudendheid van de autoriteiten van de Europese lidstaten om doeltreffend op te treden tegen het huiskattenprobleem, of zelfs maar om het een probleem te noemen, in elk geval deels terug te voeren is op de verwachte impopulariteit van dergelijke handelingen in sommige delen van de maatschappij.¹⁵³ Voor zover dit het geval is zou dit een verklaring zijn, maar geen houdbare rechtvaardiging om niet te voldoen aan Europees recht.¹⁵⁴

Hoe dan ook, dit is een gebied waarin een inhaalslag in de implementatie duidelijk op zijn plaats is, gezien het aanzienlijke gat tussen wat de EU-natuurbeschermingswet inzake loslopende katten vereist van de lidstaten en wat lidstaten doen – of juist nalaten om te doen. Het is leerzaam om het kattenprobleem te bekijken in het licht van de uitkomsten van de “fitness check” van de natuurrichtlijnen, die concludeert dat “de natuurrichtlijnen geschikt zijn voor hun doel maar dat het volledig bereiken van hun doelen en het volledige potentieel af zal hangen van een substantiële verbetering in de

150 Scott R Loss and Peter P Marra, ‘Merchants of Doubt in the Free-Ranging Cat Conflict’ (2018) 32 *Conservation Biology* 265; Loss and others (n 30).

151 Marra and Santella (n 132); Loss and others (n 30).

152 Forbush (n 1) 3.

153 Marra and Santella (n 132); Carlos Rouco and others, ‘New Zealand Shouldn’t Ignore Feral Cats’ (2017) 67 *BioScience* 686.

154 Trouwborst, McCormack and Martinez Camacho (n 7).

implementatie ervan”.¹⁵⁵ Het aanpakken van loslopende huiskatten blijkt een gebied waar in dit opzicht met relatief bescheiden inspanningen relatief veel vooruitgang kan worden geboekt.

5. CONCLUSIE

Het is algemeen erkend dat verlies van biodiversiteit één van de meest urgente hedendaagse crises is, in Europa net zozeer als wereldwijd.¹⁵⁶ Het is ook goed gedocumenteerd dat loslopende huiskatten een significante bedreiging zijn voor de Europese biodiversiteit. Voorts is het aanpakken van deze bedreiging relatief gemakkelijk en goedkoop vergeleken met het aanpakken van andere aanjagers van biodiversiteitsverlies, en het lijkt zelfs in overeenstemming met het belang van katten zelf, gezien de gevaren van het buitenleven. Tot slot maar niet onbelangrijk laat de bovenstaande analyse van de natuurrichtlijnen in het licht van de huidige wetenschappelijke kennis zien dat het doeltreffend aanpakken van deze bedreiging door Europees natuurbeschermingsrecht ook vereist wordt van de lidstaten. Zwerf- en verwilderde katten moeten verwijderd of onder controle gebracht worden wanneer ze een bedreiging vormen voor beschermde diersoorten en/of gebieden. Voor wat betreft katten die als huisdier worden gehouden en boerderijkatten vereisen de natuurrichtlijnen dat de lidstaten van de EU ervoor zorgen dat los laten lopen verboden wordt en doeltreffend voorkomen wordt.

DANKBETUIGINGEN

Voor vruchtbare discussies en waardevolle suggesties tot verbetering danken we Floor Fleurke, Joris van Laarhoven, Melissa Lewis, Elvira Martínez Camacho, Teuni Redelijkheid, Bram Trouwborst en vele anderen. We danken ook twee anonieme lezers voor zeer behulpzame vragen en suggesties voor verbetering. Enige fout blijft de onze.

¹⁵⁵ Commission, ‘Executive Summary of the Fitness Check of the EU Nature Legislation (Birds and Habitats Directives)’ SWD (2016) 473 final

Moderators: [Ods](#), [NadjaNadja](#), [Duhelo](#), [Muiz](#), [MirandaT](#), [Essie73](#)Ga naar pagina [1](#), [2](#), [3](#), [4](#), [5](#) ... [7](#) | [Volgende](#)[Print](#) | [E-mail vriend](#)[Vorig onderwerp](#) | [Volgend onderwerp](#) Geplaatst door de **TopicStarter**: 08-06-16 11:33

Hoi allemaal!

Mijn kat Mario heeft een leuke hobby, hij spaart namelijk vogels. Mario is een gecastreerd katertje van een jaar oud. Gemiddeld 3 á 4 keer in de week komt meneer thuis met een vogel, die of al dood is, maar vaker nog bijna dood. Waarna ik dan z'n nekje moet breken om verder lijden te voorkomen. Hij spaart allerlei soorten, mussen, koolmezen, spreuwen, merels en van de week zelfs een duif, die hij in het trappenhuis aan flarden heeft gescheurd. Het zijn geen cadeautjes voor mij, want zodra ik naar hem toe loop als hij een vogel heeft, begint hij hard te grommen en rent hij vaak weg. Verder is het een hartstikke lief beest en heel sociaal, maar dit vind ik toch even wat minder. We hebben vorige week een halsband met belletje aangeschaft, dit werkte tot nu toe aardig, maar vannacht had hij weer twee vogels.

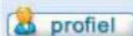
We zijn een beetje ten einde raad, ik snap dat een kat af en toe iets meeneemt, maar dit gaat toch wel heel ver...

Binnenhouden is met deze kat echt geen optie, dan wordt hij dood ongelukkig.

Weet iemand wat we hier aan kunnen doen?

[Bijrijder aangeboden 't Gool](#)

Omhoog

Geplaatst: 08-06-16 11:36

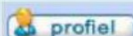
Berichten: 2327
Geregistreerd: 08-03-10

Die van ons vangt er ook altijd een hoop. Ik laat hem gewoon. Het is de natuur en hij geniet van zijn zelf gevangen maaltijd.

De enige optie is inderdaad binnen houden, maar je geeft zelf al aan dat dat geen optie is.

Ik heb dus verder als; laat hem, ook geen tips voor je

Omhoog

Toelichting grondslagen

In dit document kunt u secties vinden die onleesbaar zijn gemaakt. Deze informatie is achterwege gelaten op basis van de Wet open overheid (Woo). De letter die hierbij is vermeld correspondeert met de bijbehorende grondslag in onderstaand overzicht.

J Art. 5.1 lid 2 sub e

Het belang van de openbaarmaking van deze informatie weegt niet op tegen het belang van de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van betrokkenen